

**ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ MOKSLŲ FAKULTETAS
VADYBOS KATEDRA**

Lina ZARAMBIENĖ

INFORMACINĖS VISUOMENĖS FORMAVIMOSI ASPEKTAI

Magistro darbas

Šiauliai, 2008

**ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ MOKSLŲ FAKULTETAS
VADYBOS KATEDRA**

Lina ZARAMBIENĖ

INFORMACINĖS VISUOMENĖS FORMAVIMOSI ASPEKTAI

**Magistro darbas
Socialiniai mokslai, vadyba ir verslo administravimas (03S1)**

Magistro darbo autorius Lina Zarambienė

Vadovas doc. dr. Klavdija Kruminienė

Recenzentas
(pareigos, vardas, pavardė, parašas)

SANTRAUKA

Lina Zarambienė

Informacinės visuomenės formavimosi aspektai. Magistro darbas.

Magistro darbe yra išnagrinėtas informacinės visuomenės formavimosi procesas, išanalizuoti ir susisteminti įvairių Lietuvos ir užsienio autorių pateikti informacinės visuomenės sampratos apibrėžimai. Atlikta Lietuvos Respublikos teisės aktų, apibrėžiančių informacinę visuomenę ir jos plėtrą, analizė. Nustatyta, kad būtina įgyvendinti efektyvią valstybinę politiką informacinės visuomenės srityje, sukurti efektyvų visuomenės informavimo mechanizmą.

Įvykdytas tyrimas padėjo išsiaiškinti informacinių technologijų paplitimą bei naudojimosi informacinėmis technologijomis skirtumus pagal įvairius kriterijus Mažeikių mieste ir rajone. Pateikta Mažeikių miesto ir rajono gyventojų apklausos rezultatų analizė, atskleistos informacinės visuomenės perspektyvos. Patvirtinta autorės suformuluota mokslinio tyrimo hipotezė, kad informacinių technologijų teikiamos galimybės yra svarbus faktorius, kuris įtakoja visuomenės gyvenimo gerovės kilimą.

SUMMARY

Lina Zarambienė

The Aspects of Information Society Formation. Master's work.

This master's final paper deals with the formation process of information society, analyzes and systemizes the definitions of information society's conception that are provided by various Lithuanian and foreign authors, fulfills the analysis of legislations of the Republic of Lithuania, defining the information society and its development. It has been established that it is necessary to implement the effective state policy in the sphere of information society, to develop the effective mechanism for providing the information to the society.

The accomplished research facilitated to determine the distribution of information technologies as well as the differences between the usage of informational technologies according to various parameters in the town of Mazeikiai and its region. The analysis of survey results of the residents from the town of Mazeikiai and the region is represented, the prospects of information society is revealed. The hypothesis of the scientific research formulated by the author, that the opportunities provided by the informational technologies is the important factor which influences the rising of the public welfare, has been proved.

TURINYS

SANTRAUKA.....	3
ĮVADAS	5
1. INFORMACINĖS VISUOMENĖS SAMPRATA.....	8
1. 1. Pagrindinės sąvokos.....	8
1. 2. Informacinės visuomenės galimi apibrėžimai ir formos.....	9
1. 3. Informacinės visuomenės sampratų nagrinėjimas remiantis skirtingais aspektais	11
1. 4. Informacijos svarba informacinėje visuomenėje	13
2. INFORMACINĖS VISUOMENĖS FORMAVIMOSI PROCESO YPATUMAI.....	15
2. 1. Informacinės visuomenės vystymasis Japonijoje	15
2. 2. Informacinės visuomenės kūrimosi ir vystymosi procesas Europos Sąjungoje	17
2. 3. Informacinės visuomenės perspektyvos Lietuvoje	20
2. 4. Lietuvos iniciatyvos kuriant informacinę visuomenę.....	21
2. 5. Kompiuterinio raštingumo svarba visuomenei	27
3. INFORMACINĖS VISUOMENĖS FORMAVIMOSI PROBLEMOS MAŽEIKIŲ MIESTE IR RAJONE: TYRIMAS	31
3. 1. Tyrimo metodologija	31
3. 2. Anketinės apklausos rezultatai.....	33
3. 2. 1. Bendra socialinė-demografinė charakteristika.....	33
3. 2. 2. Informacinių technologijų raida Mažeikių mieste ir rajone.....	36
3. 2. 4. Elektroninės informacijos saugumo problemos.....	47
3. 2. 5. Mažeikių miesto ir rajono gyventojų požiūris į informacinę visuomenę	50
3. 2. 6. Viešojo interneto prieigos taškų plėtros galimybės	53
3. 2. 7. Vietos valdžios dėmesys informacinei visuomenei	55
3. 2. 8. Informacinių technologijų plėtros faktinė būseną.....	57
3. 2. 9. Informacinės visuomenės plėtros poveikis Mažeikių miesto ir rajono gyventojams ..	61
3. 3. Tyrimo išvados.....	67
BENDROSIOS IŠVADOS	69
REKOMENDACIJOS	70
LITERATŪRA	71
PRIEDAI.....	75

IVADAS

Problema. Pasaulyje vyksta dideli pokyčiai. Industrinę visuomenę išsivysčiusiose šalyse keičia informacinė visuomenė. Valstybė, siekianti būti lygiaverte išsivysčiusių valstybių partnere ir stipria konkurente, turi užtikrinti, kad visi jos gyventojai, eiliniai žmonės ir visų lygių vadovai taptų aktyviais informacinės visuomenės nariais, mokėtų ir galėtų naudotis informacinių technologijų teikiamomis galimybėmis (LR Vyriausybės nutarimas Nr. 229 „Dėl Lietuvos nacionalinės informacinės visuomenės plėtros koncepcijos patvirtinimo“).

Informacinės technologijos keičia mūsų gyvenimo sąlygas. Formuojasi naujos visuomenės bendravimo formos, nauji visuomenės ekonominio ir socialinio gyvenimo organizavimo būdai. Auga visų rūšių išteklių, o kartu ir informacijos apdorojimo svarba viešajame administravime (Jalniauskas, Telešius, 2001). Dėl informacinės visuomenės technologijų rekonstruojamas darbo pobūdis, transformuojamos organizacijos. Svarbiausias vykstančių pokyčių šaltinis – žinios. Jų vertė organizacijų veikloje ne tik didėja, bet ir yra adekvačiau suprantama bei įvertinama. Informacinės visuomenės technologijos sudaro naujas prieigos prie žinių išteklių sąlygas, keičia mokymosi procesą, didina nuotolinio švietimo sklaidos galimybes.

Informacinės visuomenės plėtros svarba akcentuojama Lietuvos strateginiuose dokumentuose. Lietuvos Respublikos Vyriausybė savo veikloje pažymi šios srities svarbą – Vyriausybės 2004-2008 m. veiklos programoje numatyta pripažinti informacijos ir žinių visuomenės, pagrįstos mokslu ir inovacinėmis technologijomis, kūrimą strateginiu Lietuvos uždaviniu ir ekonominės plėtotės kryptimi (Šiaulienė, 2006).

Informacinės visuomenės formavimosi procesui įtaką daro ligi šiol reikiamai neapibrėžtos informacinės visuomenės teisės šakos pavadinimas ir jos reguliavimo objektas. Iškilus informacinės visuomenės idėjai, atsiranda šios srities santykių ir informacijos objekto teisinio reglamentavimo poreikis (Kruminienė, Šatienė, 2007). Dabartinė Lietuvos situacija yra tokia, kad naujų technologijų dėka informacijos srautai intensyvėja ir eilinis pilietis vis dažniau suvokia, kad jo informacinių galimybių riba tolsta ir tampa beveik nepasiekiamo. Formuojasi įspūdis ir įsitikinimas, jog laisvai galima gauti bet kokią informaciją, netgi tokią, kuri susijusi su valdžios ir piliečio santykiais (Bielinis, 2005). Bet realybė kartais yra kitokia, nes netobuli valdymo metodai arba nepakankamas kompiuterinio raštingumo lygis neretai gražina žmogų į ganėtinai atsilikusias biurokratizuotų pareiškimų rašymo bei valdininkiškų slenksčių mynimo sąlygas.

Tyrimo aktualumas. Lietuvos valstybei, turinčiai mažai žaliavų ir energijos išteklių, kurti informacinę visuomenę ypatingai svarbu. Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, atsižvelgdamas į Europos Sąjungos nustatytas gaires, rengia valstybinio lygmens strateginius planus ir įgyvendinimo priemones, atnaujina ir tikslina valstybės informacijos

politikos metmenis bei koordinuoja šios srities darbų vykdymą, taip sudarydamas sąlygas efektyviai ir sėkmingai Lietuvos informacinės visuomenės plėtrai.

Lietuvos informacinės visuomenės ir žinių ekonomikos plėtros procesai vystosi gana sparčiai: auga kompiuterius ir internetą naudojanti visuomenės dalis, informacinės technologijos tampa neatsiejama verslo įmonių veiklos dalimi, vykdomos elektroninės valdžios plėtojimo iniciatyvos (Matulis, 2006).

Tyrimo objektas. Informacinės visuomenės kūrimosi ir vystymosi procesas.

Tyrimo dalykas. Informacinės visuomenės formavimosi aspektų nagrinėjimas ir tyrimas.

Tyrimo tikslas. Išanalizuoti informacinės visuomenės formavimosi aspektus siekiant tikslingo informacinės visuomenės reglamentavimo būdų ir priemonių tobulinimo.

Tyrimo uždaviniai:

1. Išanalizuoti įvairių autorių pateiktus informacinės visuomenės sampratos apibrėžimus.
2. Išnagrinėti informacinės visuomenės vystymosi raidą, tendencijas.
3. Išanalizuoti teisės aktus, apibrėžiančius informacinę visuomenę ir jos plėtrą.
4. Nustatyti informacinių technologijų naudojimo skirtumus pagal gyvenamą vietą, amžių, pajamas ir kt. kriterijus Mažeikių mieste ir rajone bei pateikti apklausos rezultatų analizę.
5. Įvertinus Mažeikių miesto ir rajono gyventojų informatyvumo lygį, atskleisti informacinės visuomenės perspektyvas.

Mokslinė hipotezė. Informacinių technologijų teikiamų galimybių, darančių įtaką visos visuomenės gyvenimo gerovės kilimui, galimo faktoriaus įvertinimas.

Metodologija.

1. Lietuvių ir užsienio autorių mokslinės literatūros, kurioje nagrinėjamos informacinės visuomenės problemos, įvairūs informacinės visuomenės formavimosi aspektai, analizavimas.
2. Literatūros analizė, atkreipiant dėmesį į sąvokų apibrėžimus.
3. Teisės aktų, apibrėžiančių informacinę visuomenę, analizė.
4. Ekspertų, specialistų turimų duomenų, susijusių su informacinės visuomenės plėtra, nagrinėjimas.
5. Informacinės medžiagos apie informacinės visuomenės formavimąsi pagal tyrimo probleminę situaciją, dalyką, tyrimo tikslą ir uždavinius tyrimo hipotezės esmės nustatymui, rinkimas.

Metodika. Norėdama pasiekti užsibrėžtą tyrimo tikslą savo darbe naudoju dokumentų analizės metodą ir anketinės apklausos metodą.

Dokumentų analizės metodas – tai pirminių duomenų rinkimas, kai dokumentai naudojami kaip pagrindiniai informacijos šaltiniai. Analizuodama dokumentus, kuriuose procesai bei reiškiniai

aprašomi teksto forma, radau daug informacijos, kuri padėjo suvokti įvairius informacinės visuomenės formavimosi aspektus. Analizuodama statistinius dokumentus (lenteles, schemas, paveikslus ir pan.) galėjau įvertinti informacinės visuomenės formavimosi situaciją, pateikti pagrindinius plėtrai trukdančius veiksnius. Teisės aktų analizė padėjo nustatyti valstybės poziciją informacinės visuomenės plėtros atžvilgiu.

Apklauso metodas – tai vienas dažniausiai naudojamų informacijos kaupimo metodų. Naudodama apklauso metodą, siekiau iširti Mažeikių miesto ir rajono gyventojų nuomones, nuostatas, žinias. Tyrimo duomenų rinkimui pasirinkau anketinę apklausa. Anketinė apklausa – tai duomenų rinkimo metodas, kai respondentas pats savarankiškai pildo pateiktą klausimyną. Šis duomenų rinkimo metodas sudaro sąlygas respondentui pildyti klausimyną jam patogiu laiku, išsaugoti informacijos privatumą.

Tiriamieji. Tyrimo populiaciją sudarė Mažeikių miesto ir rajono gyventojai. Respondentai buvo atrinkti naudojant atsitiktinę imtį. Imties dydis: 282 respondentai.

Instrumentarijus. Tyrimui atlikti buvo naudojamas anketavimo metodas. Anketos pavyzdys pateiktas pirmame priede.

Tyrimo rezultatai. Informacinės visuomenės tolygi plėtra yra viena svarbiausių šalies vystymosi prielaidų, tuo tarpu Mažeikių mieste ir rajone atlikto tyrimo duomenys parodė, kad ne visi gyventojai žino, kas yra informacinė visuomenė. Todėl būtina formuoti ir įgyvendinti efektyvią politiką šioje srityje, nustatyti prioritetus, sukurti efektyvų visuomenės informavimo mechanizmą.

Pastebėta, kad informacinės visuomenės kūrimas didžiausią įtaką daro ekonomikos augimui. Stiprėjant ekonomikai kyla pragyvenimo lygis, sukuriama daugiau darbo vietų, lengviau sprendžiamos socialinės problemos (Paliulis, Pabedinskaitė, Šablinskas, 2007).

Informacinės technologijos leidžia efektyviai apdoroti, saugoti ir perduoti informaciją. Tai užtikrina spartų jų plitimą į mokslo, gamybos ir privataus gyvenimo sritis.

Informacinės visuomenės plėtra naudinga tiek paprastiesiems žmonėms, tiek valdžiai, tiek verslui. Atlikto tyrimo rezultatai parodė, kad didėjantiems informaciniais žmonių poreikiams įgyvendinti yra būtinos individualios pastangos bei privataus ir viešojo sektorių bendradarbiavimas.

1. INFORMACINĖS VISUOMENĖS SAMPRATA

1. 1. Pagrindinės sąvokos

E. įtrauktis – tai veikla, kurią vykdant siekiama sukurti įtraukiąją informacinę visuomenę, t.y., informacinę visuomenę visiems (Europos bendrijų komisija, 2007).

Elektroninė valdžia (e. valdžia) – tai valdžia, laiduojanti patogią viešosios informacijos prieigą, efektyviai teikianti viešąsias paslaugas pasitelkdama naująsias komunikacijos bei informacijos technologijas (LR Vyriausybės nutarimas Nr. 2115 „Dėl elektroninės valdžios koncepcijos patvirtinimo“).

Elektroninė viešoji paslauga – paslauga, suteikianti asmeniui galimybę jo buvimo vietoje skaitmeniniu pavidalu viešaisiais kompiuterių tinklais atlikti jo poreikius tenkinančias įvairias procedūras ir gauti informaciją (Aleknavičius, 2001).

Informacija – tai pasaulio fundamentinė ypatybė, atpažįstama dėka žmogaus sąmonės savybės suvokti pasaulio reiškinius ir struktūras (ats. red. Krištopaitis, Morkūnienė, 2002).

Informacinės technologijos (IT) – tai įranga ir taisyklės, taikomos informacijai gauti, apdoroti, saugoti bei perduoti (Paliulis, Pabedinskaitė, Šablinskas, 2007).

Informacinė visuomenė - tai atvira, išsilavinusi, nuolat besimokanti ir mokėjimu (žiniomis) savo veiklą grindžianti visuomenė, kurios nariai – tiek paprasti gyventojai, tiek visų lygių vadovai – turi galimybę ir geba visose savo veiklos srityse efektyviai naudotis šiuolaikinių informacinių technologijų priemonėmis, šalies ir pasaulio kompiuterizuotais informacijos ištekliais, o valstybės ir savivaldybių institucijos, pasitelkdamos šias priemones ir išteklius, – priimti sprendimus, garantuoti gyventojams prieinamą ir patikimą viešąją informaciją (LR Vyriausybės nutarimas Nr. 229 „Dėl Lietuvos nacionalinės informacinės visuomenės plėtros koncepcijos patvirtinimo“).

Internetas – atviras tarptautinis kompiuterinis tinklas, susidedantis iš daugybės tūkstančių tinklų, aprėpiančių visą pasaulį (ats. red. Sauliūnas, 2004).

Internetinė bankininkystė – tai elektroninė klientų aptarnavimo sistema naudojant interneto ryšį (Paliulis, Pabedinskaitė, Šablinskas, 2007).

Viešojo interneto prieigos taškas (VIPT) – vieta, kurioje užtikrinama galimybė asmenims nemokamai naudotis kompiuteriu ir interneto paslaugomis (Projekto „Viešųjų interneto prieigos taškų tinklo plėtra“ konkurso sąlygų dokumentas 400 viešųjų interneto prieigos taškų steigimui, 2006).

1. 2. Informacinės visuomenės galimi apibrėžimai ir formos

Informacija yra viena iš didžiausių visuomenės vertybių. XXI amžiui būdingi dinamiški pokyčiai pasaulyje, kurie turi lemiamos reikšmės piliečių, verslo ir valstybių būklei ir elgsenai. E. P. Bucy (2005) teigia, kad tikroji problema su kuria susiduria piliečiai naujame amžiuje, tai pasirinkimas kaip gyventi: konkuruoti ar bendradarbiauti atviroje visuomenėje. Anot A. K. W. Yeung ir G. B. Hall (2007), gyvenant informacinių technologijų amžiuje, galima teigti, kad keitimasis ir tobulėjimas yra vienintelė konstanta. Informacijos amžiuje nuolat tobulėja informacinės technologijos, susiformavo ir toliau sparčiai vystosi informacinė visuomenė. Tai atvira, išsilavinusi ir besimokanti visuomenė. Jos nariai gali ir geba visose savo veiklos srityse efektyviai veikti šiuolaikinių informacinių technologijų aplinkoje, naudotis šalies bei pasaulio informaciniais ištekliais (Ginevičius, Paliulis, Chlivickas, Merkevičius, 2006). Piliečiai, gyvenantys tokioje visuomenėje, tikisi ir laukia efektyvios valstybių institucijų veiklos. Informacinė visuomenė, kurioje elektroninės viešosios paslaugos ir elektroninė valdžia suprantama kaip būtinybė, tapo svarbiu siekiu valdžiai. V. Domarkas (2005) pažymi, kad dabartiniu laikotarpiu viešojo administravimo organizacijų raidą stipriai įtakoja ne tik politinės ir teisinės sistemos, bet ir spartus informacinių technologijų vystimasis bei informacinės visuomenės formavimasis. Šiuolaikinės informacijos technologijos sudaro prielaidas globalizacijos procesų raidai. Visame pasaulyje informacinė visuomenė pasižymi tokiais pačiomis savybėmis: ji remiasi informacija, kuri gaunama informacinių technologijų pagalba, ji veikia tinkle, kuris dėka telekomunikacijų yra kaip vienas organizmas ir prieinamas kiekvienam (Кастеллс, Химанен, 2002).

Informacinės visuomenės formavimąsi lėmė praėjusio amžiaus paskutinįjį dešimtmetį prasidėjusi interneto era. Internetas sudaro sąlygas interaktyviai informacijos sklaidai. Jis keičia žmonių bei verslo bendradarbiavimo sistemas – plinta interaktyvus bendradarbiavimas. Informacinės technologijos, kurios sudaro palankią terpę informacinei visuomenei formuoti, plėtojasi labai dinamiškai (Paliulis, 2005). Informacinės visuomenės formavimosi procesui įtaką daro ligi šiol reikiamai neapibrėžtas informacinės visuomenės teisės šakos pavadinimas ir jos reguliavimo objektas. Iškilus informacinės visuomenės idėjai, atsirado šios srities santykių ir informacijos objekto teisinio reglamentavimo poreikis (Kruminienė, Štatiienė, 2007). Informacinei visuomenei būdinga dinamika, inovacijos, nuolatinė Know How paieška, tuo tarpu teisei visuomenei – vertybės: stabilumas, baigtumas, santykių prognozuojamumas (ats. red. Krikštopaitis, Morkūnienė, 2002). Galimybė kiekvienam visuomenės nariui naudotis informacinėmis technologijomis ir ryšiais skatina naujų visuomeninių santykių atsiradimą, o teisinis naujųjų santykių reglamentavimas yra lėtesnis. Visuomenė turi surasti metodą, kaip tuos raidos netolygumus sumažinti.

Daugelis autorių skirtingai apibrėžia, kas tai yra informacinė visuomenė. Norint adekvačiai įvertinti skirtingas dabartinių informacijos tendencijų sampratas bei šioje srityje vykstančias

diskusijas, reikia atkreipti dėmesį į apibrėžimus. Stengdamiesi suprasti informacijos pokyčius, autoriai interpretuoja juos kaip naujus socialinės sąveikos būdus, kaip naujoviškus gamybos procesus (Webster, 2006).

Informacinės visuomenės sąvoka pirmą kartą buvo pavartota septintojo dešimtmečio pradžioje. Nuo to laiko daug diskutuota, ką technologijos gali naudingo pasiūlyti visuomenei. Pastebėta, kad informacinės visuomenės kūrimas didžiausią įtaką daro ekonomikos augimui. Stiprėjant ekonomikai kyla pragyvenimo lygis, sukuriama daugiau darbo vietų, lengviau sprendžiamos socialinės problemos (Paliulis, Pabedinskaitė, Šablinskas, 2007).

Dabar plačiai vartojama informacinės visuomenės sąvoka yra neatsiejama pasaulio atviros visuomenės kūrimo proceso dalis. Tai abstrakti sąvoka. Informacinė visuomenė gali būti apibrėžta įvairiai, tačiau pagrindinė idėja išlieka aiški – nūdienos visuomenė organiškai susijusi su informacinių technologijų taikymu (Ginevičius, Paliulis, Chlivickas, Merkevičius, 2006).

Informacinė visuomenė – tai visuomenė, pasiekusi tokį informacinių technologijų tobulumo ir informacinių paslaugų visuotinumą lygmenį, kai esmingai keičiasi visų visuomenės gyvenimo sferų funkcionavimo pobūdis, bendruomenių gyvenimas įgyja naujos kokybės, o visuomenės informatizavimas tampa svarbiausiu išsivystymo rodikliu (Ginevičius, Paliulis, Chlivickas, Merkevičius, 2006). *Informacinė visuomenė* yra ta, kuri nori, gali ir moka naudotis informacija (Konickas, 2001).

Valstybės mastu informacinės visuomenės problematika paprastai skaidoma į e. verslo, e. valdžios ir e. švietimo. E. verslo skiriamoji savybė yra ta, kad dalis veiklos atliekama elektroninėje erdvėje. E. valdžia yra tokia, kuri dalį savo paslaugų įmonėms bei gyventojams teikia elektronine forma. E. švietimo problemos paprastai vardijamos šia prioritetine eile: kompiuterių bei priėjimo prie interneto trūkumas vidurinėse mokyklose, informatikos mokytojų bei dėstytojų stoka, valstybės tarnautojų kompiuterinis neraštingumas, informacinių technologijų specialistų bei programinės įrangos lietuvių kalba stoka (Steponavičienė, 2001). Valstybės pareiga – sukurti informacinės visuomenės teisinę bazę, kuri nustatytų bendrą informacijos kaupimą, cirkuliaciją, naudojimą ir duomenų apsaugą.

N. Paliulis, A. Pabedinskaitė, L. Šablinskas (2007) išskiria šiuos informacinės visuomenės bruožus:

- informacinė infrastruktūra, apimanti telekomunikacijas, kompiuterių tinklus, duomenų bazines, informacines sistemas, šių sričių teisinius aktus ir standartus, priemones kuriančias ir prižiūrinčias institucijas ir specialistus;
- piliečių mokėjimas naudotis moderniomis informacinių technologijų priemonėmis. Tai susiję su gyventojų mokėjimu dirbti kompiuteriu, įdiegti naujus darbo metodus, naudotis viso pasaulio duomenų bazių informacija, bendrauti su kitais asmenimis internete (elektroninio

pašto, nuotolinių konferencijų, nuotolinio mokymo priemonėmis), gebėti tvarkyti savo informaciją.

Informacinė visuomenė – tai naujas visuomenės tipas, pagrįstas informacinių technologijų plėtojimu ir masiniu jų naudojimu įvairiose gyvenimo srityse bei visuomenės narių orientacija į intelektinius informacijos procesų nulemtus produktus (Paliulis, Pabedinskaitė, Šablinskas, 2007).

Europos Sąjunga informacinę visuomenę traktuoja kaip terminą, vartojamą siekiant apibūdinti ekonominius ir socialinius pokyčius, kuriuos sukelia naujos technologijos. Informacinė visuomenė suprantama kaip procesas, fundamentalių permainų metas (Ikamas, 1999). Europos Sąjungos informacinė visuomenė susijusi su pokyčiais, kurių dėka visuomenė įgyja naujų galimybių.

Įvairios šalys savo informacinėse programose skirtingai traktuoja informacinės visuomenės apibrėžimą (žr. 2 priedą). Visuose apibrėžimuose pateikiamos naujos informacinės visuomenės galimybės kurti naują gyvenimo ir veiklos aplinką. Informacinių technologijų paplitimas yra tas veiksnys, kuris iš esmės paskatino globalizaciją bei visuotinę informacijos prieinamumą.

1. 3. Informacinės visuomenės sampratų nagrinėjimas remiantis skirtingais aspektais

Siekiant suprasti ir paaiškinti esamą visuomenės būvį bei jos transformacijas, yra sukurta daug informacinės visuomenės teorijų. Informacinės visuomenės samprata analizuojama pasitelkiant įvairiausias būdus ir priemones, darant tam tikras prielaidas, taikant skirtingus kriterijus ir normas. Visos teorijos apima informacijos įtaką šiuolaikinio gyvenimo pokyčiams. Pagal tai, kokia yra šių pokyčių eiga ir kaip jie suprantami, teorijos skiriamos į dvi kryptis: pirmoji vykstančius pokyčius aiškina kaip visiškai naujos visuomenės – informacinės visuomenės gimimą, kuri yra nauja ir netapatinama su prieš tai egzistavusiais visuomenės būviais, kitos krypties atstovai teigia, kad vyksta tam tikri visuomenės procesų, reiškinių ir santykių informatizavimo procesai. Šios pozicijos šalininkai, priešingai nei pirmieji, kalba apie visuomenės tęstinumą (Paliulis, Pabedinskaitė, Šablinskas, 2007).

F. Webster (2006) išskiria penkis informacinės visuomenės apibrėžimus, kurių kiekvienas nurodo naujumo kriterijus. R. Ginevičius, N. K. Paliulis, E. Chlivickas, J. Merkevičius (2006) taip pat nurodo penkias informacinės visuomenės apibrėžimų sampratas – technologinę, ekonominę, profesinę, erdvinę ir kultūrinę.

Technologinė informacinės visuomenės samprata. Dažniausiai informacinės visuomenės atsiradimą bandoma paaiškinti technologinių inovacijų atsiradimu ir plėtra. Naujosios technologijos yra vienas iš labiausiai matomų naujųjų laikų požymių, todėl jos laikomos informacinės visuomenės atsiradimo pranašu. Šiuolaikinės informacinės technologijos leidžia efektyviai apdoroti, saugoti ir perduoti informaciją. Tai užtikrina spartų jų plitimą į visas mokslo, gamybos ir privataus gyvenimo

sritis. Šalyje turi būti sukurta informacinė infrastruktūra: duomenų rinkimo, kaupimo bei platinimo sistemos, kompiuterinių tinklai, informacinės sistemos ir visa tai reguliuojantys įstatymai (Ginevičius, Paliulis, Chlivickas, Merkevičius, 2006). Akademikas L. Telksnys teigia, jog informacinė visuomenė yra ta, kuri gali, nori ir moka naudotis informacinių technologijų suteikiamomis galimybėmis. Jo formulė reprezentuoja technologinį požiūrį į informacinę visuomenę (Konickas, 2001).

Ekonominė informacinės visuomenės samprata. Šis požiūris akcentuoja informacinės veiklos ekonominės vertės augimą. „F. Machlup knygoje „The production and Distribution of Knowledge in the United States“ bandė informacinę visuomenę apibrėžti statistiniais terminais. Jis išskyrė penkias grupes: švietimą, ryšio priemones, informacijos įrangą, informacijos paslaugas, kitą informacinę veiklą. Kiekvieną iš šių kategorijų F. Machlup sieja su jų ekonomine verte ir įtaka bendram nacionaliniam produktui“ (Ginevičius, Paliulis, Chlivickas, Merkevičius, 2006).

Profesinė informacinės visuomenės samprata. Tiriama profesijų arba užimtumo struktūra ir jos raida. Kadangi nefizinį darbą dirbantys žmonės naudoja informaciją, galima teigti, kad žymus informacinio darbo daugėjimas reiškia, kad susiformavo informacinė visuomenė. Šio požiūrio esmė yra tai, kad informacinėje visuomenėje didžioji dalis profesijų susijusi su informaciniu darbu (Ginevičius, Paliulis, Chlivickas, Merkevičius, 2006).

Erdvinė informacinės visuomenės samprata. Labiausiai pabrėžiami informacijos tinklai, susiejantys vietas ir dėl to labai smarkiai paveikiantys laiko ir erdvės organizaciją. R. Ginevičius, N. K. Paliulis, E. Chlivickas, J. Merkevičius (2006) pateikia keturias J. Goddard suformuluotas perėjimo į informacinę visuomenę sąlygas:

- modernusis pasaulis reikalauja globalios gamybos, rinkodaros tarp kontinentų, ryšių tarp įvairių pasaulio vietų koordinavimo; informacija tampa strategiškai svarbiu šaltiniu, organizuojant pasaulinę ekonomiką, todėl informacijos valdymo svarba nuolat didėja;
- kompiuteriai ir ryšio technologijos kuria tokią infrastruktūrą, kuri teikia galimybių sklandžiai kurti ir paskirstyti informaciją; šios technologijos leidžia paskleisti ekonomines, politines, socialines naujienas po visą pasaulį greitai ir patikimai;
- pastebimas greitas informacinių paslaugų ir prekių – informacinio sektoriaus plėtimasis ir spartus jo produkcijos vartojimas; šis plėtimasis pakeičia tradicinį pasaulio finansų paskirstymo vaizdą – vis didesnės sumos išleidžiamos informacijai kurti, gauti ir panaudoti;
- augantis ekonomikos „informatizavimas“ turi įtakos nacionalinės ir regioninės ekonomikos integracijai; greitas ir efektyvus informacijos kūrimas ir keitimasis ja – palanki sąlyga ekonomikai tapti globalia.

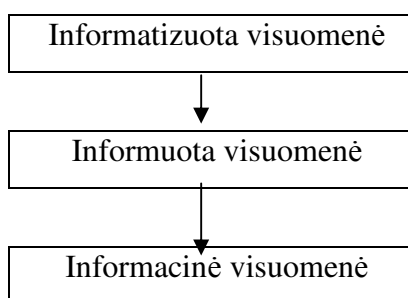
Kultūrinė informacinės visuomenės samprata. Ši samprata akcentuota į kultūrinį aspektą. Šiuolaikinę kultūrą daug labiau negu bet kurią ankstesnę veikia informacija. Gyvenimas yra žinių

apie save ir kitus simbolizavimas, jų apykaita arba pasipriešinimas joms.

Visos informacinės visuomenės sampratos rodo, kad neįmanoma vienareikšmiškai nusakyti ir apibrėžti kas ji yra. Dominuoja požiūris apie informacinės visuomenės dinamiškumą. Informacinė visuomenė suprantama kaip procesas, fundamentalių permainų metas.

1. 4. Informacijos svarba informacinėje visuomenėje

Informacinėje visuomenėje svarbiausia yra informacija, o informacijos išteklius yra žinios. Todėl kalbant apie informacinę visuomenę ypatingą dėmesį reikia atkreipti į informaciją. Išvystytos komunikacijų sistemos suteikia galimybes visuomenei efektyviai kaupti informaciją, ją atrinkti, saugoti ir greitai surasti. Informacija siejama su neapibrėžtumu, pertekliumi, pridėtine verte (Jarockytė, 2003). Tačiau vienareikšmiškai informacijos sąvokos apibrėžti neįmanoma. Remiantis paskutiniųjų dešimtmečių aiškinimais galima teigti, jog *informacija* yra viena iš universaliausių realybės savybių, atskleidžiančių galimybę nustatyti vidinę sistemų būklę ir aplinkos poveikį, perduoti apibendrintus duomenis kitiems objektams. *Informacija* – tarsi žmogaus protui duota galimybė įprasmiti savo egzistenciją ir jį supantį Pasaulį (ats. red. Krikštopaitis, Morkūnienė, 2002). A. Misevičius (2001) teigia, kad *informacija* yra žinių, kurias žmogus gali suvokti, priimti ir panaudoti, visuma. Pasaulyje vyrauja supratimas, kad informacinę visuomenę sudaro keli lygmenys: informatizuota visuomenė, informuota visuomenė, informacinė visuomenė (1 pav.). Šį supratimą lemia pačios informacijos suvokimas: ar informacija yra prekė, ar viena iš visuomeninių gėrybių, ar tikrai informacijos technologijomis perduodamas turinys, būtinas funkcionuoti (Paliulis, Pabedinskaitė, Šablinskas 2007).

1 pav. Informacinės visuomenės lygmenys

Šaltinis: Paliulis, N., Pabedinskaitė, A., Šablinskas, L. (2007). *Elektroninis verslas: raida ir modeliai*. Vilnius: Technika., p. 37.

Informatizuotoje visuomenėje egzistuoja didelė informacijos pasiūla, tačiau ją naudoti suvokimui nėra šios visuomenės tikslas. Siekiant, kad informatizacija netaptų savitiksliu dalyku, reikia atsižvelgti į vartotojų poreikius, kuriuos lemia kintančios gyvenimo sąlygos (Paliulis, Pabedinskaitė,

Šablinskas, 2007).

Informuotoje visuomenėje visiems piliečiams yra prieinama visa informacija. Besivystant naujoms technologijoms, visuomenės informavimo priemonės tampa vis įvairesnės ir įgyja beveik neribotų galimybių skleisti informaciją (Meškauskaitė, 2004).

Informacinė visuomenė – tai tokia visuomenė, kurioje visi piliečiai prieina prie žinių išteklių ir sugeba pasigaminti relevantinę informaciją savo profesinei ir kasdieninei veiklai bei aktyviam dalyvavimui visose visuomenės srityse (Paliulis, Pabedinskaitė, Šablinskas 2007).

Informacinės visuomenės kūrimas galėtų tapti naujos socialinės sutarties siūlymu ir įgyvendinimu (ats. red. Krikštopaitis, Morkūnienė, 2002). Su šia sutartimi piliečiai galėtų sutikti tikrai tuo atveju, jei ji jiems būtų naudinga. Taigi visuomeninė sutartis, arba pilietinė visuomenė, ir yra tas raktazodis, slaptazodis ar mašina, kuria turėtų remtis informacinė visuomenė. Tai vadinama informacijos visuomene visiems. Tokios informacinės visuomenės tikslai būtų:

- užtikrinti laisvą idėjų judėjimą;
- užtikrinti visuotinę priėjimą prie informacijos;
- skatinti piliečių ir valdžios atstovų dialogą;
- palengvinti fundamentalių visuomenės problemų sprendimą;
- valdyti daiktus, o ne žmones ir t.t.

Visi šie tikslai yra ir pilietinės visuomenės tikslai (ats. red. Krikštopaitis, Morkūnienė, 2002). Informacinė visuomenė – tai pirmas žingsnis tos visuomenės, kurią galėtume pavadinti žinių visuomene, link (Paliulis, Pabedinskaitė, Šablinskas 2007). Žinių visuomenės kūrimas yra pagrindinis veiksnys, užtikrinantis ekonomikos plėtrą, socialinę gerovę.

Pagrindinis informacinės visuomenės (arba jos formavimosi proceso) bruožas – nepaprastas informacijos srauto suintensyvėjimas arba – galima pabrėžti kitą aspektą – informacija darosi vis prieinamesnė (Konickas, 2001). A. Tofler (2001) teigia, jog reikia gerinti informacijos prieinamumą. Jis pabrėžia, jog yra reikalaujama vis daugiau galimybių prieiti prie informacijos, kad būtų galima geriau atlikti savo darbą, todėl yra matomas informacijos ir valdžios persiskirstymas, kuris būtinas dėl naujų rinkos sąlygų ir naujų technologijų. Naujos technologijos žada vis daugiau informacijos vis mažesnių pastangų kaina (Grigas, 1998). Kadangi informacijos yra pateikiama labai daug ir įvairios, tai reikia ugdyti kritišką požiūrį į ją. Žmogui svarbi ne visa informacija, o tik kažkoks jos kiekis, todėl reikia išmokti atsirinkti, kuri informaciją yra tikra ir verta dėmesio. Atsirinkti ją būtų lengviau, jei ji būtų pateikiama pagal aiškia struktūrą. Galbūt, jei būtų sukurta aiški struktūra, nekiltų problemos, kaip iš didelio informacijos kiekio atsirinkti reikiamą.

2. INFORMACINĖS VISUOMENĖS FORMAVIMOSI PROCESO YPATUMAI

2.1. Informacinės visuomenės vystymasis Japonijoje

XX a. paskutiniai dešimtmečiai gali būti laikomi technologinės revoliucijos, kuri keičia nusistovėjusias šių dienų pasaulio gyvenimo dogmas, pradžia. Visame pasaulyje kuriasi informacinė visuomenė, kuri yra atvira naujovėms, išsilavinusi ir siekianti naujų žinių.

Informacinės visuomenės kūrimas kilo iš visuomenės persiorientavimo, kuris susijęs su žmogaus vertybėmis ir pasaulyje vykstančiomis novatoriškomis informacijos supratimo idėjomis. Vienos pasaulio šalys šią idėją pradėjo vystyti anksčiau, kitos vėliau, tačiau dabar niekas neabejoja, kad trečiojo tūkstantmečio visuomenė remsis naujos, intelektualiais produktais pagrįstos, visuomenės tipu (Rytel, 2001).

Japonija – šalis, kuri viena pirmųjų pasaulyje suprato ir įvertino informacinės visuomenės svarbą. Japonų nuomone, visuomenės informatizacija ateityje panaikins klasinius, rasinius ir geografinius japonų ir kitų tautų skirtumus. Kryptingas informacinės visuomenės vystymas ateityje užtikrins pilnavertį visuomenės narių veikimą pasaulio erdvėje, masiškai naudojant informacijos technologijas (Rytel, 2001).

1972 m. Japonijoje vyriausybei buvo pateiktas dokumentas „Informacinės visuomenės planas – nacionalinis tikslas 2000-iesiems“. Šiuo planu Japonijoje buvo numatoma sukurti informacinę visuomenę. Plano tikslas – sukurti tokią visuomenę ir tokią valstybę, kurioje klestėtų žmonių intelektualinė kūryba, o ne gausus materialinių vertybių vartojimas. Informacinė visuomenė – tai aukštos intelektualios kūrybos visuomenė (Jurgaitis, 2000).

„Informacinės visuomenės planas – nacionalinis tikslas 2000-iesiems“ turi daug bendrų bruožų su japonų mokslininko Y. Masudos sukurta informacinės visuomenės koncepcija. Pagrindiniai informacinės visuomenės vystymo bruožai paminėti koncepcijoje ir plane, tai masinių informacinių centrų kūrimas, edukacinės problemos, pagyvenusių žmonių integravimosi į naują visuomenės tipą problema (Rytel, 2001).

Norint geriau suprasti ateities visuomenės veiklos prioritetus, yra vadovaujama lyginamuoju principu su šiuo metu pasaulyje egzistuojančia industrine visuomene, taip parodant esminius šių dviejų visuomenės tipų skirtumus bei iškeliant svarbiausius informacinės visuomenės tikslus ir siekius (Rytel, 2001). 1 lentelėje supažindinama su bendriausia informacinės visuomenės sudėtimi, taip pat pateikiami industrinės ir informacinės visuomenės bruožai.

Industrinės ir informacinės visuomenių palyginimas

	Industrinė visuomenė	Informacinė visuomenė
Pagrindas	Garo mašina (energija, galia)	Kompiuteriai (atmintis, skaičiavimai, kontrolė)
Pagrindinės funkcijos	Fizinio darbo plėtojimas	Protinio darbo plėtojimas
Produktyvi jėga	Produktyvi materialinė jėga	Produktyvi informacijos jėga
Produktai	Naudingos prekės ir paslaugos	Informacija, technologija, žinios
Gamybos centras	Modernios gamyklos (mašinos, įranga)	Informacijos įmonės (informacijos tinklai, duomenų bankai)
Rinka	Naujas pasaulis, kolonijos	Neiširtų mokslo sričių augimas informacijos erdvėje
Pirmaujančios pramonės šakos	Gamybos pramonės (mašinių, chemijos pramonė)	Intelektinės gamybos pramonė (informacinė, žinių pramonė)
Pramoninė struktūra	Vertikali gamybinė struktūra	Matricinė gamybinė struktūra
Socioekonominiai principai	Kainos įstatymas (pusiausvyra tarp pasiūlos ir paklausos)	Tikslų įstatymas
Socioekonominiai veiksniai	Įmonė (privati, viešoji įmonė)	Savanoriška bendruomenė
Socioekonominė sistema	Privati kapitalo nuosavybė, laisva konkurencija, pelno maksimizavimas	Infrastruktūra, sinergijos principas, socialinės naudos išryškėjimas
Visuomenės forma	Klasinė visuomenė (centralizuota jėga, klasės, kontrolė)	Funkcinė visuomenė (decentralizuota jėga, autonomija)
Nacionalinis tikslas	Didelis nacionalinis socialinis aprūpinimas	Didelis nacionalinis pasitenkinimas
Valdymo forma	Parlamentinė demokratija	Dalyviais paremta demokratija
Socialinių pokyčių jėgos	Darbo grupių judėjimai, streikai, profsąjungos	Piliečių judėjimai, ginčai
Socialinės problemos	Bedarbystė, karas	Ateities šokas, invazija į individo privatų gyvenimą
Labiausiai pažengęs etapas	Didelis maisto, energijos ir kt. suvartojimas	Didelis žinių kūrimas
Vertybių standartai	Materialinės vertybės (fiziologinių poreikių patenkinimas)	Laiko vertė (tikslų pasiekimo patenkinimas)
Laiko dvasia	Renesansas (žmogaus išlaisvinimas)	Globalizacija

Šaltinis: Rytel, T. (2001). Informacinės visuomenės plėtra Japonijoje: Y. Masudos vizija, p. 46.

T. Rytel (2001) plačiau nagrinėja visus 1 lentelėje pateiktus Y. Masudos teiginius. Teiginys, kad industrinėje visuomenėje pastebimi trys pagrindiniai socialinių problemų tipai: bedarbystė, karai – kaip tarptautinių konfliktų rezultatas ir diktatūra grindžiamas vadovavimas, o informacinėje visuomenėje pagrindinė problema bus ateities šokas, kurį sukels žmonių nesugebėjimas greitai ir sklandžiai reaguoti į socialinį transformavimąsi bei įsiveržimas į privatų individo gyvenimą, yra vienas svarbiausių teiginių vystant informacinę visuomenę. Anot T. Rytel (2001), didžiausią socialinės transformacijos šoką patirs senesni žmonės, kuriems sunkiau integruotis į naują visuomenę savo kasdieninėje veikloje naudojant informacines technologijas.

Taip pat labai svarbus poindusrinės visuomenės bruožas yra nuolatinis mokymasis, žinių siekimas. Japonijoje veikia vientisa nacionalinė švietimo sistema, kurios dėka japonai tapo vieni iš labiausiai išsimokslinusių žmonių pasaulyje. Kiekvienas visuomenės narys turi nuolat gilinti savo žinias, kad užsitikrintų vietą trečiojo tūkstantmečio visuomenėje. Internet World Stats (2008) duomenimis, Japonijoje interneto vartotojų skaičius nuolat auga. Nuo 2000 metų iki 2007 metų interneto vartotojų padaugėjo 85,9 proc. (2 lentelė).

2 lentelė

Naudojimosi internetu statistika Japonijoje

Metai	Interneto naudotojai	Populiacija	Procentai
2000	47 080 000	126 925 843	37,10
2005	78 050 000	128 137 485	60,90
2007	87 540 000	128 389 000	68,00

Šaltinis: *Internet World Stats* (2008).

„Internet World Stats“ (2008) duomenys rodo, kad daugiausia (38.7 proc.) interneto naudotojų gyvena Azijoje, 26.4 proc. Europoje, 18.0 proc. Šiaurės Amerikoje, 9.6 proc. Lotynų Amerikoje, 3.4 proc. Afrikoje, 2.5 proc. Vidurio Rytuose, 1.5 Australijoje (žr. 3 priedą). Norint, kad informacinės visuomenės vystimasis būtų efektyvus, reikia, kad visos pasaulio valstybės būtų pasiruošusios ir atviros šiam procesui.

2. 2. Informacinės visuomenės kūrimosi ir vystymosi procesas Europos Sąjungoje

Informacinė visuomenė veikia visas šalis, nes tai yra pasaulinė raidos tendencija, kuri prasidėjo su sparčia informacijos technologijų raida. XX amžiaus pabaigoje Europos komisijoje paskelbus pranešimą „Growth, Competitive and Employment: The Challenges and Ways Forward into 21st Century“ („Plėtra, konkurencingumas ir užimtumas: iššūkiai ir keliai į XXI amžių“) oficialiai buvo paskelbta informacinės visuomenės kūrimosi pradžia. Europos Sąjungos valstybės daug dėmesio skiria informacinės ir žinių visuomenės plėtrai. Tai vienas svarbiausių Europos Sąjungos prioritetų. Informacinės ir ryšių technologijos yra galingas ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo veiksnys.

Europos Sąjungoje informacinė visuomenė prioritetu pripažįstama ne tik politikų kalbose, bet ir realiais veiksmais. Informacinės visuomenės klausimus kuruoja tam specialiai sukurta institucija - XIII direktoras. Tokio integruoto (apimančio informatikos, telekomunikacijų klausimus) direktorato atsiradimas rodo, kad Europa pasirengusi imtis realių veiksmų vykdant bendras Europos informacinės visuomenės ugdymo programas valstybiniu lygiu (Bieliūnas, 2000).

Martino Bangemano pranešimas „Europe and Global Information Society. Recommendation to

the European Council“ („Europa ir globali informacinė visuomenė. Rekomendacijos Europos Tarybai“) – pirmas ryškus informacinės visuomenės problemas nagrinėjęs dokumentas Europoje. Jis buvo paruoštas 1994 metų liepos mėnesio Europos viršūnių susitikimui. Pranešime apibrėžtos konkrečios priemonės, kurių reikia imtis informacijos srityje Europos Bendrijoje ir valstybėse narėse. Užduotys, nurodytos šiame dokumente artimos Japonijos Y. Masudos parengto plano užduotims. Po šio pranešimo plačiai pradėta vartoti informacinės visuomenės sąvoka.

2000 m. Lisabonoje vykusio Europos vadovų taryba išskėlė strateginį Europos Sąjungos tikslą – per 10 metų paversti Europos Sąjungos ekonomiką dinamiškiausia ir konkurencingiausia žiniomis grįsta ekonomika pasaulyje. Atsižvelgiant į šį tikslą bei iniciatyvą „eEuropa – informacinė visuomenė visiems“, buvo parengtas „eEuropa 2002“ veiksmų planas, patvirtintas 2000 metų birželį vykusiame Europos vadovų susirinkime Feiroje (red. Žilionienė, 2006). Planas orientuotas į greitesnį bei saugesnį internetą, žmonių įgūdžių formavimą. 2002 m. pristatytas naujas veiksmų planas „eEuropa 2005“. Šio plano tikslai – tai elektroninės viešosios paslaugos, elektroninis verslas, plačiajuosčio ryšio galimybė už prieinamą kainą, saugi informacijos infrastruktūra.

2005 m. Europos komisija pasiūlė naują strateginę programą – „i2010 – Europos informacinė visuomenė augimui ir užimtumui“. Ši iniciatyva yra gairės, jungiančios visas iki 2010 metų planuojamas Europos Sąjungos informacinės visuomenės veiklas, siekiant skatinti atvirą ir konkurencingą skaitmeninę ekonomiką bei pabrėžiant informacinių ir ryšių technologijų svarbą visuomenės integracijai ir gyvenimo kokybei (red. Žilionienė, 2006).

Remdamasi visapusiška analize apie informacinės visuomenės uždavinius ir plačiomis suinteresuotų grupių konsultacijomis dėl ankstesnių iniciatyvų ir priemonių, komisija siūlo tris Europos informacinės visuomenės ir žiniasklaidos politikos prioritetus:

- bendros Europos informacinės erdvės, kuri skatintų atvirą ir konkurencingą informacinės visuomenės ir žiniasklaidos vidaus rinką, sukūrimas;
- inovacijų ir investicijų informacijos ir ryšių technologijų srityje didinimas, siekiant ekonomikos augimo ir daugiau bei geresnių darbo vietų;
- integruotos Europos informacinės visuomenės, kuri skatintų ekonomikos augimą ir darbo vietų kūrimą, atitinkantį darnų vystymąsi ir teikiant pirmenybę geresnėms viešosioms paslaugoms ir gyvenimo kokybei, sukūrimas.

Siekdama pasiruošti naujam programavimo laikotarpiui, Europos komisija parengė Bendrijos sanglaudos politikos strateginių gairių 2007-2013 metų projektą, kuris apibrėžia Europos Sąjungos sanglaudos politikos prioritetus. 2007-2013 metų laikotarpio Europos Sąjungos struktūrinės paramos prioritetų nustatymą ir programinių dokumentų rengimą sudaro keturi pagrindiniai etapai (3 lentelė).

ES struktūrinės paramos prioritetų nustatymo ir programinių dokumentų rengimo etapai

<i>I etapas</i>	Patvirtintos Bendrijos 2007-2013 metų strateginės gairės, nustatančios Europos Sąjungos sanglaudos politikos prioritetus.
<i>II etapas</i>	Remiantis Bendrijos strateginių gairių nustatytais prioritetais, Europos Sąjungos valstybės narės paruoš nacionalines strategijas, kuriose bus nustatyti nacionaliniai plėtros prioritetai.
<i>III etapas</i>	Nacionalinių strategijų pagrindu Europos Sąjungos valstybės narės parengs sektorines arba regionines veiksmų programas.
<i>IV etapas</i>	Europos komisijai pateikiamos ir su derinama nacionalinės strategijos ir veiksmų programos.

Šaltinis: pagal Gudausko, R., Oto, A. (2007) pateiktą medžiagą sudarė autorė

Projekte kaip viena veiklos krypčių išskiriamas informacinės visuomenės visiems skatinimas. Teigiama, kad informacinių ir ryšių technologijų sklaida visose Europos Sąjungos ekonomikos šakose yra esminis tiek regionų našumo, tiek konkurencingumo gerinimo svertas, skatinantis pertvarkyti gamybos metodus ir rasti naujam verslui bei privačioms paslaugoms, kad veiksmingos ir efektyvios viešosios paslaugos, ypač e. valdžia ir e. sveikata, apima didelį ekonomikos augimo ir naujų paslaugų atsiradimo potencialą, kad technologijų sklaida gali prisidėti prie regionų plėtros, skatindama pavyzdinių informacinių ir ryšių technologijų veiklos centrų kūrimąsi ir augimą bei plėtodama įmonių, ypač mažų ir vidutinių, savitarpio susietumą ir tinklų kūrimą (red. Žilionienė, 2006).

Projekte pažymima, jog būtina užtikrinti, kad įmonės ir namų ūkiai įsisavintų informacines ir ryšių technologijas. Taip pat turi būti užtikrintas informacinių ir ryšių technologijų infrastruktūros diegimas kaimuose bei atokiose vietovėse. Galima teigti, jog informacinių ir ryšių technologijų plėtra yra viena pagrindinių galimybių leidžianti informacinės visuomenės nariams pajusti informacinės visuomenės teikiamą naudą (i2010 – Europos informacinė visuomenė augimui ir užimtumui skatinti, 2007).

Briuselyje 2007 metų lapkričio 8 d. parengta Europos i2010 e. įtraukties iniciatyva „Dalyvavimas informacinėje visuomenėje“. E. įtrauktis – tai veikla, kurią vykdant siekiama sukurti įtraukiąją informacinę visuomenę, t.y. informacinę visuomenę visiems (Europos bendrijų komisija, 2007). Tikslas – sudaryti galimybes visiems pageidaujantiems žmonėms visapusiškai dalyvauti informacinėje visuomenėje, nepaisant asmeninių ar socialinių kliūčių. E. įtrauktis būtina siekiant socialinio teisingumo ir užtikrinant lygybę žinių visuomenėje. Taigi Europos e. įtraukties iniciatyva pirmiausia skiriama padėti suvokti, jog šią iniciatyvą reikia skubiai vykdyti bei aiškiai parodyti, jog e. įtrauktis gali labai pagerinti gyvenimo kokybę, padidinti ekonominį augimą ir paskatinti darbo vietų kūrimą. 2008 m. Komisija vykdys specialią akciją „Plėtokime e. įtrauktį kartu“, kuri bus pagrįsta raginimu dalyvauti e. įtraukties iniciatyvose, šių iniciatyvų, renginių ir rezultatų

reklamavimu visoje Europoje. 2008 m. pabaigoje Komisija organizuos aukšto lygio ministrų e. įtraukties konferenciją, kurioje apibendrins ir paskelbs įvairius e. įtraukties pasiekimus, atkreips į juos didesnę dėmesį teikdama Europos e. įtraukties apdovanojimus, apžvelgs esamą padėtį ir numatys naujas kryptis. Europos e. įtraukties iniciatyvoje numatyta veiklos sistema, pagrįsta mėginimu rasti jau egzistuojančių veiksmų sinergiją, skirtumų pašalinimas ir tikslai pasiekti geresnę e. įtraukties poveikį vykdant keletą nuoseklių veiksmų trijose srityse:

- sukurti sąlygas visiems dalyvauti informacinėje visuomenėje;
- skatinti aktyvesnę grupių, kurioms kyla atskirties pavojus, dalyvavimą ir gerinant gyvenimo kokybę;
- integruoti e. įtraukties veiklą, kad būtų kuo didesnis išliekamasis poveikis.

Komisija ragina Europos Parlamentą, valstybes nares, regionus ir suinteresuotąsias šalis pereiti nuo žodžių prie darbų, kad e. įtrauktis taptų realybe, vykdyti šiame komunikate numatytus politikos veiksmus. Bendri veiksmai pagerins verslo galimybes ir padės sukurti prieinamą įtraukiąją informacinę visuomenę, kurioje visi galės dalyvauti vienodomis sąlygomis (Europos bendrijų komisija, 2007). Informacinės visuomenės kūrimas ir plėtotė Europos Sąjungoje garantuoja Europos bendruomenei aukštesnę gyvenimo kokybę bei platesnę paslaugų ir pramogų pasirinkimą (red. Jurgaitis, 2000).

„Internet World Stats“ (2008) duomenimis Europos Sąjungoje daugiausia interneto vartotojų yra Vokietijoje, Jungtinėje Karalystėje, Prancūzijoje (žr. 4 priedą). Visų Europos Sąjungos šalių duomenys apie naudojimąsi internetu pateikti 5 priede.

2. 3. Informacinės visuomenės perspektyvos Lietuvoje

Lietuvoje daug kalbama apie informacinę visuomenę. Kalbama apie ją keliais aspektais, bet dažniausiai apsiribojama naujų informacinių technologijų plėtra. Po truputį pradeda suvokti, kad Lietuvoje vyksta sudėtingas demokratinės, rinkos ekonomika ir privačia nuosavybe paremtos naujos visuomenės formavimasis. Nauja visuomenė, kai kada vadinama informacine, kai kada – žinių, yra kitokia nei buvusi, ji lems Lietuvos vystimosi perspektyvas netolimoje ateityje (Normantas, 2001). Lietuvai, norint tapti lygiaverte išsivysčiusių valstybių partnere ir stipria konkurente, reikia užtikrinti, kad visi gyventojai, eiliniai ir visų lygių vadovai, sugebėtų naudotis informacinių technologijų teikiamomis galimybėmis ir taptų informacinės visuomenės nariais. Informacinėje visuomenėje formuojasi naujos visuomenės bendravimo formos, nauji visuomenės ekonominio ir socialinio gyvenimo organizavimo būdai. Auga visų rūšių išteklių, o kartu ir informacijos apdorojimo svarba viešajame administravime (Jaliniauskas, Telešius, 2001).

Pagrindai informacinei visuomenei Lietuvoje buvo padėti 1991 m., kai buvo priimtas Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos ir Lietuvos Ministrų Tarybos sprendimas dėl Lietuvos valstybės informacinės infrastruktūros kūrimo ir programos "Lietuva - 2000". Programoje "Lietuva 2000" buvo numatyta pirma sukurti teisinę bazę ir standartus, o jais remiantis kurti kompiuterių tinklus ir informacines sistemas bei lygiagrečiai ruošti specialistus. Programa nepasiekė užsibrėžtų tikslų ne tik dėl finansų ir valstybės paramos trūkumo – rimta nesėkmės priežastis buvo ir ta, kad buvo nuspręsta išrinkti kelias firmas visam projektui įgyvendinti. Motyvacijos trūkumas nuslopino privataus sektoriaus dėmesį programai (Jastiuginas, 2001). 1993 m. Lietuvos Respublikos Vyriausybė patvirtino Valstybinę ryšių ir informatikos plėtojimo programą, kuri 1996 m. buvo patikslinta ir suderinta su Lietuvos Vyriausybės 1997-2000 m. veiklos programa.

Laikui bėgant gerokai pakito šalies ekonominė situacija, informacinės infrastruktūros plėtojimo lygis, valstybinis teisinis reguliavimas. Buvo priimti Lietuvos įstatymai ryšių ir informatikos srityje, privatizuotas Lietuvos telekomas, įgyvendinta keletas informacinės infrastruktūros plėtros projektų, panaikinta buvusi Ryšių ir informatikos ministerija. 1999-2000 m. laikotarpiu buvo parengti keli Informacinės visuomenės plėtros programos projektai (Abraitis, Otas, 2001). 2000 metais buvo sukurta „e-Vyriausybės koncepcija“. Vėliau pradėtos rengti informacinės visuomenės plėtros koncepcijos, strateginiai ir priemonių planai. Prie Vyriausybės ir Seime įsteigti Informacinės visuomenės plėtros komitetai (ats. red. Sauliūnas, 2004).

Lietuvai tapus Europos Sąjungos nare, prasidėjo naujas valstybės raidos etapas. Lietuvos tikslai atitinka Europos Sąjungos siekius. Vienu iš pagrindinių Lietuvos prioritetų tapo informacinės visuomenės, žinių visuomenės kūrimas ir jos tobulėjimas (Ginevičius, Paliulis, Chlivickas, Merkevičius, 2006). Pagal Lietuvos 2007-2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategiją, Lietuvai bus skiriama Europos Sąjungos struktūrinių fondų ir Europos Sąjungos sanglaudos fondo parama. Žinių visuomenė, konkurencinga ekonomika, gyvenimo kokybė ir sanglauda – pagrindiniai programos panaudojimo prioritetai. Informacinė visuomenė išskiriama kaip atskiras ekonomikos augimo veiksmų programos prioritetas „Informacinė visuomenė visiems“. Įgyvendinant prioritetą „Informacinė visuomenė visiems“, planuojama tęsti 2004-2006 m. programavimo laikotarpiu pradėtus informacinės visuomenės plėtros darbus. Jiems įgyvendinti numatoma skirti apie 4 proc. bendros Lietuvai numatytos struktūrinių fondų paramos (t.y. daugiau kaip 800 mln. Lt Europos regioninės plėtros fondo lėšų) (Žilionienė, 2006).

2. 4. Lietuvos iniciatyvos kuriant informacinę visuomenę

Kuriant informacinę visuomenę Lietuvoje išskirtini trys aspektai: socialinis, technologinis ir teisinis. Socialinis – kiekvienas pilietis moka naudotis ir taiko naujas informacines technologijas,

garantuojamas geresnis piliečio aprūpinimas informacija, plėtojamas švietimas, moksliniai tyrimai bei kultūrinės programos, naujas technologijas plačiai taiko verslas. Technologinis – šalyje palaikomos ir plėtojamos naujausios informacinės technologijos. Teisinis – užtikrinamos piliečių teisės, suderinami darbo santykiai (Ginevičius, Paliulis, Chlivickas, Merkevičius, 2006).

Analizuojant teisės aktus, galima išsiaiškinti į kokius pagrindinius aspektus valdžia kreipia dėmesį sprendama informacinės visuomenės kūrimosi problemas. Šalies atsilikimas kuriant informacinę visuomenę gali sukelti nepageidaujamų politinių, ekonominių ir socialinių pasekmių: gyventojai neturės pakankamų galimybių įgyti ir panaudoti savo profesinių įgūdžių bei kompetencijos, jie negalės aktyviai naudotis valstybės valdymo viešumo privalumais, prisitaikyti globalios rinkos ekonomikoje, todėl bandoma lygiomis teisėmis su kitų valstybių piliečiais įsijungti į vieningos Europos bendriją.

Viena galimų kliūčių Lietuvos informacinės visuomenės plėtrai – kalbinės problemos. Lietuvai integruojantis į daugiakultūrinę informacinę aplinką kyla poreikis imtis veiksmų, kurie užtikrintų nacionalinės kultūros ir lietuvių kalbos išsaugojimą globalioje informacinėje visuomenėje. Tautinės kultūros ir kalbos svarba akcentuojama ir Europos Sąjungoje (Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, 2002).

2000 m. Lietuvos Respublikos Vyriausybė priėmė nutarimą „*Dėl lietuvių kalbos informacinėje visuomenėje 2000–2006 metų programos*“ patvirtinimo. Pagrindinis tikslas – pasirūpinti, kad integruojantis į Europos Sąjungą, lietuvių kalba būtų aktyviai vartojama kartu su kitų Europos Sąjungos valstybių kalbomis. Tai galima pasiekti panaudojus informacines technologijas, lituanistų, kitų kalbų specialistų žinias bei patirtį lietuvių kalbos vertimo, atpažinimo ir sintezės reikalams (LR Vyriausybės nutarimas Nr. 471 „Dėl lietuvių kalbos informacinėje visuomenėje 2000–2006 metų programos patvirtinimo“).

2007 m. kovo 21 d. priimtas nutarimas „*Dėl lietuvių kalbos informacinėje visuomenėje 2007–2010 metų programos patvirtinimo*“. Nutarime apžvelgta esama būklė bendruoju mastu ir atskirai Lietuvoje. Programos tikslas – išsaugoti lietuvių kalbą kaip lietuviybės pamatą visose valstybės gyvenimo srityse ir kuo plačiau už jos ribų, diegti lietuvių kalbą į modernias informacines technologijas, per kalbos technologijas lygiateisiškai, lygiaverčiai integruotis į daugiakalbę ir įvairialypę Europos Sąjungos bendruomenę (LR Vyriausybės nutarimas Nr. 319 „Dėl lietuvių kalbos informacinėje visuomenėje 2007–2010 metų programos patvirtinimo“). Lietuvių kalbos išsaugojimas visose valstybės gyvenimo srityse priklauso ne tik nuo valstybės siekio lituanizuoti kompiuterinės programinės įrangos ir skaitmeninių įrenginių vartotojų sąsajas, bet ir nuo pačių gyventojų noro naudoti lietuvių kalbą internete.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas, priimtas 2001 m. vasario 28 d. „*Dėl Lietuvos nacionalinės informacinės visuomenės plėtros koncepcijos patvirtinimo*“ yra vienas svarbiausių

teisės aktų, priimtų informacinės visuomenės formavimosi pradžioje. Nutarimo pagrindiniai tikslai yra sudaryti sąlygas informacinės visuomenės plėtrai ir skatinti šį procesą, padėti gyventojams integruotis į pasaulio informacinę visuomenę, panaudoti jos teikiamas galimybes. Nutarime nurodoma, kad gyventojams turi būti užtikrinta galimybė įgyti žinių, pasitelkiant ryšių ir informacijos technologijų teikiamas galimybes, turi būti modernizuotas valstybės valdymas, panaudojant kompiuterizuotus informacijos šaltinius, sukurta teisinė aplinka, plėtojama e. valdžia ir e. demokratija. Konceptijoje pabrėžiama, kad reikia puoselėti Lietuvos kultūrą ir išsaugoti lietuvių kalbą pasaulio informacinėje visuomenėje, skatinti dalyvauti Europos Sąjungos programose ir projektuose, sudarančiuose palankias sąlygas plėtoti Lietuvos informacinę visuomenę. Konceptijoje atsispindi valstybės požiūris į informacinės visuomenės formavimąsi Lietuvoje. Jame nurodomi pagrindiniai aspektai, kuriais remiantis formuojama informacinė visuomenė. Išskiriamos prioritetingos sritys, tokios kaip viešasis administravimas, elektroninis verslas, Lietuvos gyventojų kompetencija, lietuvių kalba ir kultūra. Labai svarbus aspektas, nurodytas nutarime tai – išlyginti miesto ir kaimo ryšių informacinės infrastruktūros netolygumus, suteikti visiems gyventojams vienodas galimybes naudoti informacines technologijas socialinėms ir visuomeninėms reikmėms (LR Vyriausybės nutarimas Nr. 229 „Dėl Lietuvos nacionalinės informacinės visuomenės plėtros koncepcijos patvirtinimo“).

2001 metais atlikti tyrimai parodė, kad Lietuvos regionuose ir kaimiškose vietovėse internetu naudojosi dešimt kartų mažiau gyventojų negu Lietuvos didmiesčiuose (Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Lietuvos respublikos Vyriausybės, 2002).

Atviros Lietuvos fondo iniciatyva atlikto tyrimo „Lietuvos informacinė visuomenė“ analizės „Skaitmeninė Lietuva 2001“ duomenimis, kas yra internetas, žinojo du trečdaliai šalies gyventojų. Informuotumui didelę įtaką darė amžius, išsilavinimas, socialinė padėtis, gyvenamoji vieta. Atliktas tyrimas parodė, kad Lietuvos gyventojų kompiuterinį raštingumą tuo metu daugiausia lėmė išsimokslinimas ir pajamos, taip pat amžius, socialinė padėtis ir gyvenamoji vieta (Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, 2002).

Lietuvos informacinės visuomenės plėtros strateginis planas, patvirtintas Vyriausybės nutarimu „*Dėl Lietuvos informacinės visuomenės plėtros strateginio plano patvirtinimo*“, pagrindinis įvairių valstybės institucijų šios srities darbų planavimo 2001-2004 m. dokumentas. Strateginis planas parengtas orientuojantis į Lietuvos nacionalinėje informacinės visuomenės plėtros koncepcijoje išdėstytas nuostatas. Viešojo administravimo sritis nurodyta kaip viena svarbiausių sričių kuriant informacinę visuomenę (LR Vyriausybės nutarimas Nr. 984 „Dėl Lietuvos informacinės visuomenės plėtros strateginio plano patvirtinimo“).

Kitas svarbus teisės aktas – tai 2001 m. Lietuvos Respublikos Vyriausybės priimtas nutarimas „*Dėl informacijos technologijų saugos valstybinės strategijos ir jos įgyvendinimo plano*“.

patvirtinimo“. Svarbiausieji šios strategijos tikslai: informacijos technologijų saugos teisinio reglamentavimo plėtra, svarbiausiųjų valstybės informacinių sistemų saugos stiprinimas, informacijos technologijų saugos atitikties vertinimo sistemos kūrimas, metodologinės ir konsultacinės sistemos plėtra, valstybės tarnautojų mokymas informacijos technologijų saugos, duomenų saugos įgaliotinių įgūdžių ugdymas, informacijos technologijų saugos įgyvendinimo kontrolės užtikrinimas (LR Vyriausybės nutarimas Nr. 1625 „Dėl informacijos technologijų saugos valstybinės strategijos ir jos įgyvendinimo plano patvirtinimo“).

2002 m. priimtame nutarime „*Dėl valstybės ilgalaikės raidos strategijos*“ pažymima, jog žiniomis grįsta ekonomika tampa prioritetiniu Lietuvos siekiu. Siekdama produktyvios žinių ekonomikos ir elektroninio verslo plėtros, valstybė turėtų tobulinti žinių ekonomikos plėtrą skatinančią teisinę aplinką ir institucinę sąrangą, plėtoti tarptautinį bendradarbiavimą, remti mokslo įstaigų ir verslo įmonių bendradarbiavimo modelius, užtikrinti elektroninių atsiskaitymo sistemų funkcionavimą, sudaryti sąlygas per viešuosius tinklus atlikti muitinės, mokesčių mokėjimo ir pajamų deklaravimo procedūras, kurti konkurencinę aplinką telekomunikacijų ir duomenų perdavimo srityje (LR Seimo nutarimas Nr. IX-1187 „Dėl valstybės ilgalaikės raidos strategijos“).

Taip pat 2002 m. priimtas nutarimas „*Dėl elektroninės valdžios koncepcijos patvirtinimo*“. Jame išdėstytas požiūris į elektroninės valdžios reiškinius Lietuvoje. Siekiama gerinti (panaudojant skaitmenines technologijas) viešųjų paslaugų teikimą valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms, Lietuvos Respublikos gyventojams, verslo subjektams. Valstybės tarnautojai turi siekti naujų žinių ir įgūdžių norėdami gerai perprasti informacines technologijas, todėl koncepcijoje numatomas laipsniškas elektroninės valdžios kūrimas. Svarbiausias uždavinys – pasiekti, kad nuo 2005 metų viešosios paslaugos gyventojams ir verslo subjektams būtų teikiamos naudojant skaitmenines technologijas (LR Vyriausybės nutarimas Nr. 2115 „Dėl elektroninės valdžios koncepcijos patvirtinimo“). Viešosios paslaugos (numatytos pagal Europos Sąjungos programinius dokumentus), kurias numatyta pradėti teikti nuo 2005 metų verslo subjektams ir gyventojams pateiktos 4 lentelėje. D. Sauliūnas (2004) pabrėžia, kad koncepcija yra pakankamai nuosekliai paruoštas programinis dokumentas, pasižymintis gana realistiniu požiūriu į Lietuvos valstybinio valdymo sektoriaus padėtį: trūksta ir informacinių technologijų žinių, ir pačių informacinių technologijų, tiksliau – lėšų jų įsigijimui.

**Viešosios paslaugos (numatytos pagal Europos Sąjungos programinius dokumentus), kurias
numatoma pradėti teikti nuo 2005 metų**

Gyventojams	Verslo subjektams
<ol style="list-style-type: none"> 1. Pajamų deklaravimas. 2. Laisvų darbo vietų (iš jų ir valstybės tarnyboje) paieška. 3. Socialinės išmokos ir kompensacijos (bedarbio pašalpos, kompensacijos už vaistus, stipendijos). 4. Asmens dokumentai (pasai, asmens tapatybės kortelės, vairuotojų pažymėjimai, autorių teisių apsauga). 5. Transporto priemonių registravimas. 6. Leidimai statyti pastatus. 7. Pranešimai policijai. 8. Leidinių, publikacijų paieška viešosiose bibliotekose; 9. Gimimo ir mirties liudijimai. 10. Gyvenamosios vietos deklaracijos. 11. Interaktyvios gydytojų konsultacijos ir registracija poliklinikose. 12. Paraiškos (mokyti universitete, kelti kvalifikaciją). 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Įmonių mokesčiai. 2. Pridėtinės vertės mokestis. 3. Naujų įmonių registravimas. 4. Duomenų teikimas Statistikos departamentui prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės. 5. Viešieji pirkimai. 6. Socialinės išmokos darbuotojams. 7. Muitinės deklaracijos. 8. Leidimai, kuriuos reikia derinti su aplinkos apsaugos tarnybomis.

Šaltinis: ats. red. Sauliūnas, D. (2004). *Informacinių technologijų teisė*, p. 67.

2003 m. priimtas nutarimas „Dėl informacinės visuomenės plėtros koordinavimo metodikos patvirtinimo“. Informacinės visuomenės plėtros koordinavimo metodikos tikslas – nustatyti informacinės visuomenės plėtros planavimo ir stebėsenos (monitoringo) tvarką (LR Vyriausybės nutarimas Nr. 182 „Dėl informacinės visuomenės plėtros koordinavimo metodikos patvirtinimo“).

2005 m. priimtas nutarimas „Dėl Lietuvos informacinės visuomenės plėtros strategijos patvirtinimo“. Ši strategija remiasi tokia Lietuvos vizija: „Pažangi informacinė visuomenė, t.y. išsilavinusi ir nuolat besimokanti visuomenė, kurios nariai savo veiklą grindžia informacija, žinojimu ir naujausių technologijų teikiamomis galimybėmis“ (LR Vyriausybės nutarimas Nr. 625 „Dėl Lietuvos informacinės visuomenės plėtros strategijos patvirtinimo“). Šiame dokumente minimi keturi informacinės visuomenės prioritetai: gyventojų kompetencija ir socialinė sanglauda, viešojo administravimo modernizavimas panaudojant informacines technologijas, žinių ekonomika, Lietuvos kultūra ir lietuvių kalba. Dokumente pabrėžiama, jog būtina sudaryti sąlygas Lietuvos gyventojams įgyti žinių ir įgūdžių, kurių reikia sėkmingam informacinių technologijų taikymui kasdienėje veikloje, užtikrinti galimybes jais naudotis orientuojantis į lygias galimybes ir tolygią šalies raidą, išryškinama skaitmeninio sklauto problematika. Akcentuojama, kad reikia modernizuoti viešąjį sektorių, kurti elektroninę valdžią, didinti viešojo administravimo institucijų veiklos efektyvumą, plėtoti elektroniniu būdu teikiamas paslaugas, užtikrinti elektroninės demokratijos

kūrimaši (LR Vyriausybės nutarimas Nr. 625 „Dėl Lietuvos informacinės visuomenės plėtros strategijos patvirtinimo“).

Kaip ir 2001 m. nutarime „Dėl Lietuvos nacionalinės informacinės visuomenės plėtros koncepcijos patvirtinimo“, taip ir šiame, svarbus dėmesys skiriamas Lietuvos kultūrai ir lietuvių kalbai. Būtina, pasinaudojant informacinių technologijų teikiamomis galimybėmis, puoselėti ir skleisti Lietuvos kultūrą, skatinti visuomenės kūrybiškumą ir kultūros įvairovę, užtikrinti Lietuvos kultūros paveldo ir lietuvių kalbos išsaugojimą pasaulio visuomenėje. Lietuva vis aktyviau dalyvauja atvirame pasaulio kultūrų dialoge, todėl atsiranda poreikis imtis veiksmų, kurie užtikrintų nacionalinės kultūros konkurencingumą ir lietuvių kalbos išsaugojimą. Informacinės technologijos suteikia naujas galimybes ne tik apsaugoti informaciją apie kultūrą, bet ir plačiai skleisti ją, skatina modernias kultūros ir meno iniciatyvas (LR Vyriausybės nutarimas Nr. 625 „Dėl Lietuvos informacinės visuomenės plėtros strategijos patvirtinimo“).

Elektroninės informacijos saugos procesas skirtas atitinkamam elektroninės informacijos konfidencialumo, vientisumo ir prieinamumo lygiui užtikrinti. 2006 m. birželio 19 d. priimtas nutarimas „Dėl elektroninės informacijos saugos valstybės institucijų informacinėse sistemose valstybinės strategijos iki 2008 metų ir jos įgyvendinimo priemonių plano patvirtinimo“. Išanalizavus šią strategiją, galima teigti, jog vyriausybė pagrindinį dėmesį skiria elektroninės informacijos saugos koordinavimo ir priežiūros tobulinimui. Kitas svarbus aspektas, kurį pažymi vyriausybė, tai, kad turi būti priimti teisės aktai, kurie reguliuotų elektroninės informacijos saugą. Elektroninės informacijos sauga turi būti pamatinis visų informacinės sistemos paslaugų elementas (LR Vyriausybės nutarimas Nr. 601 „Dėl elektroninės informacijos saugos valstybės institucijų informacinėse sistemose valstybinės strategijos iki 2008 metų ir jos įgyvendinimo priemonių plano patvirtinimo“).

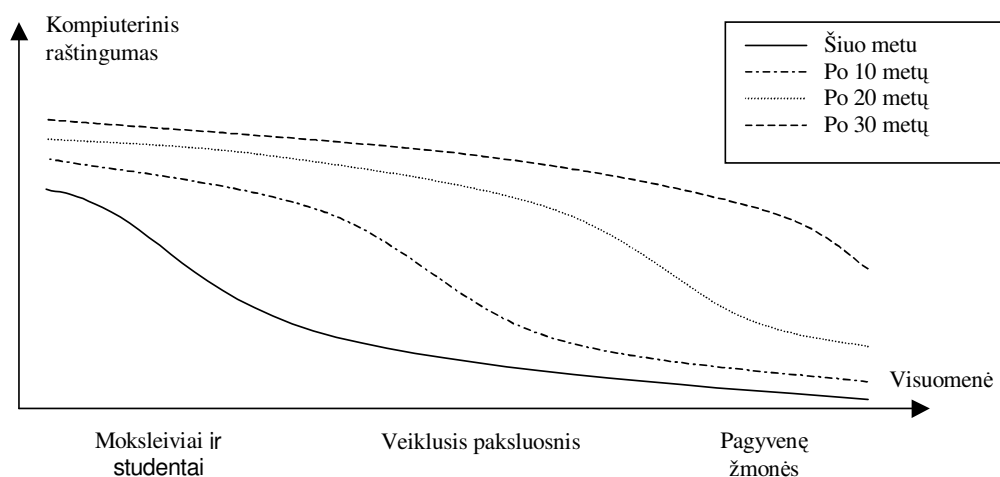
Europos Sąjunga ir Šiaurės Atlanto Sutarties Organizacija skiria daug dėmesio elektroninės informacijos saugai, taip pat elektroninės informacijos sauga yra vienas iš prioritetų skiriant Europos Sąjungos struktūrinių fondų paramą.

2007 m. sausio 24 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybė pritarė Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės „2007–2009 metų sutrumpintam strateginiam veiklos planui“. A. Matulio (2007) nuomone, žinių visuomenėje išskirtinę reikšmę įgyja žmonių žinios ir kompetencija. Tai tampa esminiu rodikliu gyventojams mokantis, įgyjant išsilavinimą ir specialybę, dirbant ir kuriant gerovę. Svarbus įrankis, didinant žmonių kompetenciją, yra informacinės technologijos, kurios leidžia greitai ir patogiai pasiekti įvairius informacijos šaltinius, atlikti ir su darbinėmis, ir su asmeninėmis reikmėmis susijusias veiklas. Lietuvos Vyriausybė siekia užtikrinti visų šalies gyventojų dalyvavimą žinių visuomenėje. A. Matulio (2007) teigimu, šiame kontekste labai svarbu plėtoti elektroninę infrastruktūrą, kurti naujas elektronines paslaugas, gerinti

gyventojų kompetenciją, sukurti palankias sąlygas elektroninio verslo plėtrai, kad šalies gyventojai turėtų galimybes, naudodamiesi informacinėmis technologijomis, greičiau ir patogiau gauti geresnės kokybės paslaugas iš viešojo ir privataus sektorių bei naudotis kitais informacijos šaltiniais.

2. 5. Kompiuterinio raštingumo svarba visuomenei

Kompiuterinio neraštingumo likvidavimo programa Lietuvoje vyksta patenkinamai, didžiausią dėmesį fokusuojant į besimokančiųjų pasluoksni. Kiekvienais metais valstybė ir kiti fondai skiria pakankamai dideles lėšas mokykloms ir kiekvienais metais didelis jaunų “raštingų” žmonių skaičius išsilieja į veiklų visuomenės pasluosni, pakeisdamas išeinančius į pensiją. Pastarųjų sąskaita didėja “raštingų” pensijinio amžiaus žmonių skaičius. Tai iliustruoja kompiuterinio raštingumo kreivė (2 pav.). Didelę dalį Lietuvos gyventojų sudaro kaimo žmonės, kurie pastebimai lėčiau kyla kompiuterinio raštingumo laiptais. Kompiuteris kaime pasiekiamas per mokyklas, bibliotekas, kultūros namus, pažangius ūkininkus, kurie jau pradeda naudoti jį savo profesinėje veikloje (Kiauleikis, Janavičiūtė, Kiauleikis, Morkevičius, 2002).

2 pav. Tikėtinas kompiuterinio raštingumo lygio kilimas Lietuvos visuomenėje

Šaltinis: Kiauleikis V., Janavičiūtė A., Kiauleikis M., Morkevičius N. (2002). Technologijos informacinės visuomenės plėtrai.

Nuo 2006 m. kovo 6 d. asociacija „Langas į ateitį“ vykdo gyventojų kompiuterinio raštingumo ugdymo projektą „Lietuvos e. piliečio kompiuterinio raštingumo pradmenys“ pagal Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos administruojamą Lietuvos 2004-2006 m. bendrojo programavimo dokumento (BPD) 2.2. priemonės 4-ą veiklų sritį „Gyventojų kompiuterinio raštingumo ugdymas“. Projektas skirtas spręsti šiuo metu egzistuojančias nepakankamo gyventojų kompiuterinio raštingumo problemas. Mokymo programa sukurta remiantis LR Vyriausybės patvirtintu kompiuterinio raštingumo standartu ir derinant mokymo turinį su „E.Piliečio“ („E-Citizen“)

programa, pradėta įgyvendinti Europos Sąjungoje nuo 2005 m. antrojo pusmečio. Mokymų metu gyventojams suteikiamos minimalios kompiuterio vartotojui reikalingos žinios. Tokiu būdu ir toliau didinamas Lietuvos gyventojų kompiuterinis raštingumas, skatinamas apmokytų asmenų ir jų grupių konkurencingumas darbo rinkoje bei pagerinamos jų galimybės gauti darbui reikalingą informaciją (Lietuvos e. piliečio kompiuterinio raštingumo pradmenys, 2006).

Lietuvos statistikos departamentas pateikia duomenis, kurie rodo, jog kompiuterius turinčių namų ūkių skaičius nuolat didėja. 2000 m. kompiuterį turėjo tik 5,3 proc. namų ūkių, o 2007 m. jau – 42 proc. Taip pat didėja ir turinčių interneto prieigą namuose skaičius. 2000 m. interneto prieigą namuose turėjo 2,3 proc., o 2007 m. jau – 40,3 proc. namų ūkių (5 lentelė).

5 lentelė

Namų ūkių apsirūpinimas asmeniniais kompiuteriais ir prieiga prie interneto

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Namų ūkiai, turintys asmeninį kompiuterį, proc.	5,3	8,5	12,0	19,3	25,0	29,0	36,5	42,0
Namų ūkiai, turintys interneto prieigą namuose, proc.	2,3	3,2	4,1	6,2	10,6	14,4	31,7	40,3

Šaltinis: *Lietuvos statistikos departamentas (2008)*.

6 priede yra pateikti Lietuvos statistikos departamento duomenys apie asmenis, kurie naudojami kompiuteriu ir internetu, interneto naudojimo tikslai.

Remiantis didžiausios Lietuvoje viešosios nuomonės ir rinkos tyrimų bendrovės „TNS Gallup“ tyrimo duomenimis, Mažeikių miestas kai kuriais aspektais lenkia bendrą Lietuvos statistiką. Mažeikiuose daugiau naudojamosi informacinėmis technologijomis – internetu, kompiuteriu, mobiliaisiais telefonais (Varkalytė, 2007). Kompiuterį Mažeikiuose turi 33,7 proc. gyventojų (Lietuvoje – 31 proc.). Internetu namuose naudojasi 18,46 proc. žmonių Mažeikiuose ir 15,45 proc. Lietuvoje, mobiliuoju ryšiu – atitinkamai 88,07 ir 74,19 proc., tuo tarpu fiksuoto ryšio skvarba Mažeikiuose tik 15,96 proc., o visoje Lietuvoje – 38,11 proc. (6 lentelė) (TNS Gallup: mažeikiškiai kompiuterių skaičiumi, interneto ir mobilaus ryšio naudojimu lenkia vidutinį Lietuvos gyventoją, 2006).

Naudojamos paslaugos

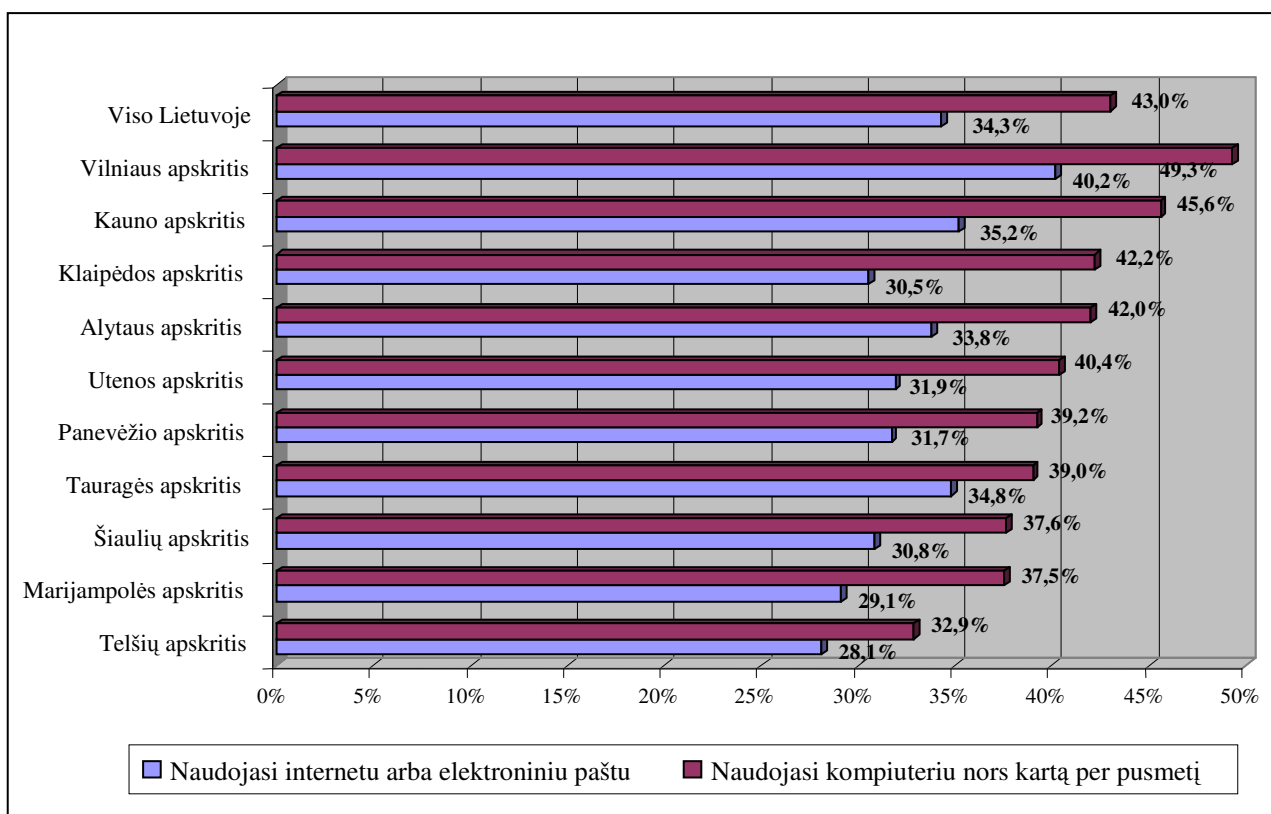
NAUDOJAMOS PASLAUGOS	MAŽEIKIŲ MIESTAS		MAŽEIKIŲ RAJONAS		LIETUVA	
	2004	2005	2004	2005	2004	2005
Internetas namuose	20,09% (64,18 % nuo visų, turinčių namuose kompiuterį)	18,46% (54,75%)	6,19% (36,84%)	3,35% (25,48%)	10,33% (40,58%)	15,45% (49,62%)
Kabelinė TV	55,14%	45,98%	0,88%	2,76%	31,98%	31,86%
Mobilus ryšys	84,58%	88,07%	59,29%	66,58%	67,39%	74,19%
Fiksuotas ryšys	20,09%	15,96%	35,40%	27,18%	39,64%	38,11%
Nesinaudoja nė viena iš šių paslaugų	7,94%	7,32%	21,24%	16,77%	16,15%	12,90%

Šaltinis: TNS Gallup: mažeikiškiai kompiuterių skaičiumi, interneto ir mobilaus ryšio naudojimu lenkia vidutinį Lietuvos gyventoją, 2006.

Su kompiuterinio neraštingumo problema susiduria ir valstybės tarnautojai. Jiems dar nėra aiškiai keliami kompiuterinio raštingumo reikalavimai, dėl to maždaug trečdalis valstybės tarnautojų kompiuteriu dirbti moka silpnai arba visai nemoka. Privačių įmonių darbuotojai irgi nesistengia tobulinti savo kompiuterinio raštingumo, nes to neskatina darbdaviai. Tai parodė Kauno technologijos universiteto Kompiuterinio raštingumo centre Švietimo ir mokslo ministerijos užsakymu atlikto visuotinio kompiuterinio raštingumo situacijos Lietuvoje tyrimas (Trečdaliui valstybės tarnautojų kompiuteris kelia galvos skausmą, 2008).

Kompiuterinio raštingumo tyrimo išvados paskatino Informacinės visuomenės plėtros komitetą kreiptis į Vidaus reikalų ministeriją, kad įvertintų galimybę ir tikslingumą nustatyti ir taikyti visiems valstybės tarnautojams vieningą kompiuterinio raštingumo lygį. Pasak A. Oto, 0,98 proc. respondentų nuo 15 iki 70 m. turi patvirtinę savo kompiuterines žinias ECDL (Europos kompiuterio vartotojo) pažymėjimu, 50,98 proc. respondentų savo kompiuterinę kompetenciją vertina kaip gerą, nors tai nėra patvirtinta oficialiu dokumentu, 19,92 proc. respondentų kompiuterinis raštingumas yra minimalus, 13,28 proc. respondentų kompiuterinis raštingumas yra silpnas, 14,84 proc. respondentų pripažįsta nemoką dirbti kompiuteriu (Trečdaliui valstybės tarnautojų kompiuteris kelia galvos skausmą, 2008). Trečdalis respondentų visai nesinaudoja elektroninėmis paslaugomis. Manoma, kad ne vien dėl prastesnės kompetencijos – gal tiesiog per mažai elektroninių paslaugų, kurios reikalingos, suprantamos ir patrauklios vyresnio amžiaus žmonėms. Tačiau pastebimas augimas vertinant pastarųjų trejų metų visuotinio kompiuterinio raštingumo tyrimo rezultatus – daugėja gerą kompiuterinį raštingumą deklaruojančių respondentų: 2005-aisiais – 48,56 proc., 2006-aisiais – 49,92 proc., 2007-aisiais – 51,5 proc. potencialiai aktyvių šalies gyventojų. A. Oto teigimu, pernai pirmą kartą nė vienas besimokantis respondentas neprisipažino nemokąs dirbti kompiuteriu (Trečdaliui valstybės tarnautojų kompiuteris kelia galvos skausmą, 2008).

Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės užsakymu 2005 m. gegužės ir birželio mėnesiais „TNS Gallup“ atliko informacinės visuomenės plėtros Lietuvos regionuose tyrimą, kurio metu buvo įvertinti pagrindiniai kompiuterių ir interneto naudojimo rodikliai dešimtyje šalies apskričių. Tyrimo duomenimis, kompiuteriu daugiausia naudojasi Vilniaus apskrities gyventojai (49,3 proc.), tuo tarpu mažiausiai – Telšių apskrityje (32,9 proc.). Panašios tendencijos išlieka ir tarp naudojančių internetą arba elektroninį paštą: Vilniaus apskrityje – daugiausia (40,2 proc.), Telšių apskrityje – mažiausiai (28,1 proc.) naudotojų (3 pav.) (Informacinės visuomenės plėtros Lietuvos regionuose tyrimo apžvalga, 2005).

3 pav. Naudojimas informacinėmis technologijomis Lietuvos apskrityse 2005 m. II ketvirtis
Šaltinis: TNS Gallup. Informacinės visuomenės plėtros Lietuvos regionuose tyrimo apžvalga, 2005.

Kompiuterinio raštingumo svarba yra neneigtina, tačiau informaciniams gebėjimams plėtoti būtinas daugialypis kontekstas. Svarbu, kad gyventojams būtų suteikta galimybė įgyti kompiuterinio raštingumo pradmenis. Taip pat kompiuterinio raštingumo reikalavimai turėtų būti aiškiai įvardyti valstybės ir savivaldybių tarnautojų kvalifikaciniuose ir atestaciniuose reikalavimuose. Kompiuterinis raštingumas yra būtinas bet kuriai veiklos sričiai. Tai ypač aktualu norint tapti aktyviu ir efektyviu informacinės visuomenės dalyviu.

3. INFORMACINĖS VISUOMENĖS FORMAVIMOSI PROBLEMOS MAŽEIKIŲ MIESTE IR RAJONE: TYRIMAS

3. 1. Tyrimo metodologija

Šiuo tyrimu siekiama išanalizuoti informacinės visuomenės formavimosi aspektus bei informacinių technologijų, pasižyminčių tiek informacijos teikimo, tiek komunikacijos funkcijomis, naudojimą Mažeikių mieste ir rajone. Informacinės visuomenės tolygi plėtra yra viena svarbiausių sėkmingo šalies vystimosi prielaidų, tačiau Lietuvoje matyti ženklūs skirtumai tarp miesto ir kaimo vietovių pagal svarbiausius informacinės plėtros rodiklius. Surinkti duomenys apie informacinių technologijų naudojimą Mažeikių mieste ir rajone patvirtina teiginį, jog miesto gyventojai turi daugiau galimybių naudotis informacinėmis technologijomis nei kaimo gyventojai.

Tyrimo tikslas: ištirti, palyginti ir įvertinti Mažeikių miesto ir rajono gyventojų informacinių technologijų naudojimo lygį bei prioritetus.

Tyrimo uždaviniai:

1. Surinkti informaciją apie gyventojų apsirūpinimą kompiuteriais bei prieiga prie interneto.
2. Išsiaiškinti naudojimosi kompiuteriu bei internetu dažnumą ir tikslus.
3. Nustatyti, ar Mažeikių miesto ir rajono gyventojai naudojami el. paslaugomis.
4. Išanalizuoti gyventojų požiūrį į informacinę visuomenę bei jos plėtrą.
5. Įvertinus informatyvumo lygį, atskleisti informacinės visuomenės perspektyvas.

Tyrimo metodologija

Tyrimo duomenų rinkimui buvo pasirinktas apklausos metodas. Apklausos metodas yra plačiai paplitęs socialiniuose moksluose. Tai gali rodyti metodo patikimumą, o kartu ir populiarumą dėl tariamo paprastumo (Kardelis, 2005). Apklausos būdu tiriamos nuostatos, nuomonės, žinios. Pagrindinis metodo trūkumas yra tai, kad apklausa visada reaktyvi, tačiau metodo neblėstantį populiarumą lemia santykinis apklausos atlikimo paprastumas, pigumas, galimybė greitai ir lengvai surinkti daug duomenų. Apklausa raštu dar vadinama anketavimu. Klausimų tekstas vadinamas apklausos lapu, anketa (Merkys, 2005). Anketinė apklausa – tai duomenų rinkimo metodas, kai respondentas pats savarankiškai pildo pateiktą klausimyną. Šis duomenų rinkimo metodas buvo pasirinktas todėl, kad sudaro sąlygas respondentui pildyti klausimyną jam patogiu laiku, išsaugoti informacijos privatumą, išvengti apklausejo įtakos. Apklausoje raštu lemiami veiksniai yra klausimų formuluotės, jų kompozicija. Svarbus apklausos kokybinis rodiklis: anketų grįžtamumo kvota, ji žymi po pildymo atgal sugrįžusių anketų procentą, kuris skaičiuojamas nuo bendro išplatintų anketų skaičiaus. Šimtaprocentinis anketų grįžtamumas atliekant didelės apimties apklausą – retenybė, tačiau jo siekiama (Merkys, 2005). Kitas svarbus apklausos kokybės rodiklis – anketų užpildymo

baigtumo laipsnis. Jei daugelyje grįžusių anketų gausu visiškai neatsakytų arba fragmentiškai, paviršutiniškai atsakytų klausimų, tai reiktų susimąstyti, ar nepadarytos apklausos organizavimo klaidos: gal neatsižvelgta į respondentų socialines ir psichologines savybes, klausimynas per didelės apimties ir pan. Anketos, kuriose, pavyzdžiui 30 proc. ir daugiau klausimų liko be atsakymų, kurios užpildytos nekreipiamai, brokuojamos ir statistiškai neapdorojamos. Tačiau pabrėžtina, kad brokavimo procedūra pažeidžia atsitiktinės imties principą. Užpildytos anketos, kuriose gausu prieštaravimų, yra nepatikimos (Merkys, 2005).

Anketos struktūrą sudaro įvadinė ir pagrindinė dalys. Pradžioje kreipiamasi į respondentą ir pateikiama trumpa pildymo instrukcija. Anketa yra anoniminė, todėl užtenka netiesioginės informacijos apie asmenį: lytis, amžius, išsilavinimas ir pan. Anketą sudaro 43 klausimai išdėstyti trijuose A4 formato lapuose (priedas Nr. 1). „Paso duomenų“ dalis eina po įvadinės dalies (1-8 klausimai). Anketoje yra uždarų ir pusiau uždarų klausimų. Uždaro tipo klausimai formuluojami ir komponuojami taip, kad respondentui pateiktame sąraše tereikia pažymėti jau esamus atsakymus (10-25, 27-39, 41 klausimai). Pusiau uždaro tipo klausimuose po suformuluotais atsakymais, kuriuos respondentas turi pažymėti, paliekama laisvos vietos kitiems galimiems atsakymų variantams, pastaboms, papildymams parašyti (9, 26, 40, 42 ir 43 klausimai). Kai kuriuose klausimuose respondentai galėjo pasirinkti kelis atsakymų variantus (9 ir 26 klausimai).

Respondentų atranka

Tyrimo populiaciją sudarė Mažeikių miesto ir rajono gyventojai. Statistikos departamento duomenimis, Mažeikių rajono savivaldybėje gyvena 65102 gyventojai, kaimuose – 21144, Mažeikių mieste – 40572, miesteliuose 3386 (Sedoje – 1188, Vieکشniuose – 2198) gyventojai (Gyventojų skaičius vis mažėja, 2008).

Tyrimui atlikti respondentai buvo atrinkti naudojant atsitiktinę imtį. Atsitiktinė imtis – tai imtis, kuri sudaryta taip, kad visi individai turi vienodą galimybę patekti į šią imtį. Imties dydis: 282 respondentai (Mažeikių mieste – 194 respondentai, Mažeikių rajono miesteliuose – 38, kaimuose – 50 respondentų).

Tyrimo duomenų analizė:

- surinktų duomenų apdorojimas,
- surinktų duomenų analizė: loginė, dalykinė, kiekybinių duomenų apskaičiavimas (lentelių ir grafikų sukūrimas),
- išvadų formulavimas.

Duomenų analizė atlikta naudojant MS Excel programą.

Anketavimas vyko 2007 metų gruodžio mėnesį. Buvo išdalinta 300 anketų. 6 proc. anketų negrįžo.

3. 2. Anketinės apklausos rezultatai

3. 2. 1. Bendra socialinė-demografinė charakteristika

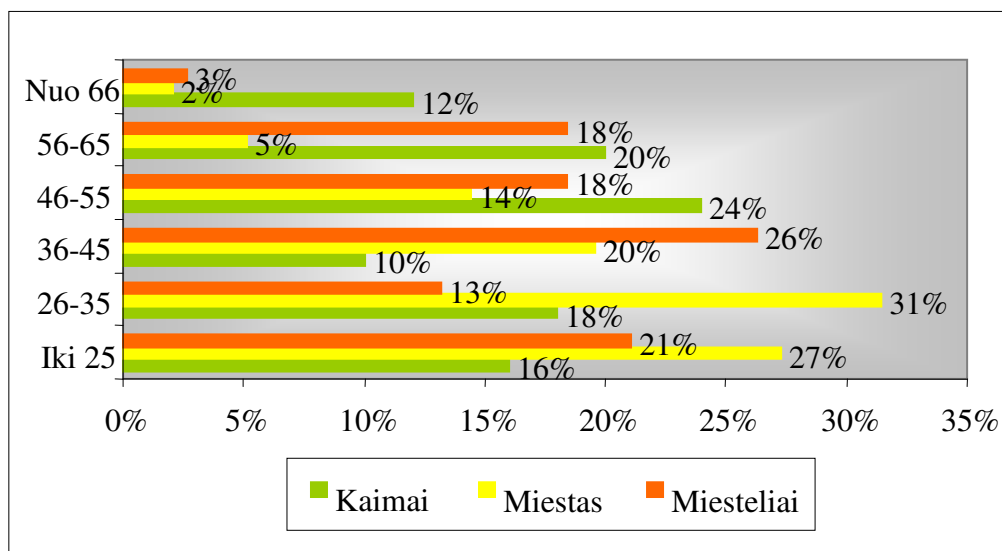
Buvo apklausti 194 gyventojai Mažeikių mieste, 38 gyventojai Mažeikių rajono miesteliuose, 50 gyventojų Mažeikių rajono kaimuose, viso 282 gyventojai. 7 lentelėje pateiktos respondentų proporcijos.

7 lentelė

Respondentų skaičius pagal gyvenamą vietą

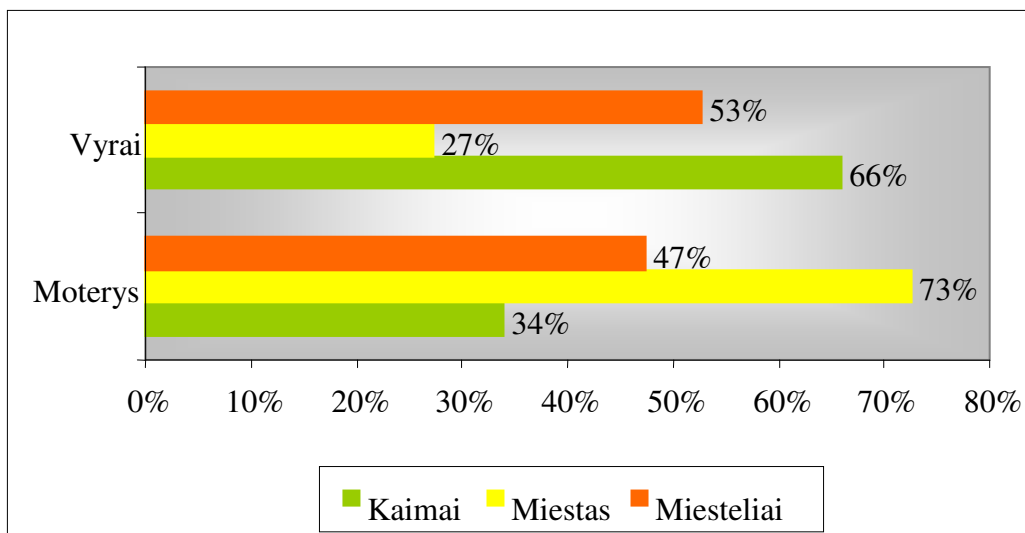
Apklausoje vieta	Mažeikių miestas	194	69%
	Mažeikių rajono miesteliai	38	13%
	Mažeikių rajono kaimai	50	18%
Viso		282	100%

Mažeikių mieste buvo apklausta daugiausia jaunesnio amžiaus žmonių. Nuo 26 m. iki 35 m. – 31 proc. Mažeikių mieste, Mažeikių rajono miesteliuose – 13 proc., o Mažeikių rajono kaimuose – 18 proc. tokio amžiaus žmonių. Iki 25 m. mieste apklausta – 27 proc., kaimuose – 16 proc., o miesteliuose – 21 proc. Vyresnio amžiaus žmonių daugiausia apklausta kaimuose (4 pav.).

4 pav. Respondentų amžius pagal gyvenamą vietą

Mažeikių mieste buvo apklausta daugiau moterų nei vyrų (moterų – 73 proc., vyrų – 27 proc.), o Mažeikių rajono kaimuose daugiau vyrų nei moterų, atitinkamai 66 proc. ir 34 proc. Mažeikių rajono miesteliuose tiek moterų, tiek vyrų buvo apklausta panašiai (moterų – 47 proc., vyrų – 53 proc.) (5 pav.).

5 pav. Respondentų lytis pagal gyvenamą vietą

Trečdalis (32 proc.) apklaustųjų turi vidurinį išsilavinimą: 30 proc. Mažeikiuose, 34 proc. Mažeikių rajono miesteliuose ir 36 proc. Mažeikių rajono kaimuose. Kitas trečdalis (31 proc.) respondentų turi aukštąjį išsilavinimą: 37 proc. Mažeikiuose, 16 proc. Mažeikių rajono miesteliuose ir 22 proc. Mažeikių rajono kaimuose.

Daugiausia (34 proc.) respondentų, kurie turi aukštesnįjį išsilavinimą, gyvena Mažeikių rajono miesteliuose. Aukštesnįjį išsilavinimą turi kas penktas (20 proc.) Mažeikių miesto apklaustasis ir beveik kas ketvirtas (24 proc.) Mažeikių rajono kaimo gyventojas.

Daugiausia (18 proc.) pagrindinį išsilavinimą turinčių respondentų gyvena kaimuose, šiek tiek mažiau (16 proc.) – miesteliuose. Mieste pagrindinį išsilavinimą turinčių respondentų buvo apklausta 13 proc. (8 lentelė).

8 lentelė

Respondentų išsilavinimas pagal gyvenamą vietą

		Apklausoje vieta			Viso:
		Mažeikių r. miesteliai	Mažeikių Miestas	Mažeikių r. kaimai	
Išsilavinimas	Pagrindinis	16%	13%	18%	15%
	Vidurinis	34%	30%	36%	32%
	Aukštesnysis	34%	20%	24%	15%
	Aukštasis	16%	37%	22%	31%
Viso:		100%	100%	100%	100%

Apklausoje dalyvavo daugiausia tarnautojų (44 proc.). Kas antras (52 proc.) apklaustasis tarnautojas gyvena Mažeikių mieste, beveik kas ketvirtas (24 proc.) – miesteliuose ir 28 proc. – Mažeikių rajono kaimuose. Mažeikių rajono miesteliuose daugiausia (42 proc.) apklausta

darbininkų. Panašiai tiek pat (40 proc.) darbininkų apklausta ir kaimuose. Mieste darbininkų apklausta dvigubai mažiau nei kaimuose ir miesteliuose, t.y. 20 proc. Bedarbių apklausta 2 proc., iš kurių 1 proc. gyvena Mažeikių mieste, Mažeikių rajono miesteliuose – 5 proc., o kaimuose – 4 proc. Taip pat iš 2 proc. apklaustųjų namų šeimininkų po 2 proc. gyvena Mažeikių mieste ir Mažeikių rajono miesteliuose. Daugiau duomenų pateikta 9 lentelėje.

9 lentelė

Respondentų užimtumas pagal gyvenamą vietą

		Apklausoje vieta			Viso:
		Mažeikių r. miesteliai	Mažeikių miestas	Mažeikių r. kaimai	
Užimtumas	Tarnautojai	24%	52%	28%	44%
	Studentai	5%	6%	4%	5%
	Privačių įmonės savininkai	0%	3%	0%	3%
	Pensininkai	0%	3%	12%	4%
	Namų šeimininkės	8%	2%	2%	2%
	Moksleiviai	13%	13%	8%	12%
	Įstaigų vadovai	3%	3%	2%	2%
	Darbininkai	42%	20%	40%	26%
	Bedarbiai	5%	1%	4%	2%
Viso:		100%	100%	100%	100%

Beveik trečdalis apklaustųjų (27 proc.) Mažeikių mieste ir rajone gauna nuo 501 Lt iki 1000 Lt pajamas ir tik 12 proc. apklaustųjų – nuo 2000 Lt. Kas penktas (20 proc.) apklaustasis gauna nuo 1501 Lt iki 2000 Lt pajamas. Tik vienu procentu daugiau, t.y. 21 proc. Mažeikių miesto ir rajono gyventojų pajamos yra nuo 1001 Lt iki 1500 Lt. Taip pat kas penktas (20 proc.) pažymėjo, kad jų gaunamos pajamos yra tik iki 500 Lt.

Tik 13 proc. apklaustųjų Mažeikių mieste gauna nuo 2000 Lt pajamas, tokias pat pajamas gauna 3 procentais daugiau, t.y. 16 proc. apklaustųjų, gyvenančių Mažeikių rajono kaimuose.

Mažeikių rajono miesteliuose daugiausia (29 proc.) apklaustųjų gauna nuo 501 Lt iki 1000 Lt pajamas. Tokios pat pajamos yra ir 28 proc. kaimų gyventojų ir 27 proc. miesto gyventojų. Daugiau duomenų pateikta 10 lentelėje.

Respondentų pajamų dydis pagal gyvenamą vietą

		Apklausoje vieta			Viso:
		Mažeikių r. miesteliai	Mažeikių Miestas	Mažeikių r. kaimai	
Respondentų pajamos	Nuo 2001	5%	13%	16%	12%
	1501-2000	24%	21%	12%	20%
	1001-1500	16%	22%	20%	21%
	501-1000	29%	27%	28%	27%
	Iki 500	26%	18%	24%	20%
Viso:		100%	100%	100%	100%

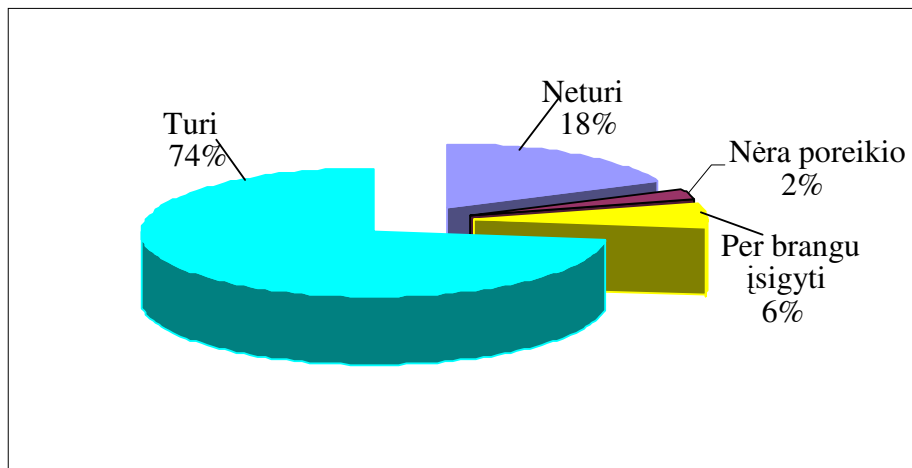
Apibendrinant socialinius-demografinius rodiklius išryškėja tendencijos būdingos ir kitiems šalies rajonams. Labiau urbanizuotose vietovėse (šiuo atveju Mažeikiuose) vidutinis išsimokslinimo lygis yra didesnis. Mažeikiuose aukštąjį išsilavinimą turi 37 proc. apklaustųjų, Mažeikių rajono kaimuose aukštąjį išsilavinimą turi 22 proc., o Mažeikių rajono miesteliuose – 16 proc. Aukštesnį išsilavinimą turi kas penktas (20 proc.) respondentas Mažeikių mieste, Mažeikių rajono miesteliuose kas trečias (34 proc.) apklaustasis. Kas ketvirtas (25 proc.) apklaustasis Mažeikių rajono miesteliuose ir kaimuose gauna mažiausias pajamas (iki 500 Lt). Tačiau iš 12 proc. apklaustųjų, kurių pajamos nuo 2000 Lt, net 16 proc. yra Mažeikių rajono kaimuose ir tik 5 proc. miesteliuose. Vidutinių pajamų grupėje pirmauja miesto gyventojai. Darbo rinkos padėtis Mažeikių mieste taip pat yra geresnė. Ekonomiškai aktyvių gyventojų skaičius mieste yra didesnis, iš 44 proc. apklaustųjų tarnautojų, 52 proc. gyvena mieste. Taip pat iš 26 proc. apklaustųjų darbininkų, 20 proc. gyvena Mažeikių mieste.

3. 2. 2. Informacinių technologijų raida Mažeikių mieste ir rajone

Siekiant išsiaiškinti, ar informacinės technologijos sparčiai plinta Mažeikių mieste ir rajone, ar jomis miesto bei rajono gyventojai naudojasi, anketoje buvo pateikta keletas klausimų, kurie padėjo atsakyti į šiuos klausimus.

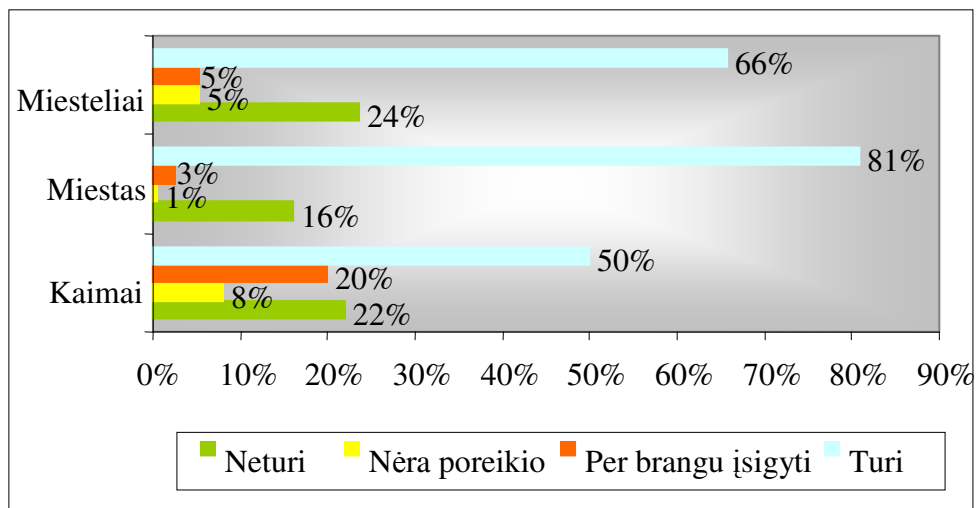
Atsakant į klausimą, kur ieškoma reikalingos informacijos, buvo galima pasirinkti kelis atsakymų variantus. Trečdalis (33 proc.) respondentų informacijos ieško internete, kas ketvirtas (26 proc.) respondentas informacijos klausia draugų, pažįstamų, kas penktas (20 proc.) – laikraščiuose, kas dešimtas (10 proc.) – knygoje, taip pat kas dešimtas (10 proc.) informaciją gauna per paskaitas. 1 proc. respondentų informaciją gauna kitais būdais.

Atlikto tyrimo duomenimis, 74 proc. apklaustųjų Mažeikių miesto ir rajono gyventojų turi kompiuterį namuose, 6 proc. teigia, jog jiems kompiuterį įsigyti yra per brangu, 2 proc. respondentų nėra poreikio turėti kompiuterį, o 18 proc. namuose kompiuterio neturi (6 pav.).

6 pav. Respondentai, turintys namuose kompiuterį

Dauguma (81 proc.) Mažeikių miesto apklaustųjų turi kompiuterį namuose. Mažeikių rajono miestelių ir kaimų gyventojų procentas pagal turėjimą kompiuterį namuose yra mažesnis negu miesto gyventojų. Kas antras apklaustasis (50 proc.), gyvenantis kaime, turi kompiuterį namuose ir du trečdaliai (66 proc.) apklaustųjų, gyvenančių miestelyje turi kompiuterį namuose. Kas penktam (20 proc.) kaimo gyventojui kompiuterį įsigyti yra per brangu. Daug mažiau respondentų, kuriems įsigyti kompiuterį yra per brangu gyvena Mažeikių mieste (3 proc.) ir Mažeikių rajono miesteliuose (5 proc.). 8 proc. kaimų gyventojai, 5 proc. miestelių gyventojai ir 1 proc. miesto gyventojų atsakė, jog jiems nėra poreikio turėti kompiuterį (7 pav.).

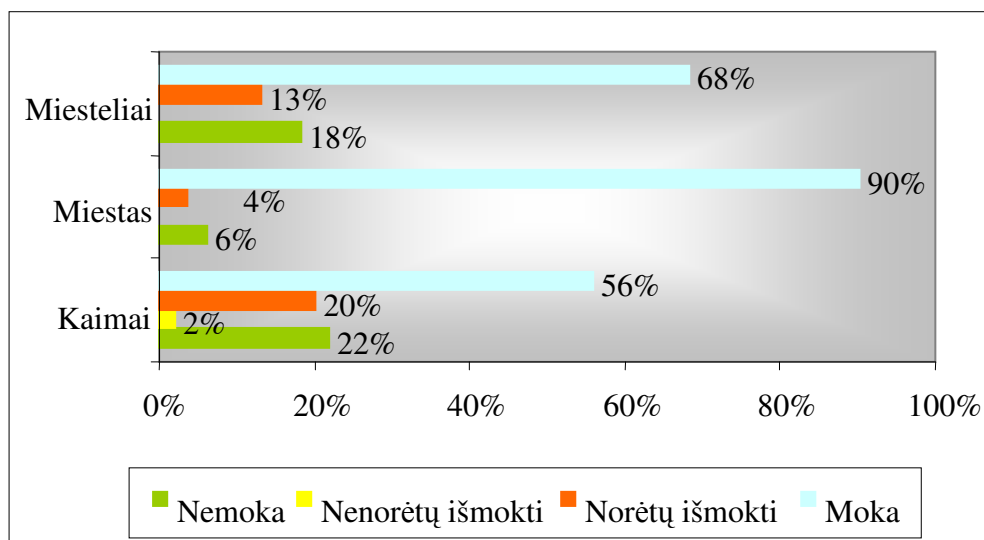

7 pav. Respondentai, turintys namuose kompiuterį, priklausomai nuo gyvenamos vietos

Tyrimo duomenys rodo, kad tarp uždirbančių daugiau nei 2001 Lt per mėnesį, kompiuterį turi 94 proc., 1501-2000 Lt per mėnesį – 89 proc., 501-1000 Lt per mėnesį – 53 proc. apklaustųjų. Tarp uždirbančių 501-1000 Lt per mėnesį daugiausia buvo tokių, kurie negali įsigyti kompiuterio dėl to, kad yra per brangu (12 proc.). Galima daryti išvadą, jog apsirūpinimas kompiuteriais Mažeikių

mieste ir rajone tiesiogiai priklauso nuo respondentų pajamų.

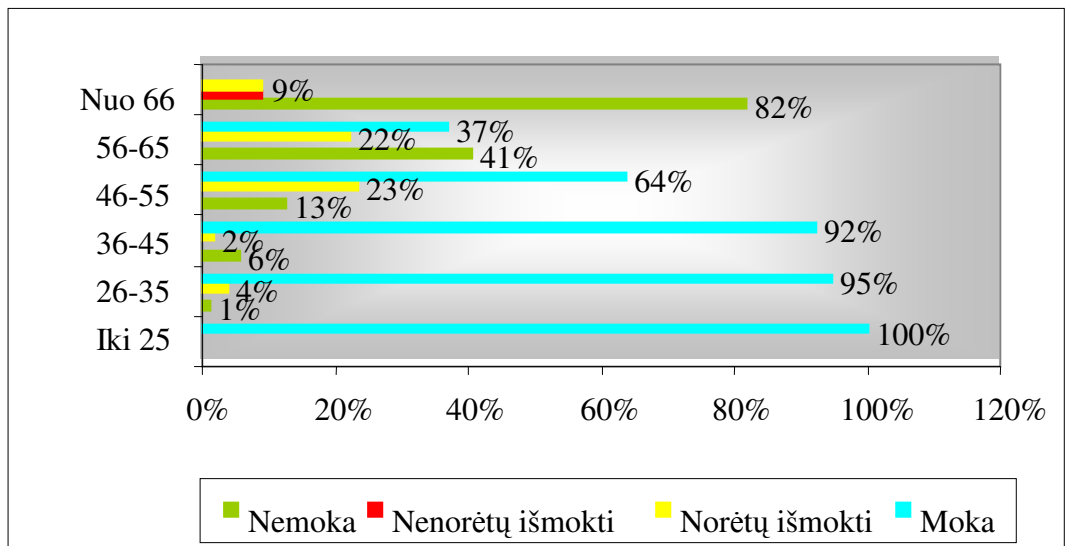
Naudotis kompiuteriu moka 90 proc. Mažeikių miesto gyventojų, 68 proc. Mažeikių rajono miestelių gyventojai ir 56 proc. Mažeikių rajono kaimų gyventojai. Mokančių naudotis kompiuteriu gyventojų skaičius lenkia turinčių kompiuterį namuose gyventojų skaičių tiek Mažeikių mieste, tiek miesteliuose, tiek kaimuose. Vis tik pasitaikė tokių respondentų (2 proc.), gyvenančių kaime, kurie naudotis kompiuteriu nenorėtų išmokti (8 pav.).

8 pav. Mokėjimo naudotis kompiuteriu priklausomybė nuo gyvenamos vietos

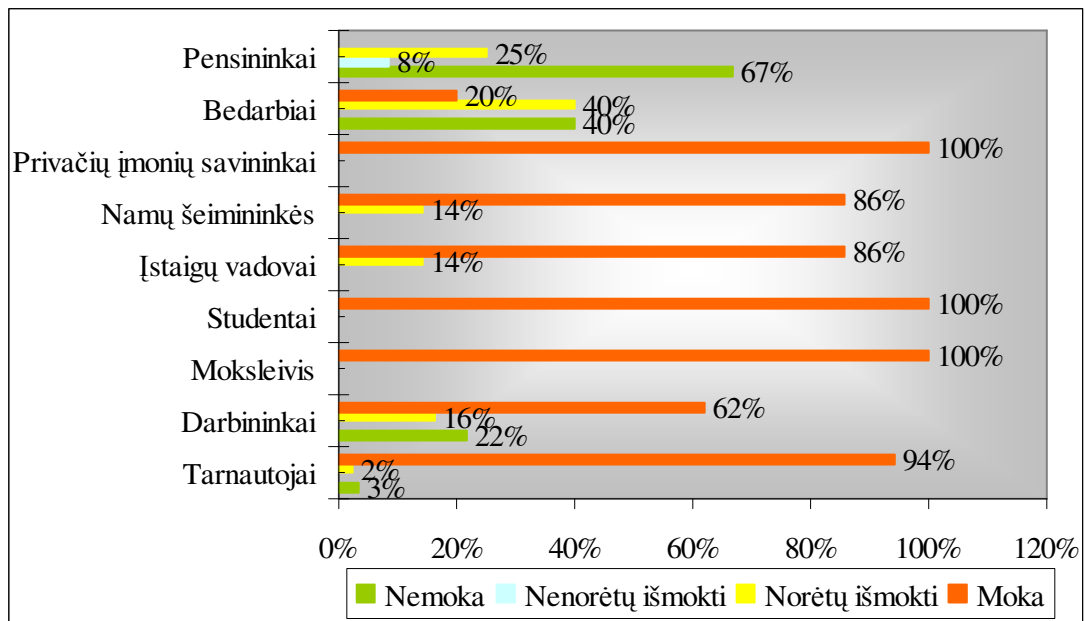
Naudojimosi kompiuteriu apimtys ženkliai priklauso nuo respondentų amžiaus. Daugiausiai kompiuterio naudotojų yra tarp jaunų žmonių: iki 25 metų visi apklaustieji (100 proc.) moka naudotis kompiuteriu, 26-35 metų amžiaus grupėje 95 proc. moka naudotis kompiuteriu ir tik vienas procentas respondentų nemoka. Dar 4 proc. respondentų norėtų išmokti naudotis kompiuteriu. 36-45 metų amžiaus grupėje 92 proc. respondentų moka naudotis kompiuteriu, 2 proc. respondentų norėtų išmokti, o 6 proc. respondentų kompiuteriu naudotis nemoka, 46-55 m. amžiaus grupėje 64 proc. – moka, 23 proc. – norėtų išmokti, o 13 proc. – nemoka. 56-65 metų amžiaus grupėje 37 proc. respondentų moka naudotis kompiuteriu, 22 proc. – norėtų išmokti, 41 proc. – nemoka naudotis kompiuteriu. Nuo 66 metų amžiaus nė vienas respondentas nemoka naudotis kompiuteriu, 9 proc. norėtų išmokti ir taip pat 9 proc. nenorėtų išmokti naudotis kompiuteriu.

Taigi, galima teigti, jog informacinėmis technologijomis daugiausia naudojasi jaunesni Mažeikių miesto ir rajono žmonės, o vyresnio amžiaus žmonės informacinėmis technologijomis naudojami mažiau arba visai nesinaudoja (9 pav.).

9 pav. Mokėjimo naudotis kompiuteriu priklausomybė nuo amžiaus

Tarp mokančių naudotis kompiuteriu Mažeikių mieste ir rajone priklausomai nuo veiklos srities daugiausia yra moksleivių, studentų ir privačių įmonių savininkų (100 proc.), mažiausiai – bedarbių (20 proc.). Dirbančių respondentų grupėje kompiuteriu moka naudotis 94 proc. tarnautojų, 62 proc. darbininkų, 86 proc. įstaigų vadovų (10 pav.).

10 pav. Mokėjimo naudotis kompiuteriu priklausomybė nuo veiklos srities

Naudotis kompiuteriu moka daugiau moterų nei vyrų (moterų – 86 proc., vyrų – 74 proc.). Beveik trečdalis (30 proc.) apklaustųjų naudotis kompiuteriu išmoko savarankiškai, kas penktas (21 proc.) respondentas – mokykloje, 9 proc. – kursuose, o 18 proc. respondentų kompiuteriu naudotis nemoka.

Kompiuterinio raštingumo kursus norėtų lankyti 32 proc. Mažeikių miesto ir rajono apklaustųjų

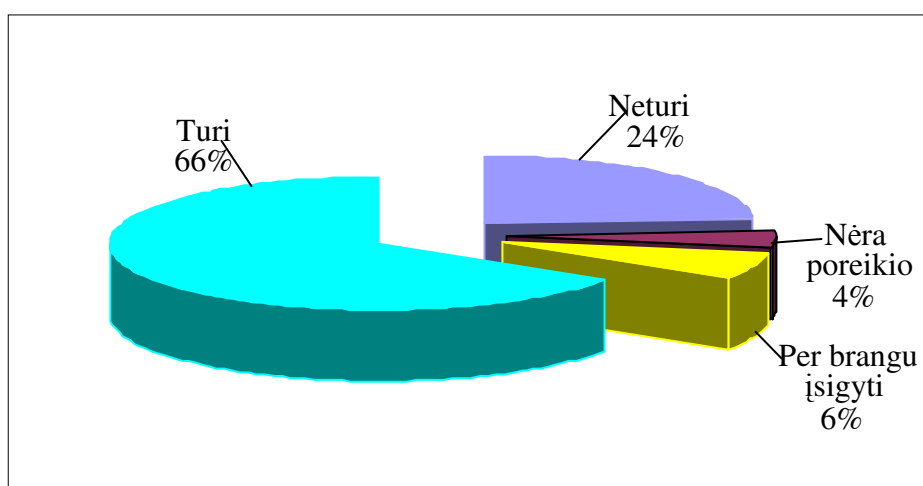
gyventojų. Kompiuterinio raštingumo kursus labiau norėtų lankyti vyresnio amžiaus žmonės, net 82 proc. respondentų nuo 66 m. amžiaus ir kas trečias (33 proc.) 56-65 metų respondentas. Mažiausiai norinčių lankyti kompiuterinio raštingumo kursus yra tarp respondentų, kurių amžius yra 26-35 m. todėl, kad dauguma jų moka naudotis kompiuteriu bei internetu (11 lentelė).

11 lentelė

Noras lankyti kompiuterinio raštingumo kursus priklausomai nuo amžiaus

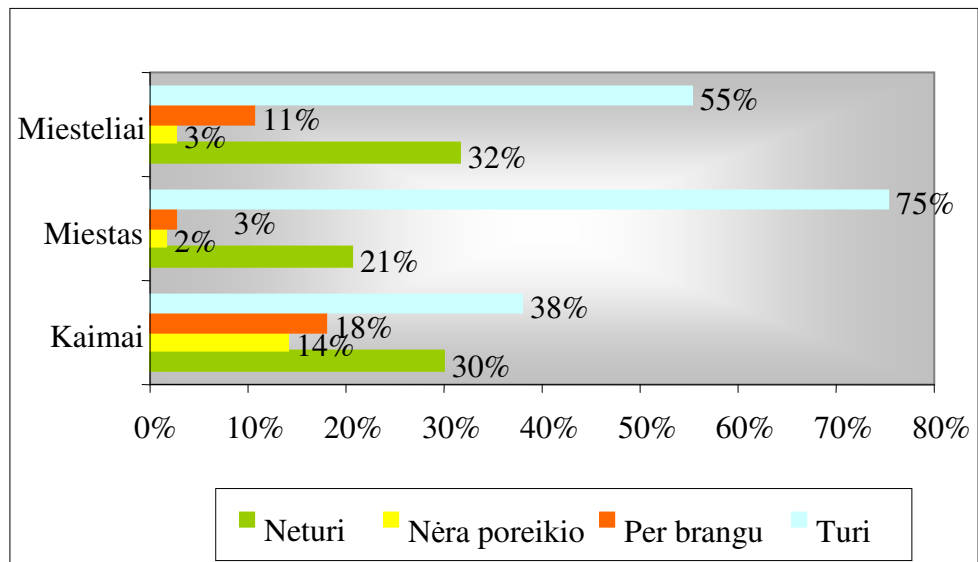
Amžius	Moka naudotis kompiuteriu	Nori lankyti kompiuterinio raštingumo kursus	Nenori lankyti kompiuterinio raštingumo kursų
Iki 25	49%	28%	23%
26-35	61%	13%	25%
36-45	49%	25%	26%
46-55	23%	19%	57%
56-65	22%	33%	44%
Nuo 66	0%	82%	18%

Atlikto tyrimo duomenys rodo, kad prieigą prie interneto namuose turi 66 proc. apklaustųjų, 4 proc. teigia, jog turėti prieigą prie interneto jiems nėra poreikio, 6 proc. – per brangu (11 pav.).

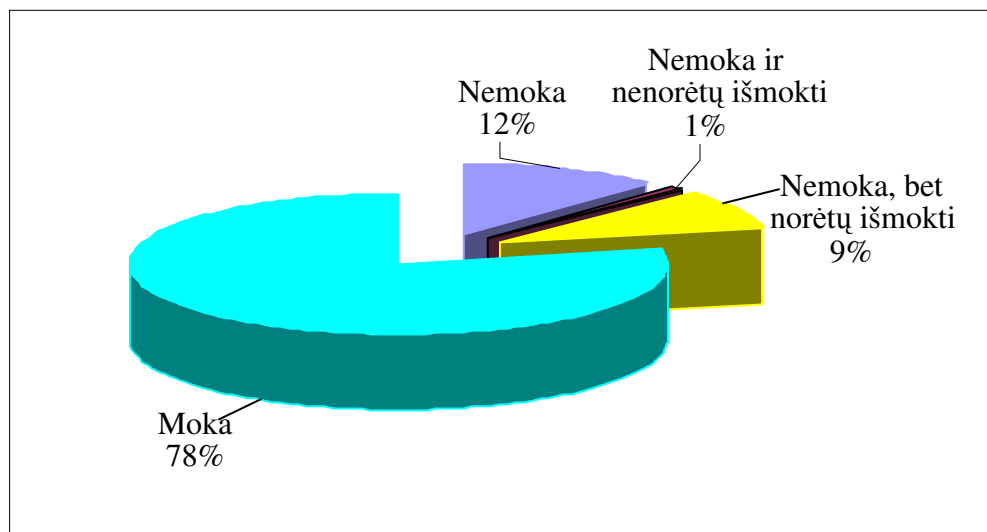
11 pav. Respondentai, turintys prieigą prie interneto namuose

Prieigą prie interneto turi 75 proc. Mažeikių miesto gyventojų, 55 proc. miestelių gyventojų, 38 proc. kaimų gyventojų. 18 proc. respondentų, gyvenančių kaime, teigia, jog jiems turėti prieigą prie interneto yra per brangu, mieste tokių apklaustųjų, kuriems turėti prieigą prie interneto yra per brangu, daug mažiau, tik 3 proc., o miesteliuose – 11 proc. 14 proc. kaimo gyventojų nėra poreikio internetui. Tokių, kuriems nėra poreikio internetui mieste ir miesteliuose – mažiau, atitinkamai 2 proc. ir 3 proc. Kas penktas (21 proc.) respondentas, gyvenantis Mažeikių mieste, neturi prieigos prie interneto. Neturinčių prieigos prie interneto miesteliuose ir kaimuose yra atitinkamai 32 proc. ir 30 proc. (12 pav.).

12 pav. Respondentai, turintys prieigą prie interneto namuose, priklausomai nuo gyvenamos vietos

Iš visų Mažeikių mieste ir rajone apklaustųjų gyventojų internetu naudotis moka 78 proc., 12 proc. nemoka. Beveik kas dešimtas (9 proc.) respondentas, kuris nemoka naudotis internetu, norėtų to išmokti, o 1 proc. respondentų nemoka ir nenorėtų išmokti naudotis internetu (13 pav.).

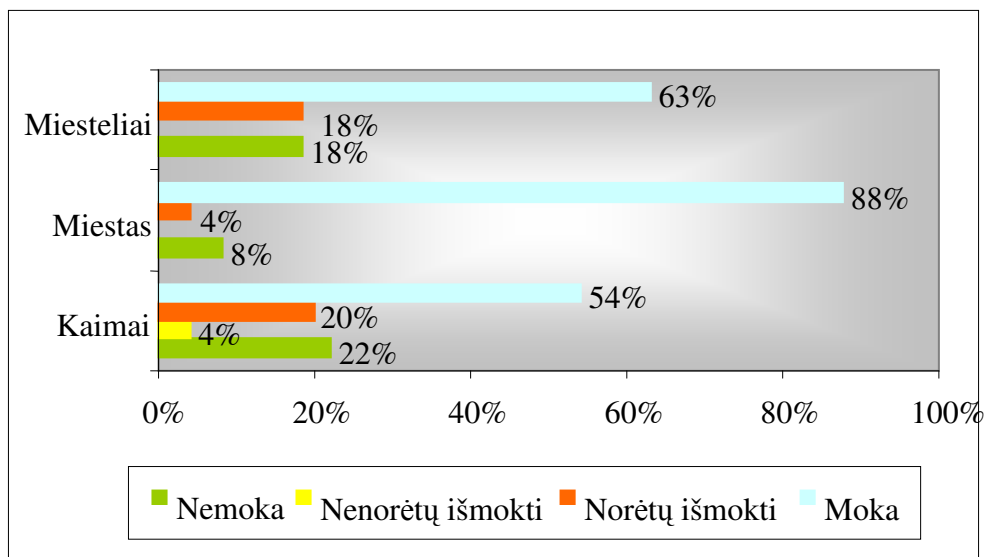

13 pav. Respondentai, mokantys naudotis internetu

Daugiausia (88 proc.) respondentų, kurie moka naudotis internetu, gyvena Mažeikių mieste, 63 proc. – miesteliuose, 54 proc. – kaimuose.

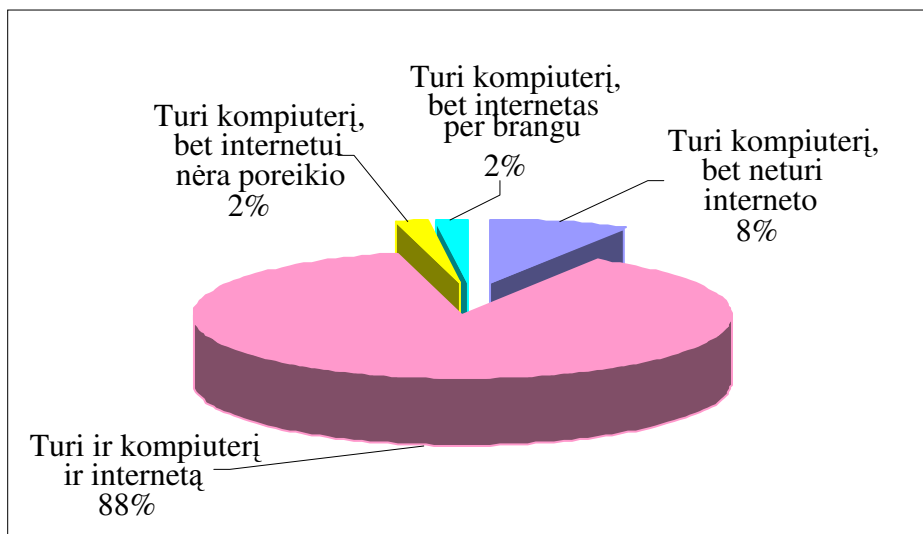
22 proc. respondentų, gyvenančių kaimuose, nemoka naudotis internetu, 4 proc. išmokti nenorėtų, o kas penktas (20 proc.) respondentas norėtų išmokti naudotis internetu, jeigu būtų tokia galimybė.

18 proc. miestelių gyventojų nemoka naudotis internetu ir tiek pat (18 proc.) norėtų išmokti. Mažiausiai (8 proc.) nemokančių naudotis internetu gyvena Mažeikių mieste (14 pav.).

14 pav. Respondentai, mokantys naudotis internetu, priklausomai nuo gyvenamos vietos

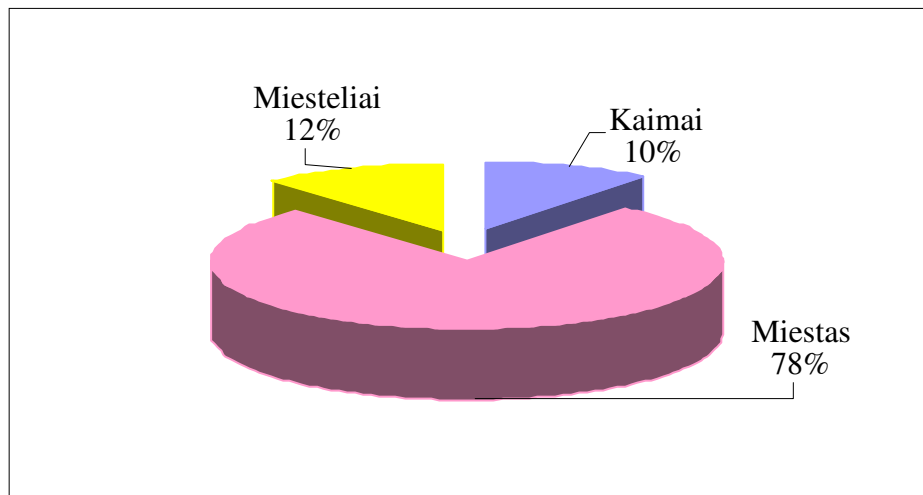
Iš viso 88 proc. respondentų turi ir kompiuterį, ir internetą namuose. 8 proc. turi kompiuterį, bet prieigos prie interneto neturi. 2 proc. apklaustųjų turi kompiuterį, bet turėti prieigą prie interneto jiems yra per brangu, taip pat 2 proc. respondentų, kurie turi kompiuterį, internetui nėra poreikio (15 pav.).

15 pav. Respondentai, turintys kompiuterį ir prieigą prie interneto namuose

16 pav. rodo, kad Mažeikių mieste yra daug daugiau gyventojų, kurie turi ir kompiuterį, ir prieigą prie interneto namuose nei Mažeikių rajono miesteliuose ir kaimuose.

Kompiuterį ir prieigą prie interneto namuose turi 78 proc. miesto gyventojų, 12 proc. miestelių gyventojų ir kas dešimtas (10 proc.) kaimų gyventojas.

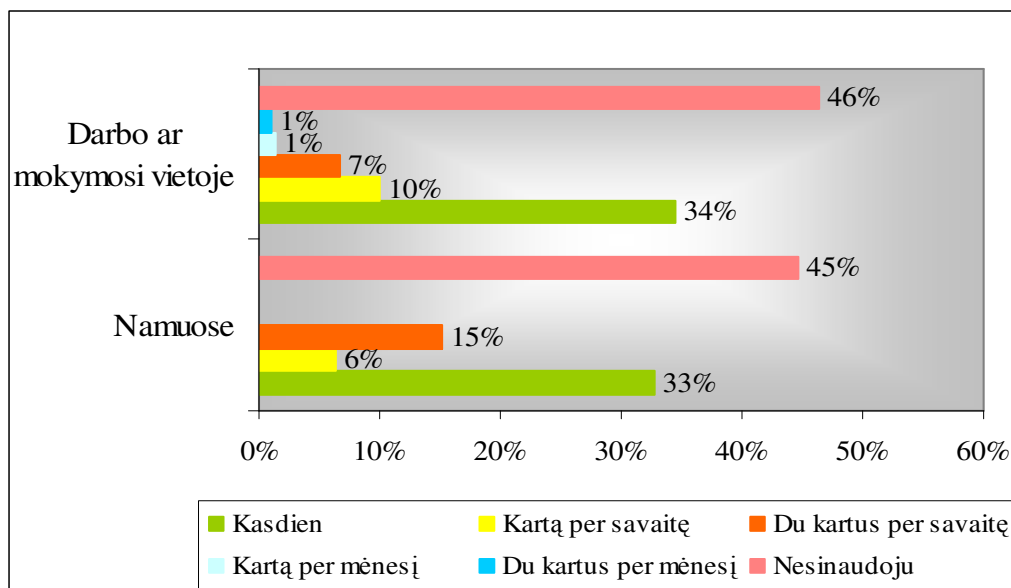
16 pav. Respondentai, turintys ir kompiuterį, ir prieigą prie interneto namuose

Taigi, remiantis atlikto tyrimo duomenis, galima teigti, jog gyventojų apsirūpinimas kompiuteriais priklauso nuo gyvenamosios vietos, nuo pajamų. Turinčių kompiuterius ir prieigą prie interneto namuose gyventojų skaičius yra daug didesnis Mažeikių mieste nei Mažeikių rajono miesteliuose ir kaimuose.

3. 2. 3. Naudojimosi internetu tikslai ir dažnumas

Remiantis Mažeikių miesto ir rajono gyventojų tyrimo duomenimis, galima teigti, jog panašiai internetu gyventojai naudojami tiek namuose, tiek darbo arba mokymosi vietoje. Daugiau kaip puse respondentų (51 proc.), kurie naudojami internetu namuose, naudojami juo kasdien. Kas dešimtas (10 proc.) internetu besinaudojantis apklaustasis naudojami juo bent du kartus per savaitę, bet ne kasdien. Taigi reguliariai (ne rečiau kaip kartą per savaitę) namuose internetu naudojami 67 proc. internautų.

Trečdalis (34 proc.) Mažeikių miesto ir rajono gyventojų kasdien internetu naudojami darbo arba mokymosi vietoje. Reguliariai (ne rečiau kaip kartą per savaitę) darbo arba mokymosi vietoje internetu naudojami puse apklaustųjų (17 pav.).

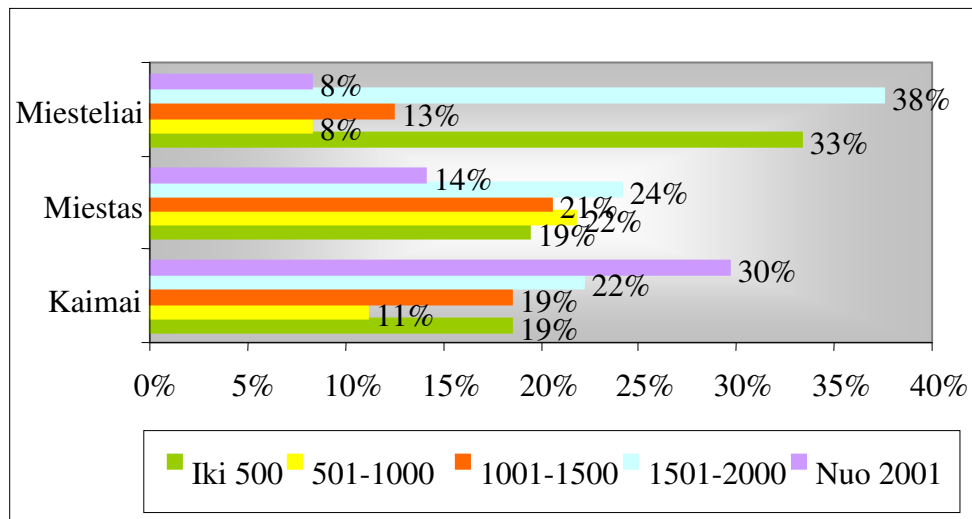
17 pav. Naudojimosi internetu dažnumas namuose ir darbo bei mokymosi vietoje

Apdorojus tyrimo duomenis, sudariau naudojimosi internetu pagal gyvenamą vietą priklausomai nuo pajamų grafiką (18 pav.). Mažeikių mieste beveik kas ketvirtas (24 proc.) apklaustasis, kurio pajamos yra nuo 1501 Lt iki 2000 Lt naudojami internetu ir beveik kas penktas (19 proc.) apklaustasis, kurio pajamos iki 500 Lt.

Mažeikių rajono kaimuose beveik trečdalis (30 proc.) apklaustųjų, kurių pajamos nuo 2000 Lt naudojami internetu ir tik kas dešimtas (11 proc.) respondentas, kurio pajamos nuo 501 Lt iki 1000 Lt. Iš pateikto grafiko matyti, jog beveik kas penktas (19 proc.) apklaustasis Mažeikių rajono kaimuose, kurio pajamos yra iki 500 Lt naudojami internetu, taip pat beveik kas penktas (19 proc.), kurio pajamos yra nuo 1001 Lt iki 1500 Lt.

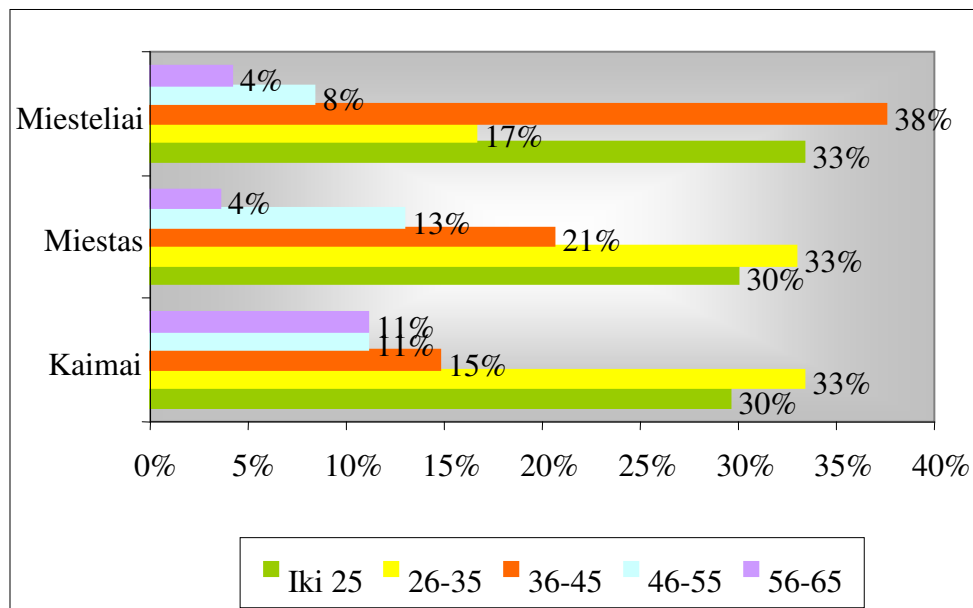
Mažeikių rajono miesteliuose internetu daugiausia (38 proc.) naudojami apklaustieji, kurių pajamos nuo 1501 Lt iki 2000 Lt ir net kas trečias (33 proc.) apklaustasis, kurio pajamos tėra iki 500 Lt, nes tarp jų – daugiausia jaunesnio amžiaus respondentai.

Iš turimų duomenų negalėtume teigti, jog didesnes pajamas turintys gyventojai daugiau naudojami internetu negu gaunantys mažesnes pajamas. Taip yra todėl, kad tarp apklaustųjų, kurių pajamos iki 500 Lt, dauguma yra moksleiviai bei studentai, jie internetu naudojami daugiausiai, o juos išlaiko kiti šeimos nariai, kurių pajamos yra didesnės.

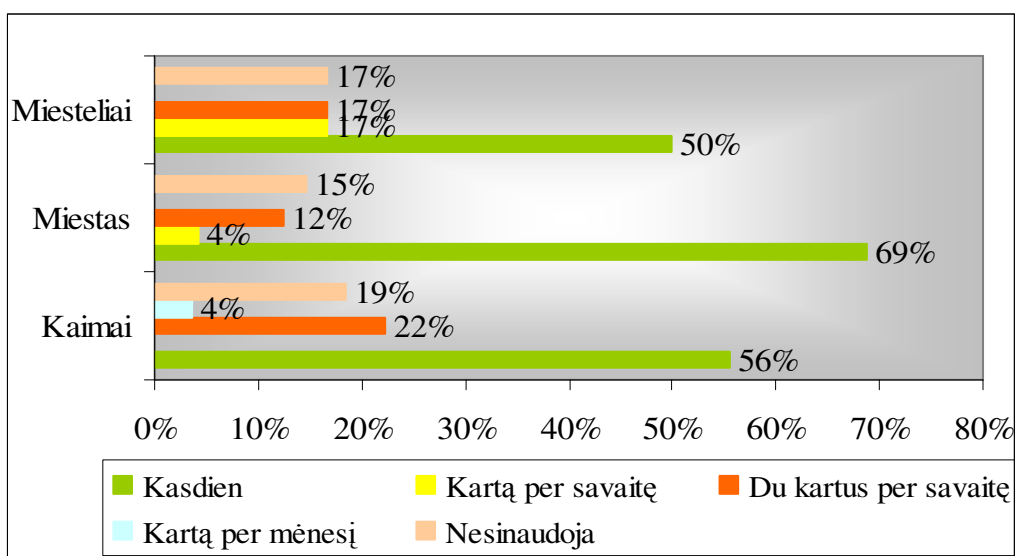
18 pav. Naudojimasis internetu pagal gyvenamą vietą priklausomai nuo pajamų

Interneto poreikis jaunesnio amžiaus asmenims yra didesnis nei vyresnio amžiaus asmenims. Respondentai, kurių amžius nuo 56 metų, internetu naudojasi rečiausiai tiek Mažeikių mieste, tiek Mažeikių rajone. Daugiausiai internetu naudojasi asmenys, kurių amžius yra iki 35 metų (19 pav.).

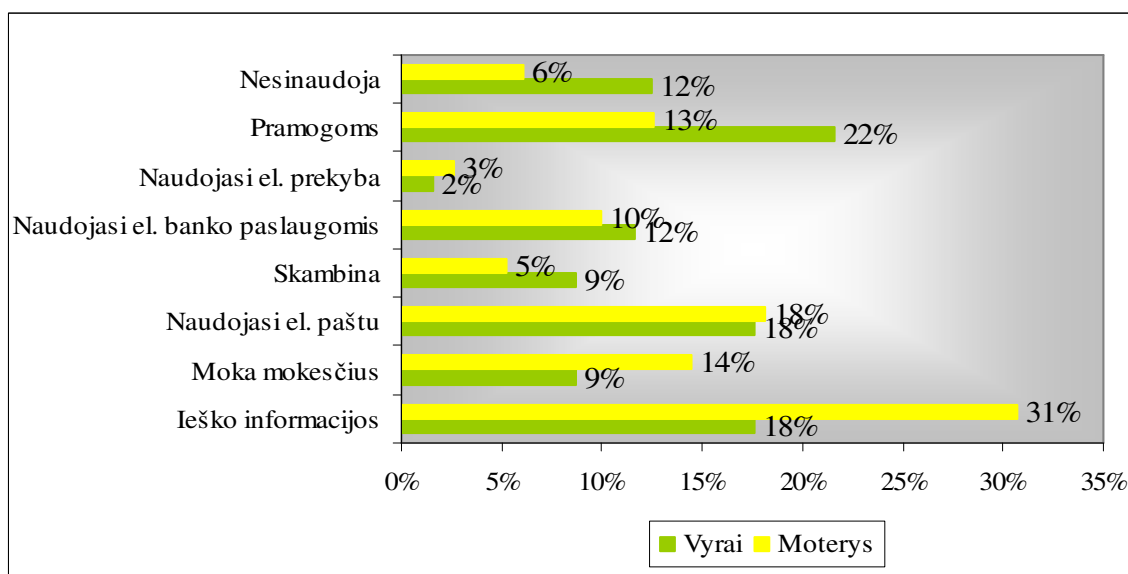
19 pav. Naudojimasis internetu pagal gyvenamą vietą priklausomai nuo amžiaus

Dauguma (85 proc.) respondentų, kurie naudojasi internetu, naudojami juo kasdien (69 proc. – Mažeikių mieste, 56 proc. – Mažeikių rajono kaimuose ir kas antras (50 proc.) respondentas Mažeikių rajono miesteliuose). Beveik kas penktas (19 proc.) Mažeikių rajono kaimų gyventojas internetu nesinaudoja visai. Mažiausiai (15 proc.) nesinaudojančių internetu yra Mažeikių mieste, dviem procentais daugiau, t.y. 17 proc. yra Mažeikių rajono miesteliuose. 22 proc. kaimų, 17 proc. miestelių ir 12 proc. miesto gyventojų internetu naudojasi du kartus per savaitę (20 pav.).

20 pav. Naudojimosi internetu dažnumas pagal gyvenamą vietą

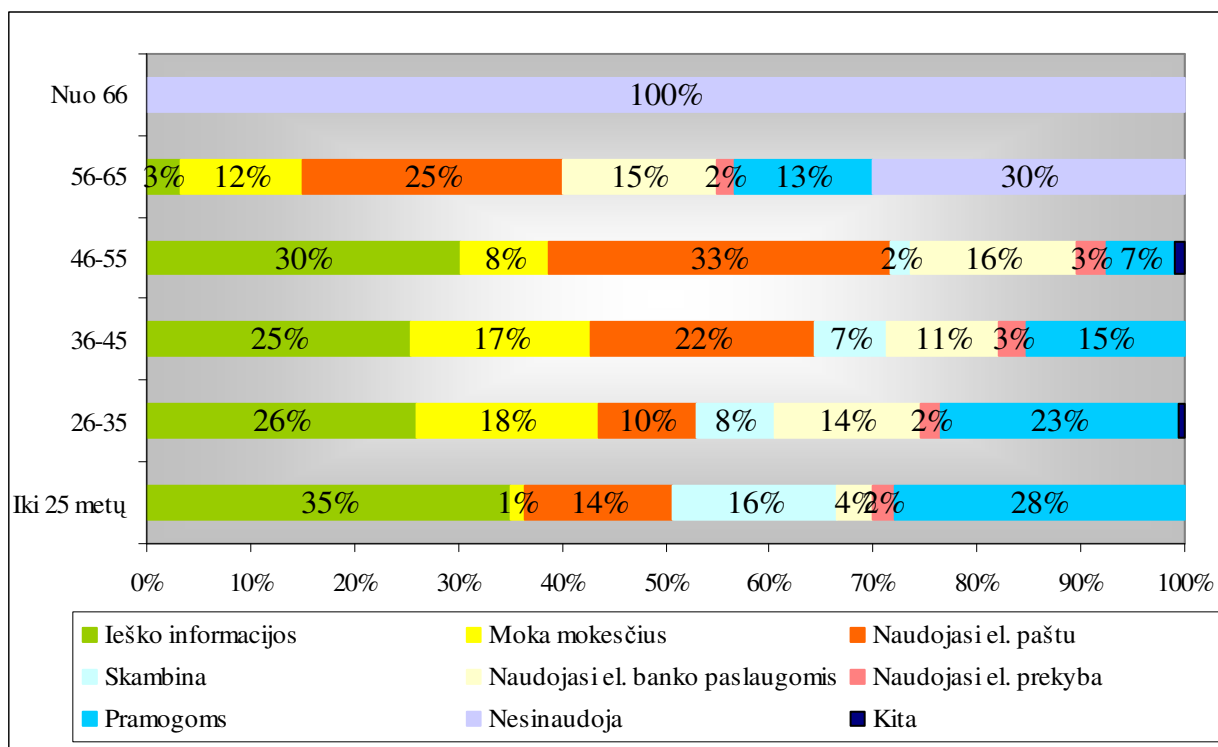
Apklausoje buvo pateiktas klausimas: „Kokiu tikslu naudojate internetą?“ Atsakant į šį klausimą, buvo galima apibrėžti kelis atsakymų variantus. Apdorojus duomenis, galima teigti, jog daugiausia internetas buvo naudojamas informacijos paieškai. Kas trečia (31 proc.) apklausta moteris ir beveik kas antras (18 proc.) apklaustas vyras informacijos ieško internete. Taip pat beveik kas antras (18 proc.) vyras ir beveik kas antra (18 proc.) moteris naudoja el. paštą. Tačiau pramogoms internetą beveik dvigubai dažniau naudoja vyrai. Panašiai tiek pat vyrų (12 proc.) ir tiek moterų (10 proc.) naudoja el. banko paslaugomis. Mažiausiai, tik 2 proc. vyrų ir 3 proc. moterų, naudoja el. prekybą. Du respondentai atsakė, jog internetu naudojami kiti tikslai (21 pav.).

21 pav. Naudojimosi internetu tikslai pagal lytį

Dažniausiai internete informacijos ieško tiek jauni, tiek vidutinio amžiaus žmonės. Beveik kas

trečias (30 proc.) vyresnio amžiaus respondentas (nuo 56 metų iki 65 metų) internetu nesinaudoja, kas ketvirtas (25 proc.) naudojasi el. paštu. ir tik 3 proc. tokio amžiaus žmonių ieško informacijos internete. 28 proc. jaunų žmonių (iki 25 metų) internetą naudoja pramogoms, 14 proc. naudojasi el. paštu, 16 proc. – skambina. Mažiausiai jaunų žmonių internetu moka mokesčius (1 proc.), naudojasi el. prekyba (2 proc.), naudojasi el. banko paslaugomis (4 proc.). Kas trečias (33 proc.) respondentas nuo 46 metų iki 55 metų naudojasi el. paštu, 16 proc. tokio amžiaus žmonių naudojasi el. banko paslaugomis (22 pav.).

22 pav. Naudojimosi internetu tikslai pagal amžių

Atlikto tyrimo duomenys rodo, kad labiausiai internetas naudojamas informacijos paieškai, pramogoms, el. pašto tikrinimui, o internetu gyventojai naudojasi tiek namuose, tiek darbo bei mokymosi vietoje.

3. 2. 4. Elektroninės informacijos saugumo problemos

Elektroninės informacijos saugos procesas skirtas atitinkamam elektroninės informacijos konfidencialumo, vientisumo ir prieinamumo lygiui užtikrinti. Tačiau ne visi gyventojai žino, kas tai yra elektroninės informacijos saugumas ir ar jis yra reguliuojamas.

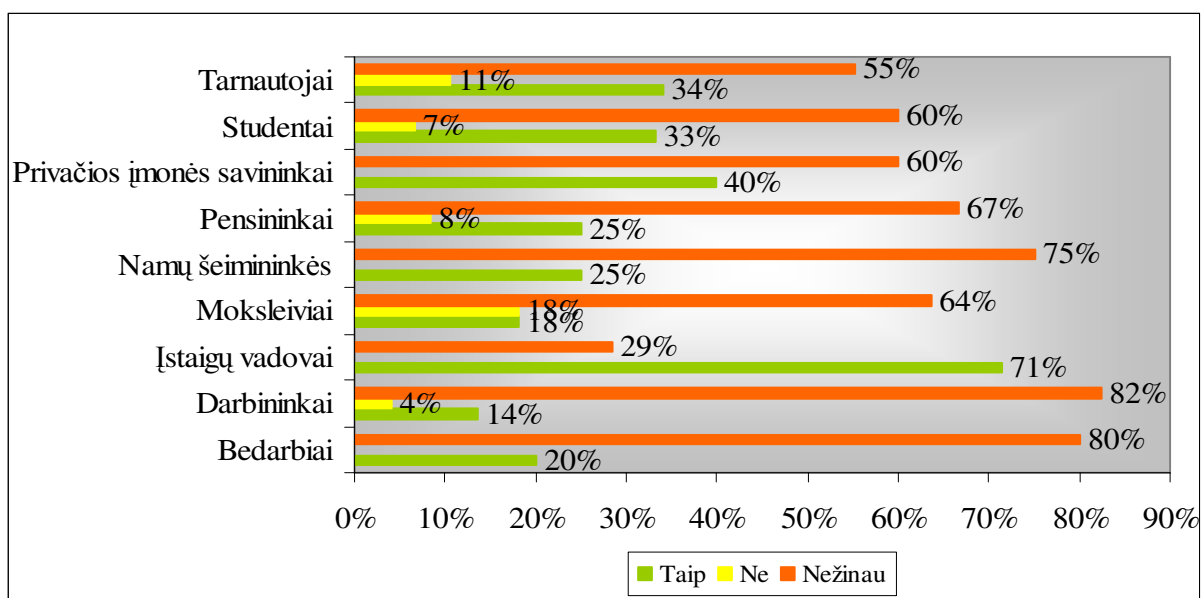
Europos Sąjunga ir Šiaurės Atlanto Sutarties Organizacija skiria daug dėmesio elektroninės informacijos saugai, taip pat elektroninės informacijos sauga yra vienas iš prioritetų skiriant Europos Sąjungos struktūrinių fondų paramą. Tačiau elektroninė informacija vis tiek išlieka pažeidžiama

pasauliniu mastu, o grėsmės įvairovė ir plitimo greitis yra dideli, be to ne visi elektroninės informacijos naudotojai rūpinasi elektroninės informacijos sauga, o absoliučios elektroninės informacijos saugos užtikrinti neįmanoma (LR Vyriausybės nutarimas Nr. 601 „Dėl elektroninės informacijos saugos valstybės institucijų informacinėse sistemose valstybinės strategijos iki 2008 metų ir jos įgyvendinimo priemonių plano patvirtinimo“).

Portalai CIO.com ir CSO.com kartu su bendrove „Pricewaterhouse-Coopers“ atliko tyrimą, kuris rodo, kad organizacijos visame pasaulyje vis dar pro pirštus žvelgia į informacinį saugumą. Daugiau nei 60 proc. bendrovių teigė neturinčios informacinių technologijų saugumo strategijos, o trečdalyje kompanijų netgi nesilaikoma vidinių saugumo taisyklių. Ekspertai tvirtina, kad Lietuvoje padėtis panaši (Informacinis saugumas vis dar antraeilis dalykas, 2007). Prie strateginio požiūrio trūkumo prisideda ir aiški reikiamos informacijos stoka. 30 proc. apklaustųjų vadovų nežino, kiek informacinio saugumo incidentų per praėjusius metus įvyko jų organizacijoje. Dar daugiau – net puse respondentų – neturi duomenų apie tai, kokius nuostolius dėl jo patyrė kompanija (Informacinis saugumas vis dar antraeilis dalykas, 2007).

Remiantis autorės atlikto tyrimo duomenimis galima teigti, jog Mažeikių miesto ir rajono gyventojai neturi daug informacijos apie elektroninės informacijos saugą. Du trečdaliai (64 proc.) Mažeikių miesto ir rajono gyventojų nežino, ar vyriausybė reguliuoja elektroninės informacijos saugą. 27 proc. respondentų mano, jog informacijos saugumas yra reguliuojamas, o beveik kas penktas (9 proc.) mano, jog informacijos saugumas nėra reguliuojamas.

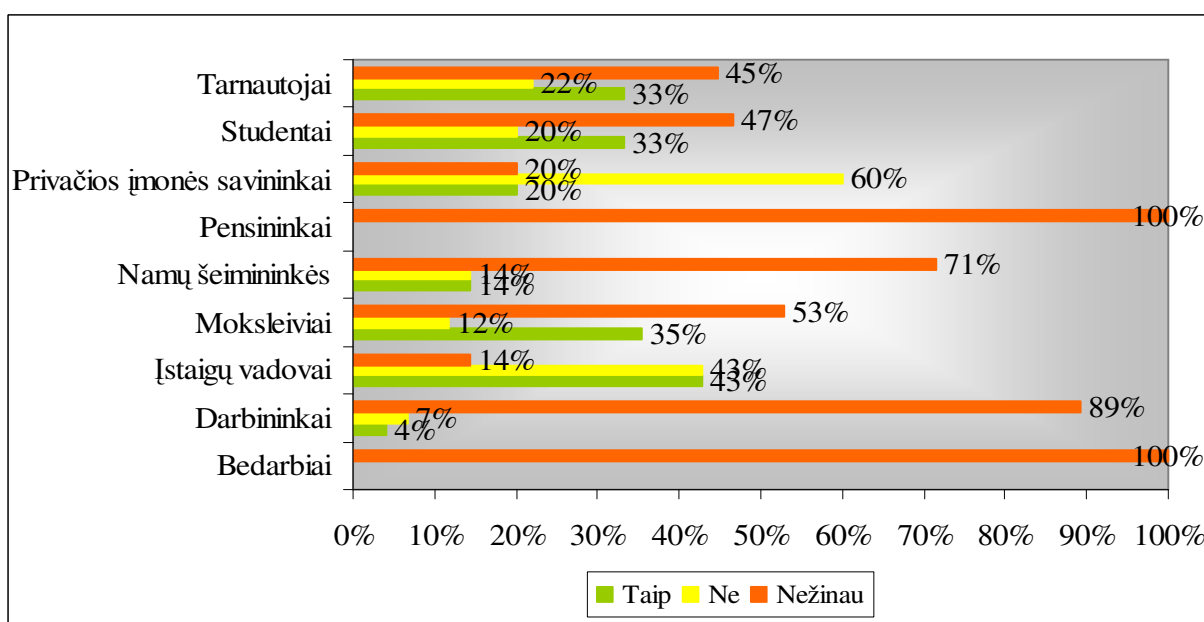
Daugiausia manančių, jog vyriausybė reguliuoja elektroninės informacijos saugą, yra įstaigos vadovų. 71 proc. apklaustų įstaigos vadovų teigė, jog vyriausybė reguliuoja elektroninės informacijos saugą, 29 proc. atsakė, jog nežino. Teigiamai į šį klausimą atsakė trečdalis (34 proc.) tarnautojų, 11 proc. jų mano, kad vyriausybė elektroninės informacijos saugos nereguliuoja, o daugiau kaip puse (55 proc.) nežino. Du trečdaliai moksleivių nežino, ar vyriausybė reguliuoja elektroninės informacijos saugą, 18 proc. yra manančių, jog reguliuoja ir 18 proc. yra manančių, jog elektroninės informacijos sauga yra nereguliuojama (23 pav.).

23 pav. Respondentų nuomonių pasiskirstymas dėl elektroninės informacijos saugos reguliavimo

Taip pat dauguma (60 proc.) respondentų nežino, ar duomenų apsauga internete yra pakankama. 17 proc. yra manančių, kad duomenų apsauga internete yra nepakankama, o 23 proc. apklaustųjų teigia priešingai, jie mano, kad duomenų apsauga internete yra pakankama.

Visi apklaustieji pensininkai ir visi apklaustieji bedarbiai nežino, ar duomenų apsauga internete yra pakankama. Taip pat labai daug (89 proc.) nežinančių, ar duomenų apsauga internete yra pakankama, yra darbininkų. Trečdalis (33 proc.) tarnautojų mano, jog duomenų apsauga internete yra pakankama, 22 proc. mano, jog nepakankama ir šiek tiek mažiau nei pusė (45 proc.) nežino. Į klausimą, ar pakankama duomenų apsauga internete, 43 proc. įstaigų vadovų atsakė teigiamai, taip pat 43 proc. – neigiamai, o 14 proc. atsakė, jog nežino (24 pav.).

24 pav. Respondentų nuomonių pasiskirstymas dėl duomenų apsaugos internete

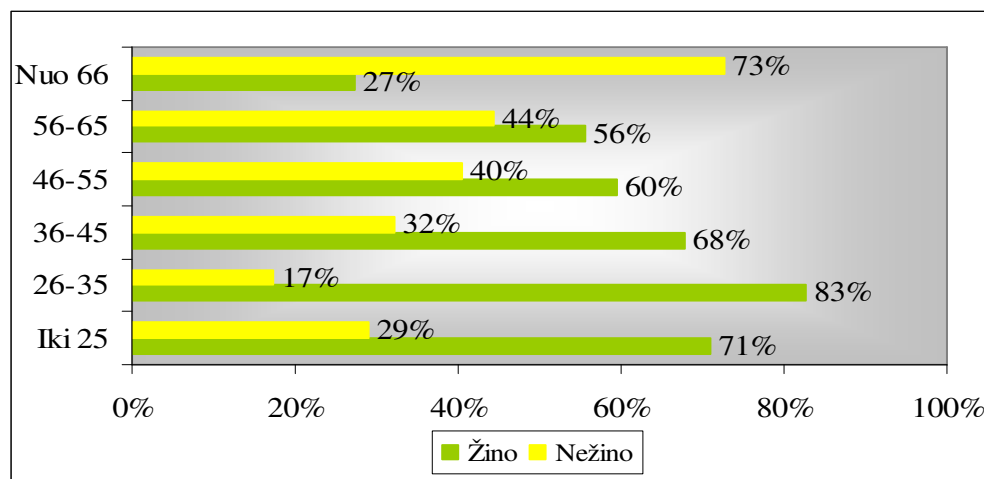
Daugumos respondentų atsakymas į klausimus apie duomenų apsaugą internete ir elektroninės informacijos saugą – „nežinau“. Dėl to galime teigti, jog Mažeikių miesto ir rajono gyventojai, neatsižvelgiant į jų veiklos sritį, turi nepakankamai žinių šiais klausimais.

3. 2. 5. Mažeikių miesto ir rajono gyventojų požiūris į informacinę visuomenę

Žinių visuomenė, šalia saugios visuomenės ir konkurencingos ekonomikos, yra pirmasis iš trijų ilgalaikių valstybės raidos prioritetų, kurie įtvirtinti valstybės plėtros ilgalaikės perspektyvos tikslus apibrėžiančiame dokumente – Valstybės ilgalaikės raidos strategijoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos Seimo nutarimu (LR Seimo nutarimas Nr. IX-1187 „Dėl valstybės ilgalaikės raidos strategijos“). Siekiant remti Lietuvai ypač svarbius informacinės visuomenės plėtros procesus, numatoma, kad įgyvendinus Lietuvos informacinės visuomenės plėtros strategiją Lietuvos gyventojai, neatsižvelgiant į socialinę, turtinę ar geografinę padėtį, galės išmokti naudotis informacinėmis technologijomis ir jomis naudosis, gebės lanksčiai taikytis prie kintančios aplinkos, įgis reikiamų žinių, įgūdžių ir kvalifikaciją.

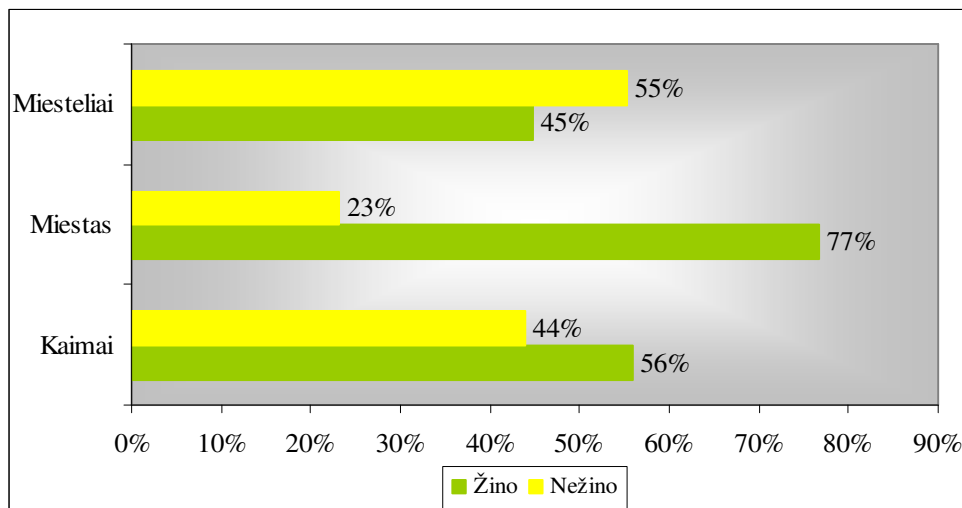
Informacinės visuomenės tolygi plėtra yra viena svarbiausių šalies vystimosi prielaidų, tuo tarpu Mažeikių mieste ir rajone atlikto tyrimo duomenys rodo, kad ne visi gyventojai žino, kas yra informacinė visuomenė. Galime daryti prielaidą, kad jog visuomenei yra reikalinga teikti žinias apie tai, kas yra informacinė visuomenė ir kokios yra jos teikiamos galimybės.

Kas trečias respondentas (32 proc.) atsakė, kad nežino, kas yra informacinė visuomenė. Nuo 66 metų amžiaus net 73 proc. respondentų nežino, kas yra informacinė visuomenė ir tik 27 proc. žino. Dauguma jaunesnio amžiaus apklaustųjų, žino, kas yra informacinė visuomenė. 71 proc. apklaustųjų iki 25 metų, į klausimą, kas yra informacinė visuomenė, atsakė teigiamai, o 29 proc. neigiamai. Daugiausiai (83 proc.) atsakiusių teigiamai į šį klausimą buvo respondentų, kurių amžius nuo 26-35 metų (25 pav.).

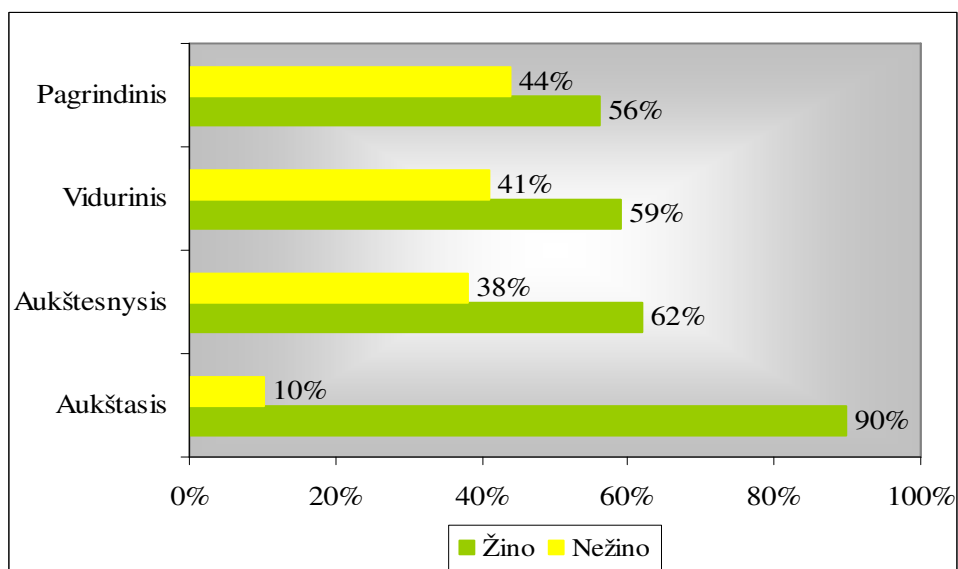
25 pav. Žinančių ir nežinančių, kas yra informacinė visuomenė, pasiskirstymas pagal amžių

Iš visų apklaustųjų Mažeikių miesto gyventojų, kas yra informacinė visuomenė, žino dauguma (77 proc.). Šiek tiek daugiau nei puse (56 proc.) visų apklaustųjų Mažeikių rajono kaimų gyventojų taip pat žino, kas yra informacinė visuomenė, o Mažeikių rajono miestelių gyventojų daugiau nei puse (55 proc.) nežino (26 pav.).

26 pav. Žinančių ir nežinančių, kas yra informacinė visuomenė, pasiskirstymas pagal gyvenamą vietą

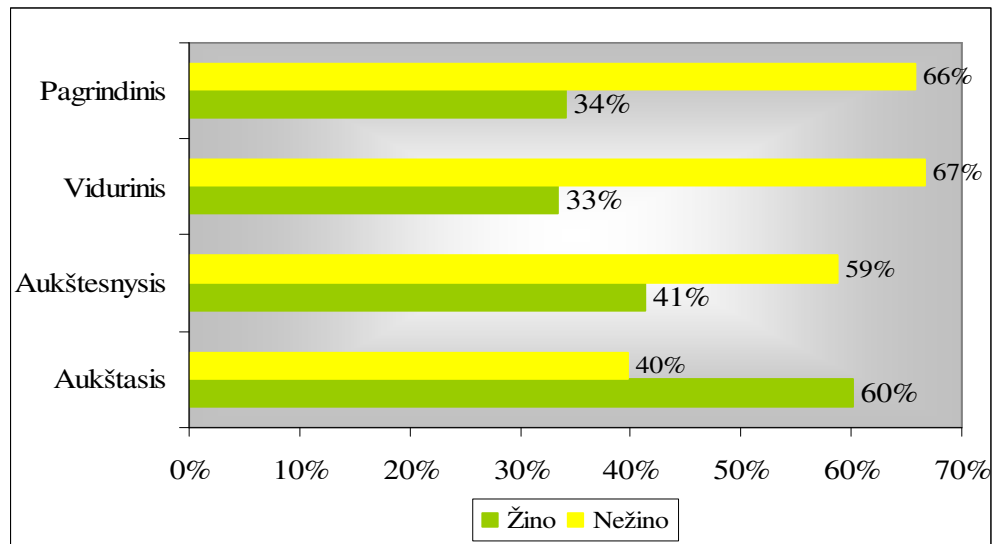
90 proc. aukštąjį išsilavinimą turinčių Mažeikių miesto ir rajono gyventojų žino, kas yra informacinė visuomenė ir tik kas dešimtas (10 proc.) miestietis nežino. 32 paveikslas rodo, kad mažiausiai žinančių (56 proc.) yra tarp tų, kurie turi žemiausią išsilavinimą, t.y. pagrindinį (27 pav.).

27 pav. Žinančių ir nežinančių, kas yra informacinė visuomenė, pasiskirstymas pagal išsilavinimą

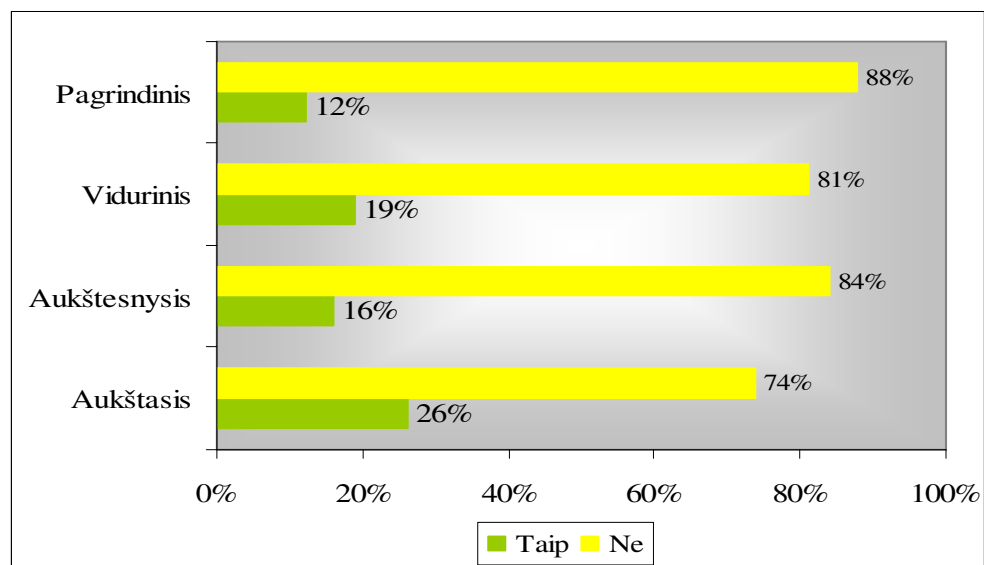
Iš viso 56 procentai respondentų nežino, kas yra e. valdžia. Kaip ir žinančių, kas yra informacinė visuomenė, taip ir žinančių, kas yra e. valdžia, daugiausia yra tarp tų respondentų, kurie turi aukštąjį

išsilavinimą, tačiau kas yra e. valdžia žino daug mažiau respondentų, tik 60 proc., kai tuo tarpu, kas yra informacinė visuomenė, žino 90 proc. respondentų, kurie turi aukštąjį išsilavinimą. Pagrindinį ir vidurinį išsilavinimą turinčių respondentų žinios apie e. valdžią labai panašios. Trečdalis respondentų, turinčių tiek pagrindinį, tiek vidurinį išsilavinimą atsakė, jog žino, kas yra e. valdžia, o atitinkamai kiti du trečdaliai – nežino (28 pav.).

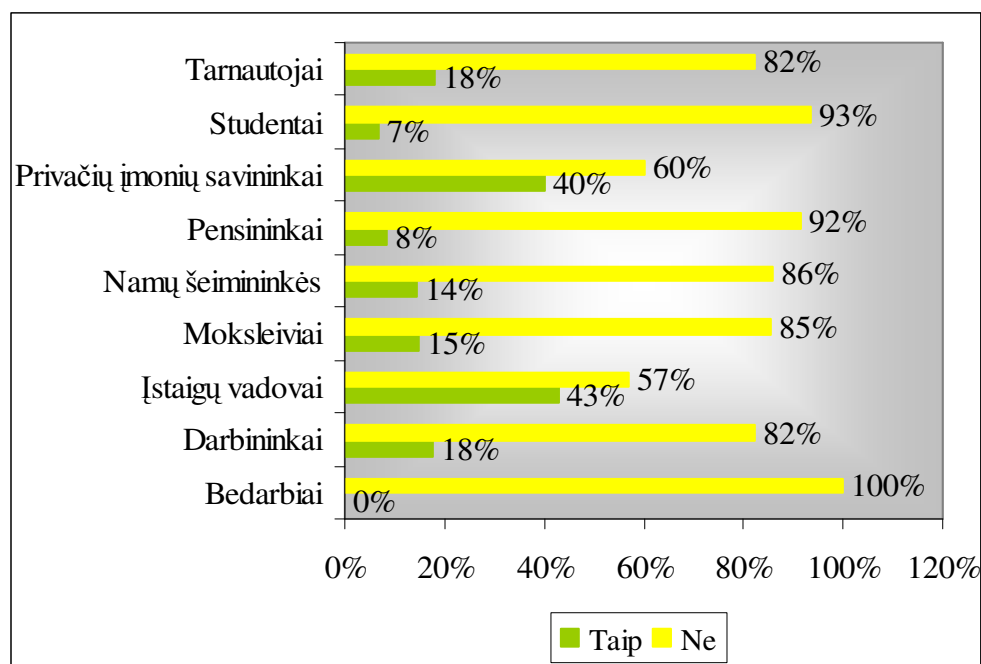
28 pav. Žinančių ir nežinančių, kas yra e. valdžia, pasiskirstymas pagal išsilavinimą

E. valdžios paslaugomis naudojasi tik kas penktas apklaustasis (20 proc.). Kas ketvirtas (26 proc.) aukštąjį išsilavinimą turintis respondentas teigė, jog naudojasi e. valdžios paslaugomis, tačiau dauguma (74 proc.) respondentų, turinčių aukštąjį išsilavinimą, atsakė, jog nesinaudoja. Virš 80 proc. respondentų, kurie turi tiek pagrindinį, tiek vidurinį, tiek aukštesnįjį išsilavinimą nesinaudoja e. valdžios paslaugomis (29 pav.).

29 pav. Naudojimosi e. valdžios paslaugomis respondentų atsakymų pasiskirstymas pagal išsilavinimą

Savivaldybės teikiamomis el. paslaugomis naudojasi tik 17 proc. Mažeikių miesto ir rajono gyventojų. Daugiausia savivaldybės teikiamomis el. paslaugomis naudojasi įstaigų vadovai (43 proc.) ir privačių įmonių savininkai (40 proc.). Savivaldybės teikiamomis el. paslaugomis naudojasi tik 7 proc. studentų, tik 8 proc. pensininkų ir nei vienas bedarbis (30 pav.).

30 pav. Naudojimosi savivaldybės teikiamomis el. paslaugomis respondentų atsakymų pasiskirstymas pagal išsilavinimą

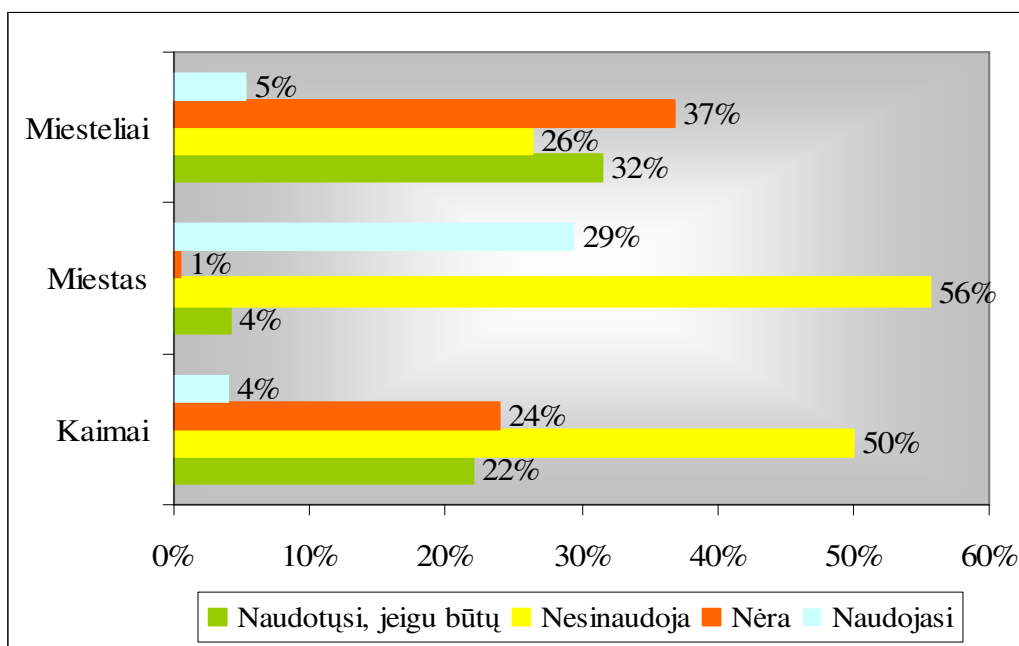
Apibendrinant gautus rezultatus, galime teigti, jog Mažeikių miesto ir rajono gyventojams trūksta informacijos apie tai, kas yra informacinė visuomenė, e. valdžia. Todėl reikia sukurti efektyvų visuomenės informavimo mechanizmą. Taip pat reikia skatinti gyventojus dažniau rinktis e. valdžios paslaugas, o ne tradicinius būdus bendrauti su valdžios atstovais jiems rūpimais klausimais. Naudodamiesi e. valdžios paslaugomis, gyventojai sutaupytų ir laiko, ir pinigų.

3. 2. 6. Viešojo interneto prieigos taškų plėtros galimybės

Lietuvoje viešųjų interneto prieigos taškų steigimas prasidėjo 1996 m. 2002-2003 m. buvo sukurtas aljansas „Langas į ateitį“. Tada Lietuvoje buvo įsteigti 175 viešieji interneto prieigos taškai, tarp jų – ir antroji interneto skaitykla Mažeikių rajono savivaldybės Viešojoje bibliotekoje. Pradėtas viešųjų interneto taškų steigimo darbus Lietuvoje gerokai pastūmėjo į priekį 2005-2006 m. vykdytas PHARE 2003 socialinės-ekonominės sanglaudos programos lėšomis finansuojamas viešųjų interneto prieigos taškų steigimo kaimuose projektas. Jį įgyvendinant įsteigta 300 viešųjų interneto prieigos taškų kaimo vietovėse, tarp jų - Mažeikių rajono Šerkšnėnų bibliotekoje (Atkočaitienė, 2008).

Autorės atlikto tyrimo duomenimis, Mažeikių mieste ir rajone viešojo interneto prieigos taškais naudojasi kas ketvirtas (25 proc.) respondentas. Daugiausia (29 proc.) viešojo interneto prieigos taškais naudojasi Mažeikių miesto gyventojai, bet taip pat daugiausia Mažeikių mieste yra ir nesinaudojančių (56 proc.).

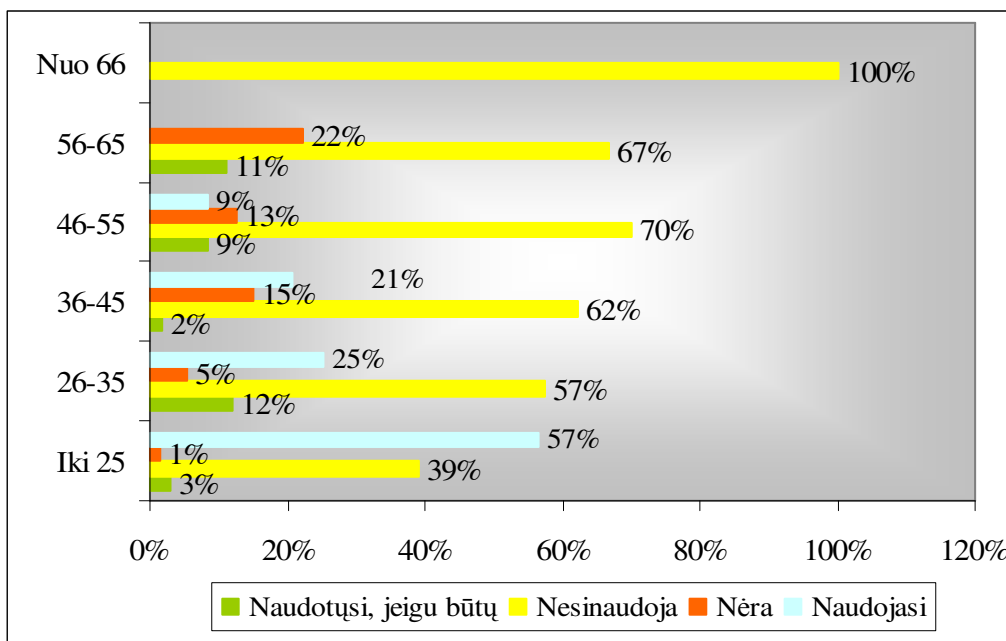
Tyrimo duomenys rodo, jog viešojo interneto prieigos taškai tikrai reikalingi Mažeikių miesto ir rajono gyventojams, nes beveik trečdalis (32 proc.) Mažeikių rajono miestelių gyventojų teigė, jog naudotųsi viešojo interneto prieigos taškais, jei jie būtų jų gyvenamojoje vietovėje, viešojo interneto prieigos taškais naudotųsi ir 22 proc. apklaustųjų Mažeikių rajono kaimų gyventojų bei 4 proc. Mažeikių miesto gyventojų (31 pav.).

31 pav. Naudojimasis viešojo interneto prieigos taškais pagal gyvenamą vietą

Remiantis tyrimo duomenimis galima teigti, kad naudojimasis viešojo interneto prieigos taškais labai priklauso ir nuo respondentų amžiaus.

Nė vienas respondentas, vyresnis nei 56 m. nesinaudoja viešojo interneto prieigos taškais. Daugiausia viešojo interneto prieigos taškais naudojasi jaunesnio amžiaus respondentai. Iki 25 metų naudojasi 57 proc. respondentų, dar 3 proc. naudotųsi, jeigu būtų. Kas ketvirtas (25 proc.) apklaustasis, kurio amžius yra 26-35 metai, naudojasi viešojo interneto prieigos taškais, dar 12 proc. jais naudotųsi, jeigu būtų jų gyvenamojoje vietovėje. 36-45 metų amžiaus grupėje kas penktas (21 proc.) respondentas naudojasi viešojo interneto prieigos taškais ir dar 2 proc. naudotųsi, jeigu turėtų tokią galimybę. Du trečdaliai (62 proc.) tokio amžiaus respondentų nesinaudoja viešojo interneto prieigos taškais. 46-55 metų amžiaus grupėje 9 proc. respondentų teigia, kad interneto prieigos taškais jie naudojami. Taip pat 9 proc. tokio amžiaus respondentų teigia, jog naudotųsi, jeigu interneto prieigos taškai būtų jų gyvenamojoje vietovėje (32 pav.).

32 pav. Naudojimasis viešojo interneto prieigos taškais pagal amžių

Šiais metais Lietuvos Respublikos Vidaus reikalų ministerija numato įgyvendinti „Viešųjų interneto prieigos taškų tinklo plėtra, įsteigiant 400 naujų viešojo interneto prieigos taškų ir modernizuojant 83 taškus kaimo vietovėse“ projektą. Pagal jį numatyta įsteigti taškus Mažeikių rajono savivaldybės viešosios bibliotekos Auksodės, Balėnų, Kapėnų, Laižuvos, Leckavos, Palnosų, Plinkšių, Purvėnų, Renavo, Ukrinų, Urvikių, Užlieknės filialuose. Dar vieną interneto tašką Bugenių filiale numatoma įrengti iš Europos Sąjungos programos „Leader+“ lėšų, pagal projektą, teiktą Šiaurės vakarų Lietuvos vietos veiklos grupės skelbtam konkursui. Šių filialų modernizavimą taip pat parems Mažeikių rajono savivaldybė (Atkočaitienė, 2008).

Taigi, 2008 metais numatomi įsteigti viešieji interneto prieigos taškai Mažeikių rajone pagerins gyventojų gyvenimo kokybę, atvers naujas galimybes.

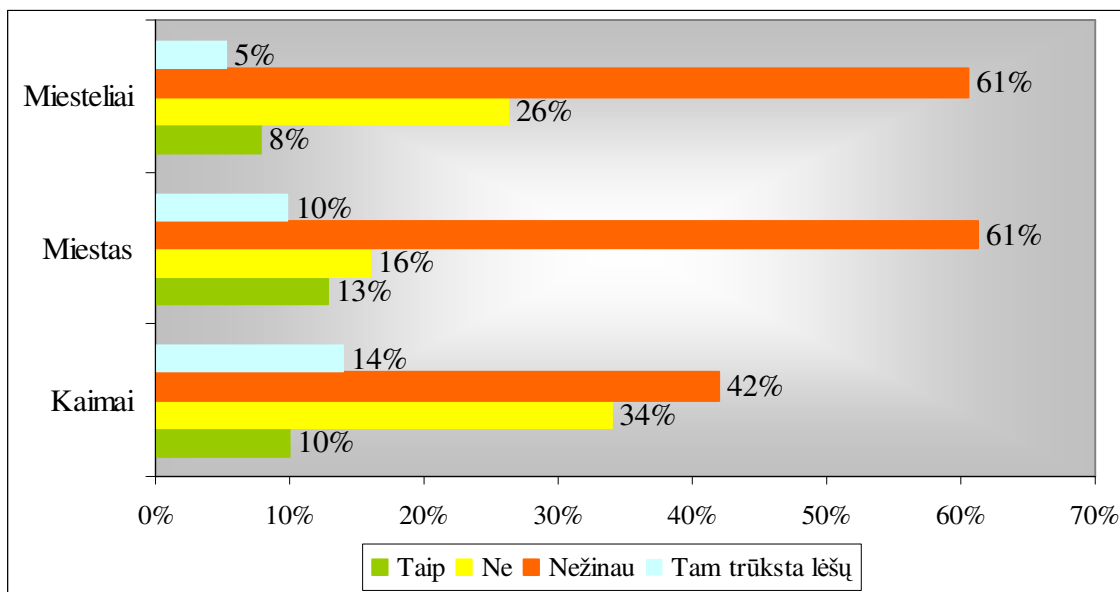
3. 2. 7. Vietos valdžios dėmesys informacinei visuomenei

Informacinė visuomenė turi didelį vidinį potencialą pagerinti produktyvumą ir gyvenimo kokybę. Svarbu, kad būtų skiriamas reikiamas dėmesys.

Tiek Mažeikių miesto (61 proc.), tiek Mažeikių rajono miestelių (61 proc.), tiek Mažeikių rajono kaimų (42 proc.) gyventojų dauguma nežino, ar vietos valdžia skiria pakankamai dėmesio informacinės visuomenės plėtrai. Manančių, kad vietos valdžia skiria pakankamai dėmesio informacinės visuomenės plėtrai Mažeikių mieste yra 13 proc. Kas dešimtas (10 proc.) Mažeikių miesto apklaustasis mano, kad tam trūksta lėšų, o 16 proc. yra manančių, kad vietos valdžia skiria nepakankamai dėmesio informacinės visuomenės plėtrai.

Kad vietos valdžia skiria nepakankamai dėmesio informacinės visuomenės plėtrai mano trečdalis (34 proc.) Mažeikių rajono kaimų gyventojų, t.y. dvigubai daugiau nei Mažeikių miesto gyventojų. Tik kas dešimtas (10 proc.) kaimo gyventojas atsakė, kad vietos valdžia skiria pakankamai dėmesio informacinės visuomenės plėtrai, o 14 proc. mano, kad tam trūksta lėšų.

Kad vietos valdžia skiria pakankamai dėmesio informacinės visuomenės plėtrai mano tik 8 proc. Mažeikių rajono miestelių gyventojų. 26 proc. teigia, kad vietos valdžios dėmesys yra nepakankamas, o 5 proc. respondentų atrodo, kad vietos valdžia per mažai skiria dėmesio informacinės visuomenės plėtrai dėl to, kad tam trūksta lėšų (33 pav.).

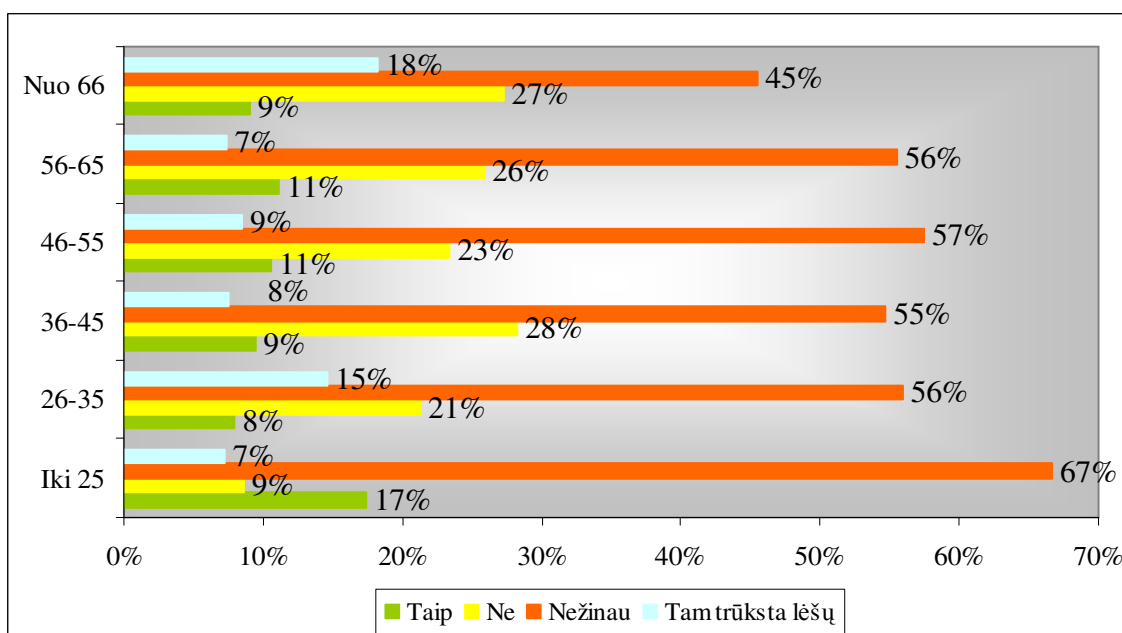
33 pav. Respondentų nuomonių pasiskirstymas dėl vietos valdžios skiriamo dėmesio informacinės visuomenės plėtrai pagal gyvenamą vietą

Du trečdaliai (67 proc.) respondentų, kurių amžius iki 25 metų nežino, ar vietos valdžia skiria pakankamai dėmesio informacinės visuomenės plėtrai, 17 proc. mano, kad dėmesys, skiriamas informacinės visuomenės plėtrai, yra pakankamas, 9 proc. nuomone – dėmesys nepakankamas, o 7 proc. mano, kad tam trūksta lėšų.

Dvigubai daugiau respondentų, kurių amžius 26-35 metai nei respondentų, kurių amžius iki 25 metų, mano, kad vietos valdžia skiria nepakankamai dėmesio informacinės visuomenės plėtrai, taip pat dvigubai daugiau yra manančių, kad tam trūksta lėšų ir dvigubai mažiau yra manančių, kad vietos valdžios dėmesys yra pakankamas.

9 proc. respondentų, kurių amžius 36-45 metai ir 9 proc. respondentų, kurių amžius nuo 66 metų, mano, kad vietos valdžios dėmesys, skiriamas informacinės visuomenės plėtrai, yra pakankamas.

34 paveikslas rodo, kad respondentų nežinojimas, ar vietos valdžia skiria pakankamai dėmesio informacinės visuomenės plėtrai, nepriklauso nuo jų amžiaus, nes visų amžiaus grupių respondentų dauguma, į šį klausimą atsakė „nežinau“.

34 pav. Respondentų nuomonių pasiskirstymas dėl vietos valdžios skiriamo dėmesio informacinės visuomenės plėtrai pagal amžių

Tikėtina, jog įgyvendinus „Viešųjų interneto prieigos taškų tinklo plėtra, įsteigiant 400 naujų viešojo interneto prieigos taškų ir modernizuojant 83 taškus kaimo vietovėse“ projektą gyventojų nuomonė pasikeis, nes Mažeikių rajono savivaldybė žada prisidėti prie šio projekto finansavimo. Įgyvendinus šį projektą interneto galimybės pasieks visus rajono gyventojus. Gyventojai galės taupyti laiką ir naudotis visomis interneto teikiamomis galimybėmis.

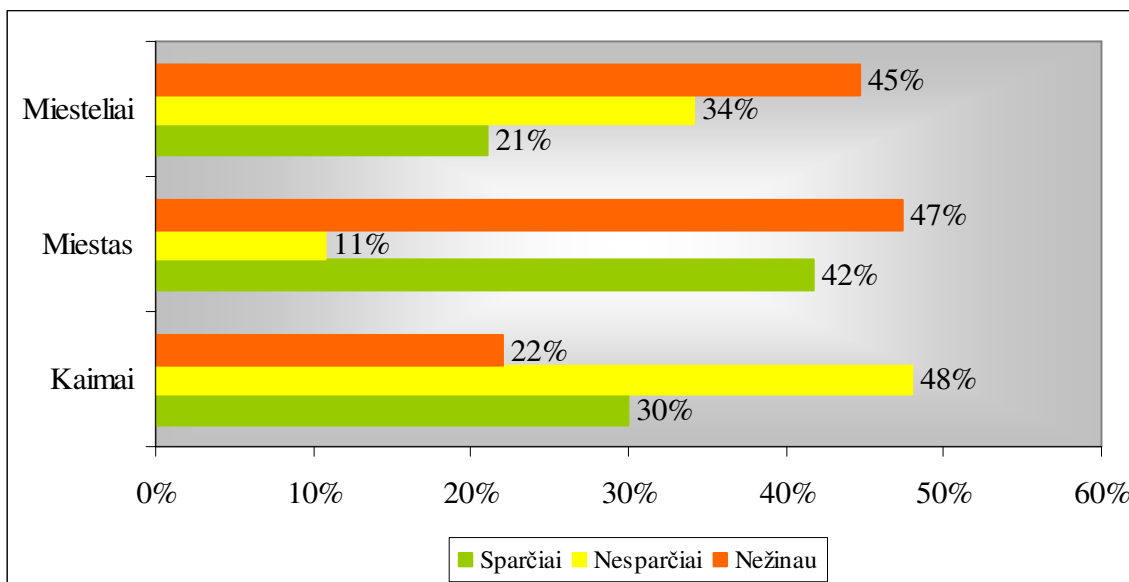
3. 2. 8. Informacinių technologijų plėtros faktinė būseną

Informacinės technologijos yra naudojamos daugelyje žmogaus veiklos sričių, todėl informacinių technologijų svarba nuolat auga. Sparti jų plėtra suteikia žmonėms vis daugiau galimybių.

42 proc. Mažeikių miesto gyventojų mano, kad Mažeikiuose informacinės technologijos plinta sparčiai, tačiau nežinančių yra šiek tiek daugiau – 47 proc., o kas dešimtas mažeikietis mano, kad informacinės technologijos plinta nesparčiai.

Beveik trečdalis (30 proc.) Mažeikių rajono kaimuose gyvenančių respondentų nuomone, informacinės technologijos sparčiai plinta jų gyvenamoje vietovėje, tačiau beveik puse (48 proc.) visų apklaustųjų mano, kad informacinės technologijos neplinta sparčiai, 22 proc. – nežino.

Manančių, jog informacinės technologijos plinta sparčiai Mažeikių rajono miesteliuose yra 21 proc., kad nesparčiai mano trečdalis (34 proc.), o dauguma (45 proc.) miestelių gyventojų nežino (35 pav.).

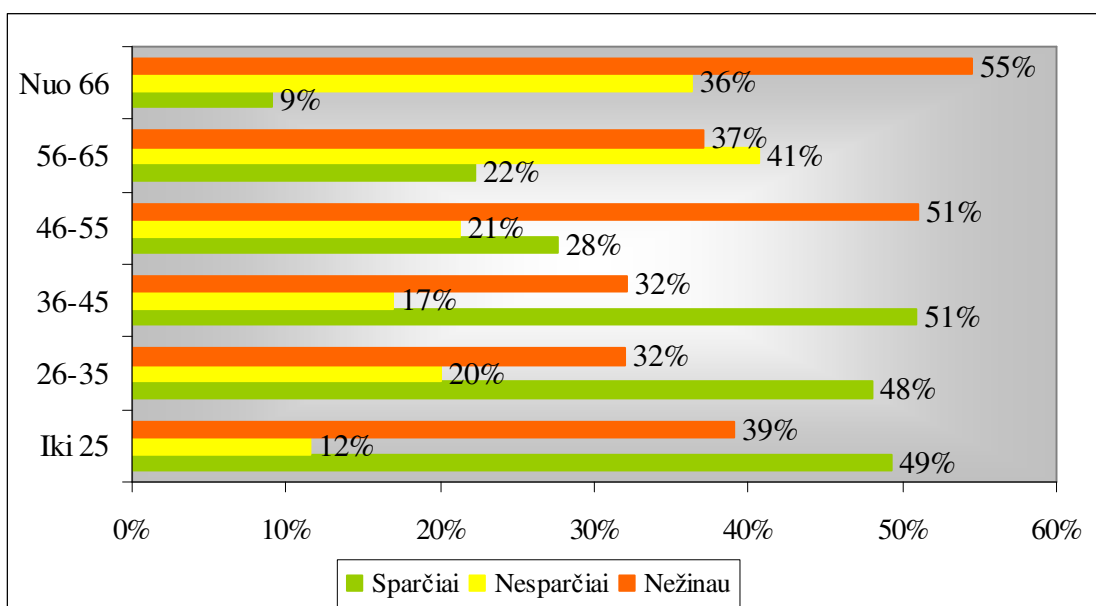
35 pav. Respondentų nuomonių pasiskirstymas dėl informacinių technologijų plėtros pagal gyvenamą vietą

Dauguma jaunesnio amžiaus respondentų mano, kad informacinių technologijų plėtra yra sparti. Beveik puse (49 proc.) respondentų, kurių amžius iki 25 metų, mano, kad informacinės technologijos sparčiai plinta jų gyvenamojoje vietovėje, 12 proc. yra manančių priešingai, o daugiau nei trečdalis (39 proc.) – nežino.

Kas penktas respondentas, kurio amžius yra 26-35 metai, teigia, kad informacinės technologijos neplinta sparčiai, trečdalis (32 proc.) – nežino, o beveik puse (48 proc.), mano, jog sparčiai.

36-45 metų amžiaus grupėje, manančių, kad informacinės technologijos plinta sparčiai yra šiek tiek daugiau nei puse (51 proc.). Turinčių priešingą nuomonę yra 17 proc., nežinančių – trečdalis (32 proc.).

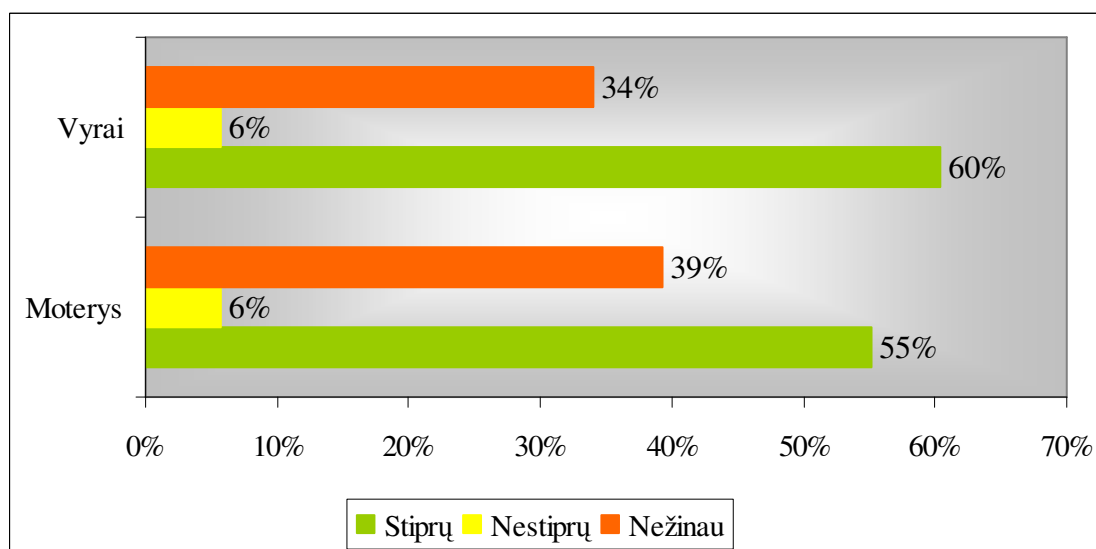
46-55 metų amžiaus grupėje yra daugiau kaip puse (51 proc.) nežinančių, ar informacinės technologijos plinta sparčiai. Taip pat daugiau kaip puse (55 proc.) nežinančių yra ir nuo 66 metų amžiaus grupėje. Tik 9 proc. vyresnių respondentų, kurių amžius nuo 66 metų, mano, jog informacinės technologijos plinta sparčiai, o priešingos nuomonės yra daugiau nei trečdalis (36 proc.) tokio amžiaus žmonių (36 pav.).

36 pav. Respondentų nuomonių pasiskirstymas dėl informacinių technologijų plėtros pagal amžių

Daugiau kaip pusė (55 proc.) apklaustų moterų mano, kad informacinės visuomenės vystimasis turi stiprų poveikį gyvenimo lygio kilimui, taip pat nemaža dalis (39 proc.) apklaustų moterų nežino, ar informacinės visuomenės vystimasis daro kokį nors poveikį gyvenimo lygio kilimui. 6 proc. moterų atsakė, kad gyvenimo lygio kilimas nepriklauso nuo informacinės visuomenės vystimosi.

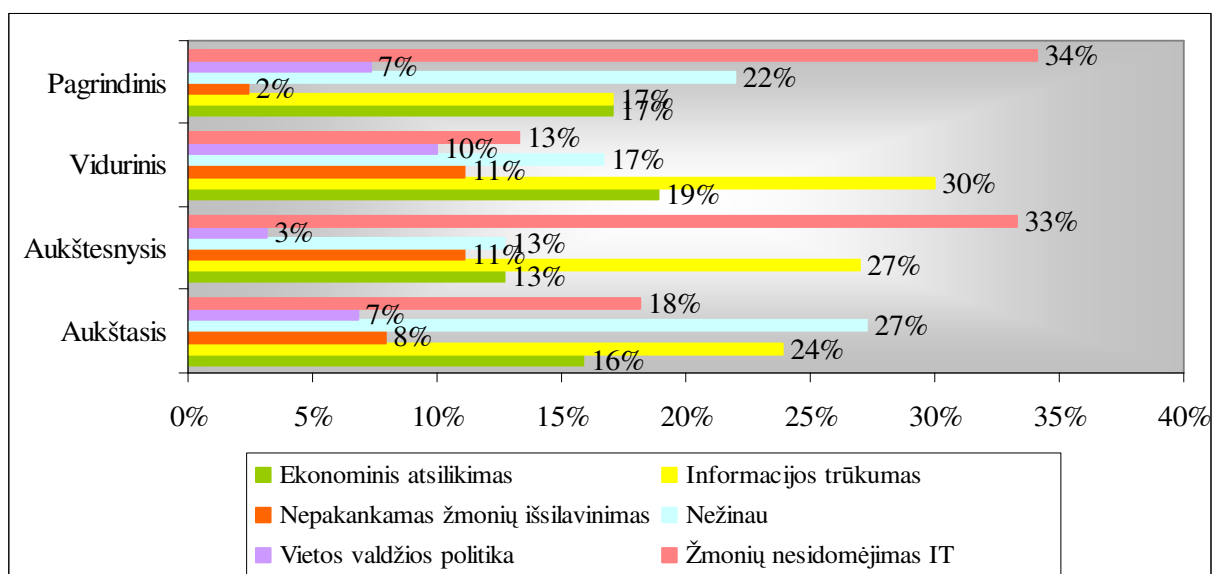
Apklaustų vyrų nuomonė panaši. Dauguma (60 proc.) jų, atsakė, kad gyvenimo lygio kilimas priklauso nuo informacinės visuomenės vystimosi, 6 proc. (tiek pat, kiek taip manančių yra moterų) mano, kad nepriklauso, o trečdalis (34 proc.) – nežino (37 pav.).

37 pav. Nuomonių pasiskirstymas dėl informacinės visuomenės poveikio gyvenimo lygio kilimui

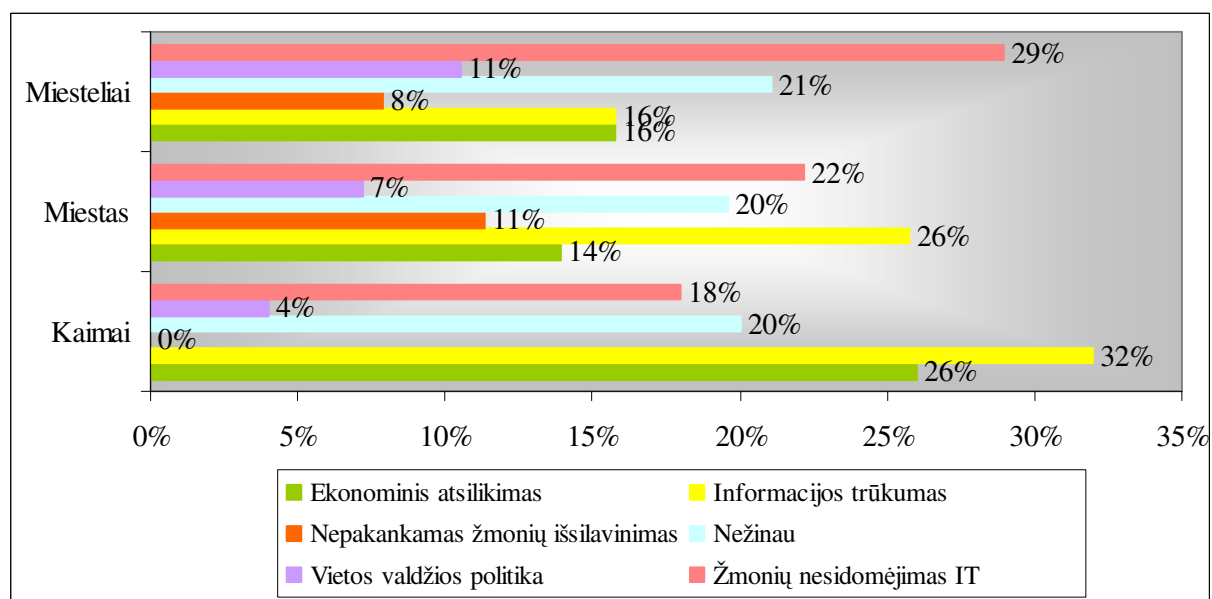
Dauguma (27 proc.) aukštąjį išsilavinimą turinčių respondentų nežino, kas trukdo informacinės visuomenės plėtrai, 24 proc. mano, jog – informacijos trūkumas, 18 proc. mano, jog – žmonių

nesidomėjimas informacinėmis technologijomis, 16 proc. – ekonominis atsilikimas, 8 proc. – nepakankamas žmonių išsilavinimas, 7 proc. – vietos valdžios politika (38 pav.).

38 pav. Pagrindiniai veiksniai, trukdantys informacinės visuomenės plėtrai (atsakymų pasiskirstymas pagal išsilavinimą)

26 proc. Mažeikių miesto apklaustųjų gyventojų mano, kad informacijos trūkumas trukdo informacinės visuomenės plėtrai Mažeikių mieste. Tiek Mažeikių miesto, tiek Mažeikių rajono miestelių, tiek Mažeikių rajono kaimų (po 20 proc.) apklaustųjų nežino, kas trukdo informacinės visuomenės plėtrai. 32 proc. Mažeikių rajono kaimų gyventojų ir 26 proc. Mažeikių miesto gyventojų nuomone, informacijos trūkumas stabdo informacinės visuomenės plėtrą, 29 proc. Mažeikių rajono miestelių gyventojų nuomone, informacinės visuomenės plėtrą stabdo, žmonių nesidomėjimas informacinėmis technologijomis (39 pav.).

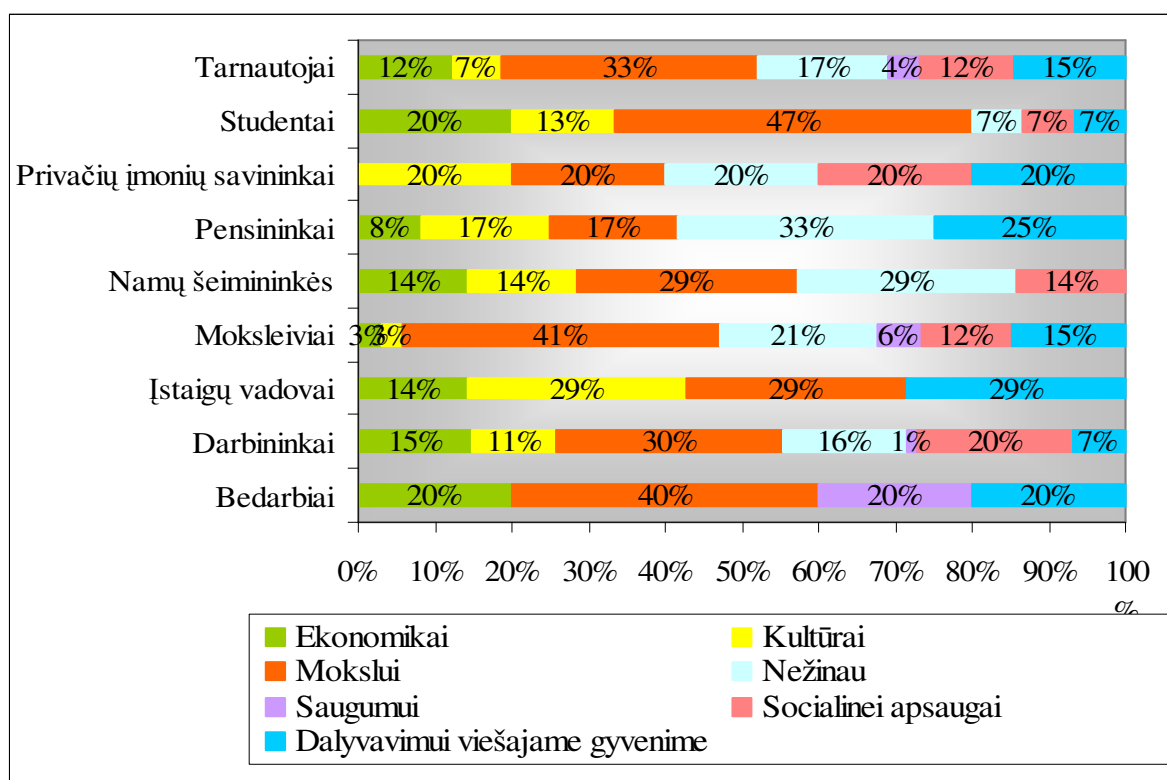
39 pav. Pagrindiniai veiksniai, trukdantys informacinės visuomenės plėtrai (pagal gyvenamą vietą)

Informacijos trūkumas ir žmonių nesidomėjimas informacinėmis technologijomis buvo įvardinti kaip pagrindiniai veiksniai, kurie trukdo informacinės visuomenės plėtrai Mažeikių mieste ir rajone.

3. 2. 9. Informacinės visuomenės plėtros poveikis Mažeikių miesto ir rajono gyventojams

Trečdalis (33 proc.) respondentų mano, kad didžiausią teigiamą poveikį informacinės visuomenės plėtra Mažeikių mieste ir rajone padarytų mokslui, po 13 proc. respondentų mano, jog socialinei apsaugai ir žmonių dalyvavimui viešajame gyvenime, 12 proc. – ekonomikai, 9 proc. – kultūrai, 3 proc. – saugumui, 17 proc. – nežino.

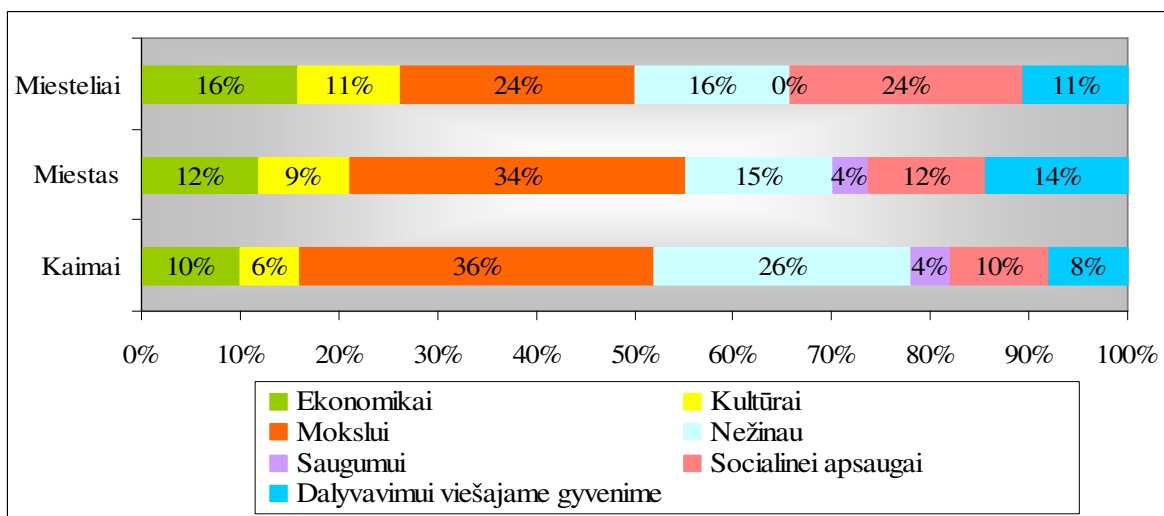
Atlikto tyrimo duomenys rodo, kad 47 proc. apklaustųjų studentų, 41 proc. apklaustųjų moksleivių ir 40 proc. bedarbių mano, jog informacinės visuomenės plėtra teigiamą poveikį gali padaryti mokslui. 29 proc. apklaustųjų įstaigų vadovų mano, kad informacinės visuomenės plėtra suteiktų daugiau galimybių žmonėms dalyvauti viešajame gyvenime. Nei vienas įstaigos vadovas, privačios įmonės savininkas, pensininkas, studentas bei namų šeimininkė nemano, kad informacinės visuomenės plėtra padarytų teigiamą poveikį saugumui (40 pav.).

40 pav. Respondentų (pagal veiklos sritį) nuomonių pasiskirstymas dėl informacinės visuomenės daromo teigiamo poveikio

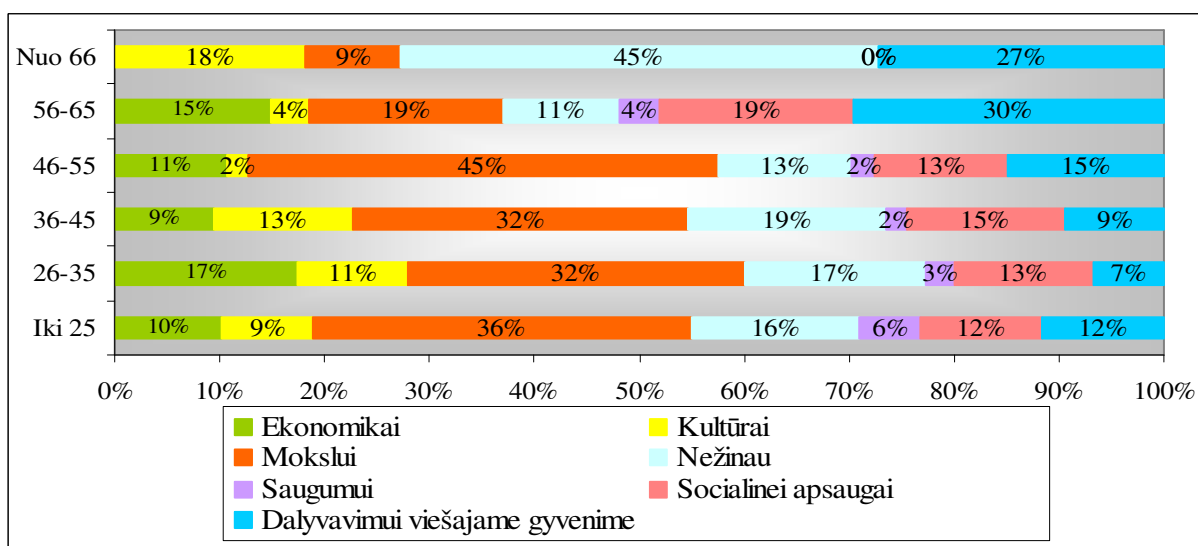
Tiek miesto, tiek kaimo, tiek miestelių gyventojų dauguma teigia, jog didžiausią teigiamą poveikį informacinė visuomenė daro mokslui. 14 proc. Mažeikių miesto gyventojų mano, kad

Mažeikių mieste informacinių technologijų plėtra padarytų teigiamą poveikį gyventojų dalyvavimui viešajame gyvenime, po 12 proc. respondentų mano, kad teigiamą poveikį pajustų ekonomika ir socialinė apsauga. Po 24 proc. Mažeikių rajono apklaustųjų miestelių gyventojų mano, kad teigiamas poveikis būtų mokslui ir socialinei apsaugai (41 pav.).

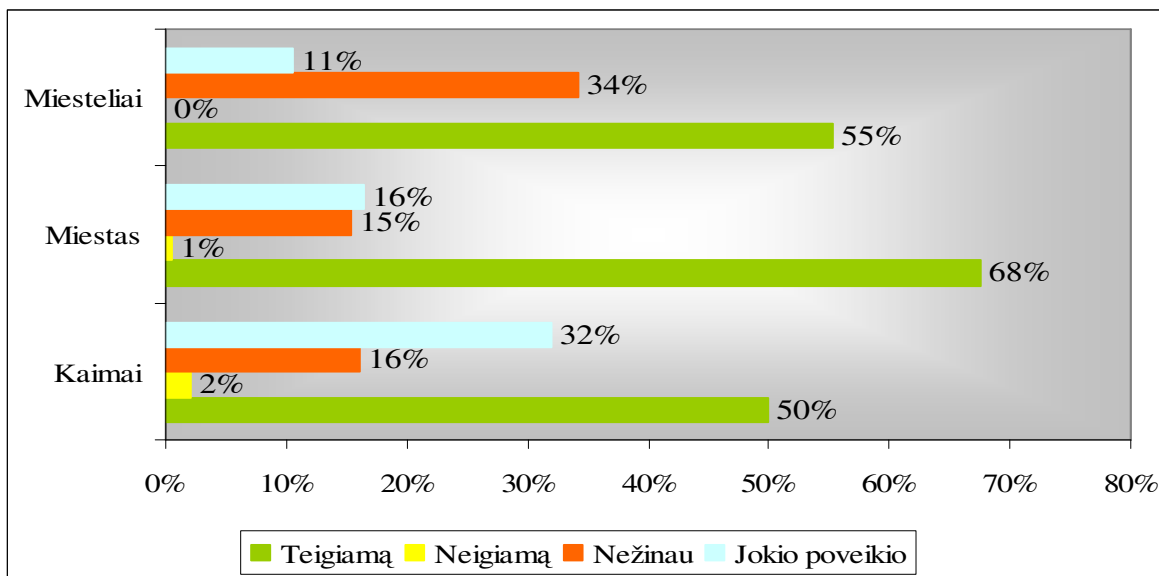
41 pav. Respondentų (pagal gyvenamą vietą) nuomonių pasiskirstymas dėl informacinės visuomenės daromo teigiamo poveikio

Jaunesnio amžiaus respondentų dauguma teigia, kad informacinės visuomenės poveikis mokslui yra didžiausias. Vyresnio amžiaus respondentų nuomonė skiriasi. Dauguma (45 proc.) respondentų nuo 66 metų nežino, kam informacinė visuomenė daro didžiausią teigiamą poveikį, 27 proc. mano, jog žmonių dalyvavimui viešajame gyvenime. Panašiai tiek pat (30 proc.) apklaustųjų 56-65 metų amžiaus grupėje mano, jog informacinės visuomenės plėtra didžiausią teigiamą poveikį padarytų žmonių dalyvavimui viešajame gyvenime (42 pav.).

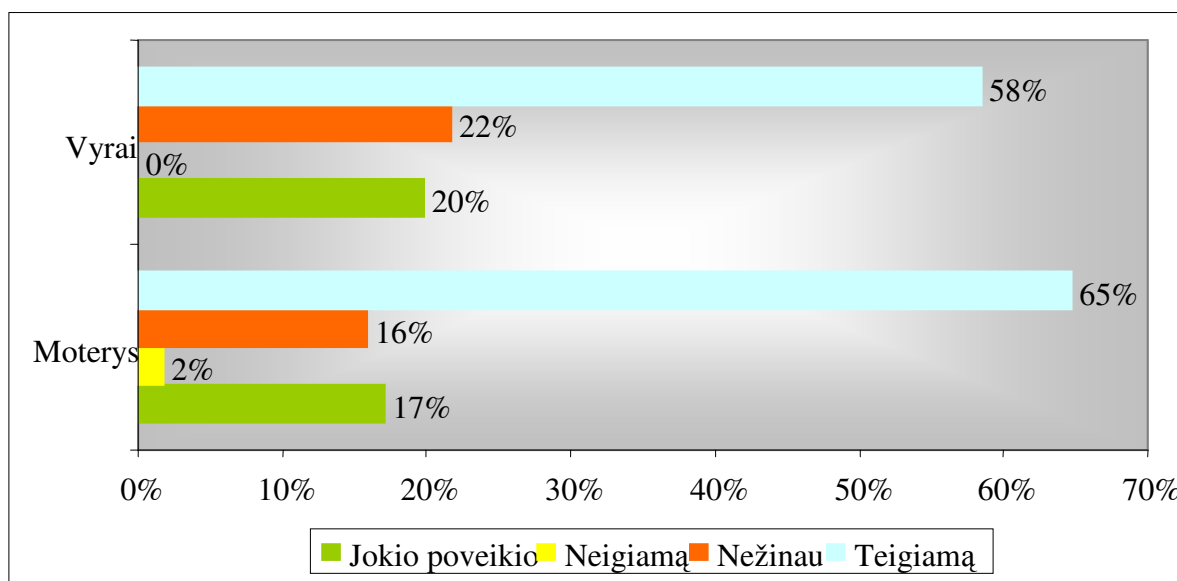
42 pav. Respondentų (pagal amžių) nuomonių pasiskirstymas dėl informacinės visuomenės daromo teigiamo poveikio

68 proc. Mažeikių miesto gyventojų nuomone, informacinės visuomenės plėtra daro teigiamą poveikį jų asmeniniam gyvenimui, 15 proc. nežino, 16 proc. nejaučia jokie poveikio. Kas antras (50 proc.) kaimų gyventojas jaučia teigiamą informacinės visuomenės daromą poveikį, trečdalis (32 proc.) nejaučia jokie poveikio, 16 proc. nežino, o 2 proc. Mažeikių rajono kaimų gyventojų jaučia neigiamą informacinės visuomenės plėtros poveikį (43 pav.).

44 pav. Informacinės visuomenės plėtros poveikis respondentų asmeniniam gyvenimui

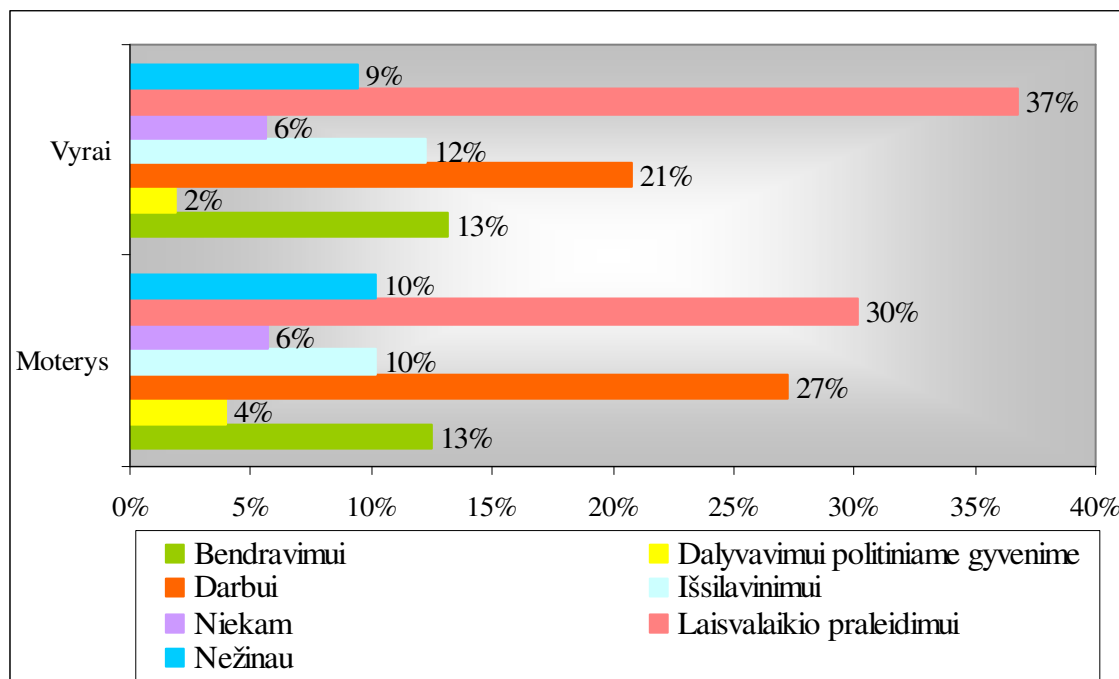
Dauguma moterų (65 proc.) ir vyrų (58 proc.) teigia, jog informacinės visuomenės plėtra daro teigiamą poveikį jų asmeniniam gyvenime. Nė vienas vyriškos lyties respondentas nepasakė, jog informacinės visuomenės plėtra padarytų neigiamą poveikį jų asmeniniam gyvenimui. Tačiau 17 proc. moterų ir kas penktas (20 proc.) vyras teigia, kad informacinės visuomenės plėtra neturi jokio poveikio jų asmeniniam gyvenimui (45 pav.).

45 pav. Informacinės visuomenės plėtros poveikis respondentų asmeniniam gyvenimui

Tyrimas parodė, kad tiek vyrams (37 proc.), tiek moterims (30 proc.) informacinės visuomenės plėtra didžiausią teigiamą poveikį asmeniniame gyvenime padarytų laisvalaikio praleidimui, 13 proc. vyrų ir tiek pat moterų teigė, jog informacinės visuomenės plėtra teigiamą poveikį padarytų bendravimui. Mažiausiai respondentų (2 proc. vyrų ir 4 proc. moterų) mano, kad informacinės visuomenės plėtra teigiamą įtaką padarytų jų dalyvavimui politiniame gyvenime.

Kas dešimta (10 proc.) apklausta moteris ir beveik kas dešimtas (9 proc.) vyras nežino, kam informacinės visuomenės plėtra galėtų padaryti didžiausią teigiamą poveikį. Taip pat kas dešimta (10 proc.) moteris mano, kad informacinės visuomenės plėtra yra naudinga išsilavinimui (46 pav.).

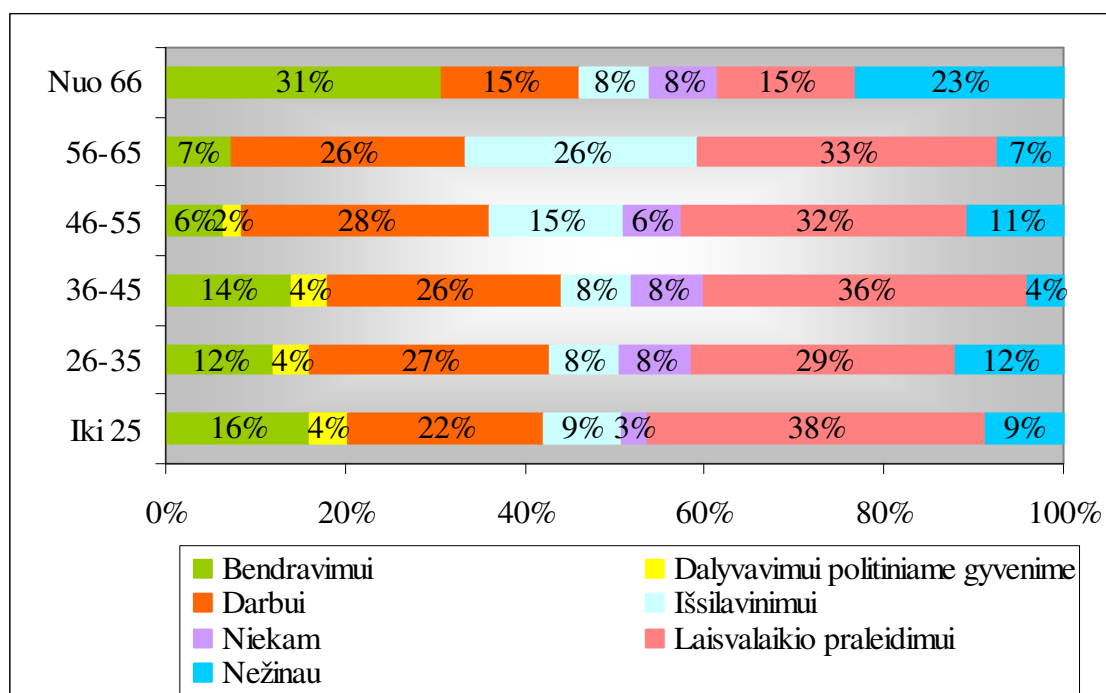

46 pav. Informacinės visuomenės plėtros poveikis respondentų asmeniniam gyvenimui

38 proc. respondentų, kurių amžius iki 25 metų, didžiausią teigiamą poveikį informacinės visuomenės plėtra padarytų laisvalaikio praleidimui. 29 proc. respondentų, kurių amžius nuo 26 metų iki 35 metų, irgi didžiausią teigiamą poveikį asmeniniame gyvenime informacinės visuomenės plėtra padarytų laisvalaikio praleidimui, 27 proc. tokio amžiaus respondentų informacinės visuomenės plėtra didžiausią poveikį padarytų darbui.

Trečdaliui (31 proc.) vyresnio amžiaus respondentų (nuo 66 metų) informacinės visuomenės plėtra didžiausią teigiamą poveikį padarytų bendravimui su žmonėmis. 15 proc. tokio amžiaus žmonių informacinės visuomenės plėtra teigiamą poveikį padarytų laisvalaikio praleidimui ir darbui.

Labai mažai yra respondentų, kurie mano, jog informacinės visuomenės plėtra padėtų žmonių dalyvavimui politiniame gyvenime (47 pav.).

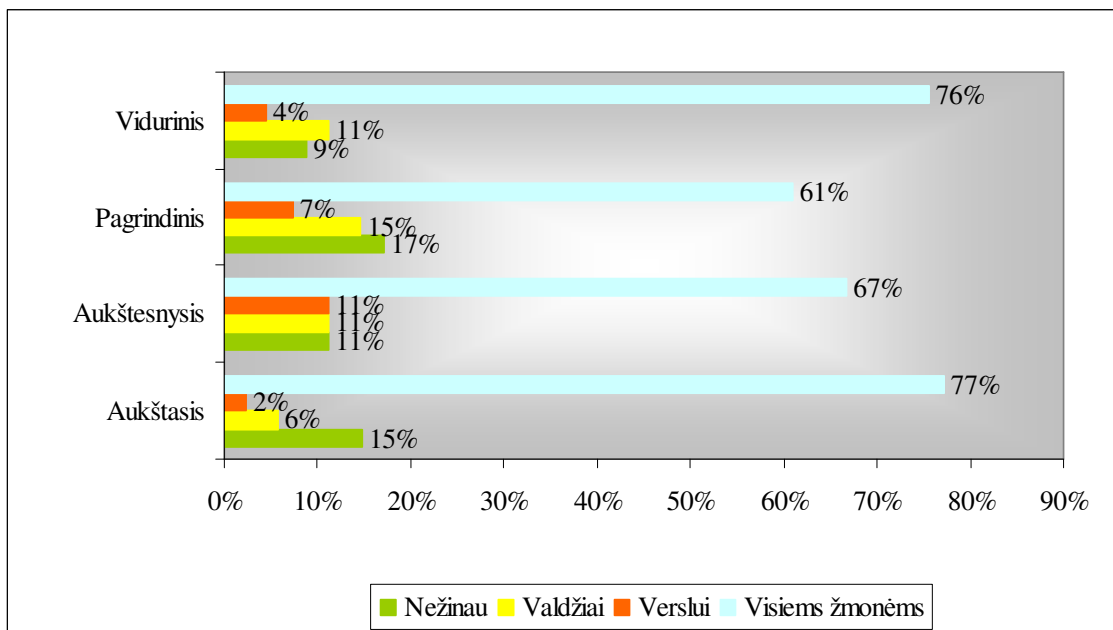

47 pav. Informacinės visuomenės plėtros poveikis respondentų asmeniniam gyvenimui

Išanalizavus tyrimo duomenis, galima teigti, jog daugumai respondentų, tiek pagal lytį, tiek pagal amžių informacinės visuomenės plėtra didžiausią poveikį asmeniniame gyvenime padarytų laisvalaikio praleidimui.

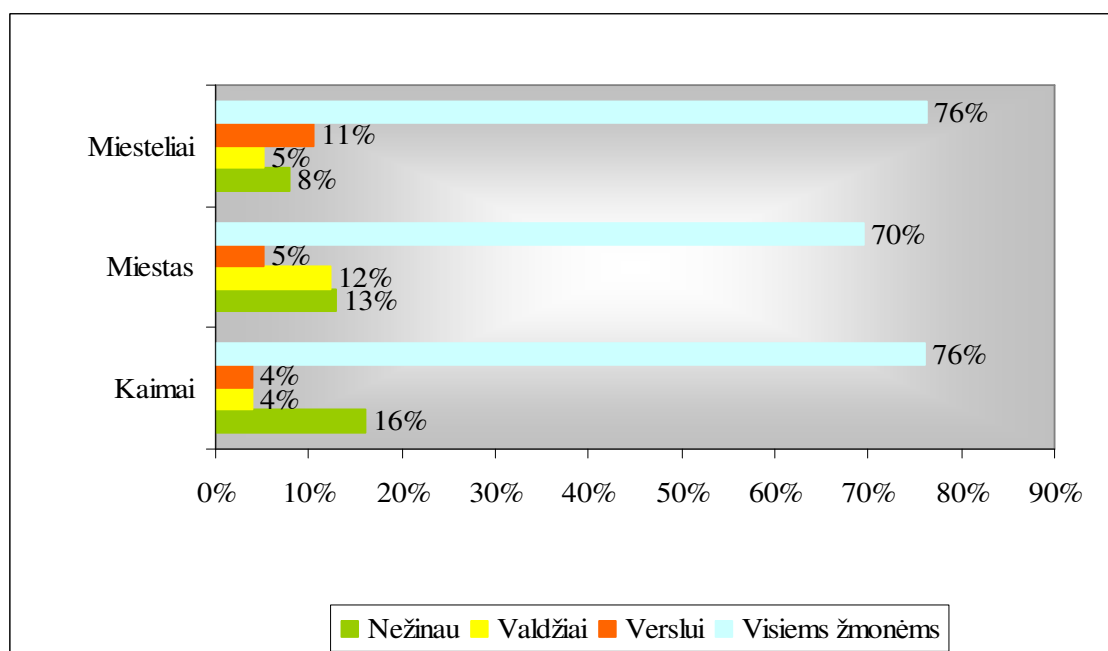
Informacinės visuomenės plėtra daugiau kaip dviejų trečdalių (71 proc.) respondentų nuomone labiausiai reikalinga visiems žmonėms. Kas dešimtas (10 proc.) respondentas mano, kad informacinės visuomenės plėtra labiausiai reikalinga valdžiai, 6 proc. – verslui, 13 proc. respondentų nežino.

Atliktas tyrimas parodė, kad daugiausia nežinančių, kam labiausiai reikalinga informacinės visuomenės plėtra, yra tarp pagrindinių (17 proc.) ir aukštąjį (15 proc.) išsilavinimą turinčių respondentų. Manančių, kad informacinės visuomenės plėtra labiausiai reikalinga valdžiai, daugiausia (15 proc.) yra tarp pagrindinių išsilavinimą turinčių Mažeikių miesto ir rajono gyventojų. Daugiausia (11 proc.) manančių, kad informacinės visuomenės plėtra reikalinga verslui yra tarp aukštesnįjį išsilavinimą turinčių respondentų. (48 pav.).

48 pav. Respondentų nuomonių psiskirstymas dėl informacinės visuomenės plėtros reikalingumo (pagal išsilavinimą)

Tiek Mažeikių miesto, tiek Mažeikių rajono kaimų, tiek Mažeikių rajono miestelių gyventojų didžioji dauguma mano, kad informacinės visuomenės plėtra labiausiai reikalinga visiems žmonėms. Daugiausia (16 proc.) nežinančių, kam informacinės visuomenės plėtra reikalinga, gyvena kaimuose. Daugiausia (12 proc.) manančių, kad informacinės visuomenės plėtra reikalinga valdžiai, gyvena Mažeikiuose, o daugiausia (11 proc.) manančių, jog informacinės visuomenės plėtra labiausiai reikalinga verslui, gyvena Mažeikių rajono miesteliuose (49 pav.).

49 pav. Respondentų nuomonių psiskirstymas dėl informacinės visuomenės plėtros reikalingumo (pagal gyvenamą vietą)

Tyrimas parodė, jog daugumai Mažeikių miesto ir rajono gyventojų informacinės visuomenės plėtra daro teigiamą poveikį. Galima teigti, jog plėtra naudinga tiek paprastiems žmonėms, tiek valdžiai, tiek verslui, nes informacinė visuomenė – tai kokybiškai naujas visuomenės lygmuo, kai visi jos subjektai – žmonės, gyventojų bendrijos, verslininkai, valstybės valdžios ir savivaldos institucijos bei visuomeninės įmonės – intensyviai naudoja informaciją bei naujausias jos apdorojimo ir perdavimo technologijas savo kasdieninėje veikloje dirbdami, mokydamiesi, poilsiaudami, bendraudami tarpusavyje (Paliulis, Pabedinskaitė, Šablinskas, 2007). Vis daugiau informacinės visuomenės jau pastebima ir Mažeikių mieste bei rajone.

3. 3. Tyrimo išvados

Tyrimo tikslas ištirti, palyginti ir įvertinti Mažeikių miesto ir rajono gyventojų informacinių technologijų naudojimo lygį bei prioritetus buvo pasiektas. Surinkti duomenys apie informacinių technologijų naudojimą Mažeikių mieste ir rajone patvirtino teiginį, jog miesto gyventojai labiau naudojami informacinėmis technologijomis ir turi daugiau galimybių jomis naudotis nei kaimo gyventojai. Apsirūpinimas kompiuteriais tiesiogiai priklauso nuo respondentų gyvenamosios vietos, pajamų ir amžiaus.

Darbo pradžioje iškelta mokslinė hipotezė pasitvirtino. Atliktas tyrimas Mažeikių mieste ir rajone patvirtino tai, kad informacinių technologijų teikiamos galimybės yra svarbus faktorius, kuris įtakoja visuomenės gyvenimo gerovės kilimą.

Informacinės visuomenės tolygi plėtra yra viena svarbiausių šalies vystimosi prielaidų, tuo tarpu Mažeikių mieste ir rajone atlikto tyrimo duomenys parodė, kad ne visi gyventojai žino, kas yra informacinė visuomenė. Galima daryti prielaidą, jog patys gyventojai yra pasyvūs, o savivaldybė, švietimo įstaigos per mažai suteikia žinių apie pačią informacinę visuomenę, jos teikiamas galimybes.

Elektroninės informacijos saugos procesas yra skirtas atitinkamam elektroninės informacijos konfidencialumo, vientisumo ir prieinamumo lygiui užtikrinti, tačiau atliktas tyrimas atskleidė, kad Mažeikių miesto ir rajono gyventojai neturi daug žinių apie elektroninės informacijos saugą.

Mažeikių miesto ir rajono gyventojų nuomone, informacijos trūkumas ir žmonių nesidomėjimas informacinėmis technologijomis – pagrindiniai veiksniai, trukdantys informacinės visuomenės plėtrai Mažeikių mieste ir rajone. Pagrindiniai tikslai, dėl ko gyventojai naudojami informacinėmis technologijomis, yra informacijos paieška, naudojimas el. paštu ir pramogomis.

Šiuolaikinės visuomenės plėtros sėkmės veiksnys yra naujausių technologijų naudojimas. Tyrimo duomenys rodo, kad informacinėmis technologijomis daugiausia naudojami jaunesni Mažeikių miesto ir rajono gyventojai, o vyresnio amžiaus gyventojai informacinėmis

technologijomis naudojasi mažiau arba visai nesinaudoja.

Daugumos respondentų nuomone, didžiausią teigiamą poveikį informacinė visuomenė daro mokslui. Didžiausią teigiamą poveikį asmeniniame gyvenime informacinių technologijų plėtra daro laisvalaikio praleidimui.

Tyrimas atskleidė, kad Mažeikių miesto ir rajono gyventojai el. paslaugomis naudojasi, tačiau ne itin aktyviai. E. valdžios paslaugomis naudojasi tik kas penktas gyventojas. Savivaldybės teikiamomis el. paslaugomis naudojasi dar mažiau Mažeikių miesto ir rajono gyventojų. El. prekybos paslaugos Mažeikių mieste ir rajone kol kas yra nepopuliarios.

Atlikto tyrimo duomenys rodo, jog viešojo interneto prieigos taškai tikrai reikalingi Mažeikių miesto ir rajono gyventojams, nes dauguma gyventojų, neturinčių prieigos prie interneto namuose teigė, jog naudotųsi viešojo interneto prieigos taškais, jei jie būtų jų gyvenamojoje vietovėje. Tikėtina, jog įgyvendinus projektą „Viešųjų interneto prieigos taškų tinklo plėtra, įsteigiant 400 naujų viešojo interneto prieigos taškų ir modernizuojant 83 taškus kaimo vietovėse“ situacija pagerės. Įgyvendinus šį projektą interneto galimybės pasieks visus rajono gyventojus. Gyventojai galės taupyti laiką ir lėšas bei naudotis visomis interneto teikiamomis galimybėmis.

BENDROSIOS IŠVADOS

Neįmanoma vienareikšmiškai nusakyti ir apibrėžti, kas yra informacinė visuomenė. Dominuoja požiūris apie informacinės visuomenės dinamiškumą. Informacinė visuomenė suprantama kaip procesas, fundamentalių permainų metas. Stengdamiesi suprasti informacijos pokyčius, autoriai interpretuoja juos kaip naujus socialinės sąveikos būdus, kaip naujoviškus gamybos procesus.

Informacinė visuomenė apibrėžiama kaip visuomenė, kuri yra pasiekusi tokį informacinių technologijų tobulumo ir informacinių paslaugų visuotinumą lygmenį, kai esmingai keičiasi visų visuomenės gyvenimo sferų funkcionavimo pobūdis, bendruomenių gyvenimas įgyja naujos kokybės, o visuomenės informatizavimas tampa svarbiausiu išsivystymo rodikliu.

Informacinė visuomenė pagrįsta informacinių technologijų plėtojimu ir masiniu jų naudojimu įvairiose gyvenimo srityse bei visuomenės narių orientacija į intelektinius informacijos procesų nulemtus produktus. Informacinių technologijų plėtra yra viena pagrindinių galimybių, kuri leidžia informacinės visuomenės nariams pajusti informacinės visuomenės teikiamą naudą.

Informacinėje visuomenėje svarbiausia yra informacija, o informacijos išteklius yra žinios. Išvystytos komunikacijų sistemos suteikia galimybes visuomenei efektyviai kaupti informaciją, ją atrinkti, saugoti ir greitai surasti.

Japonija – šalis, kuri viena pirmųjų pasaulyje suprato ir įvertino informacinės visuomenės svarbą. Kryptingas informacinės visuomenės vystymasis užtikrina pilnavertį visuomenės narių veikimą pasaulio erdvėje, masiškai naudojant informacijos technologijas.

Europos Sąjungos valstybės daug dėmesio skiria informacinės ir žinių visuomenės plėtrai. Informacinės ir ryšių technologijos yra stiprus ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo veiksnys. Tai vienas svarbiausių Europos Sąjungos prioritetų.

Lietuvos teisės aktuose, apibrėžiančiuose informacinę visuomenę, išskiriamos pagrindinės sritys, kuriomis vadovaujantis siekiama užtikrinti efektyvų informacinės visuomenės plėtojimą šalyje. Aptariamą švietimo, kultūros, kalbos, mokslo plėtotės, socialiniai, teisinio reguliavimo, politiniai bei verslo klausimai, kurių praktinis įgyvendinimas turi vykti nuolat.

Mažeikių mieste ir rajone atliktas tyrimas parodė, kad egzistuoja skaitmeninė atskirtis tarp miesto ir kaimo gyventojų. Surinkti duomenys apie informacinių technologijų naudojimą Mažeikių mieste ir rajone parodė, kad miesto gyventojai labiau naudojami informacinėmis technologijomis ir turi daugiau galimybių jomis naudotis nei kaimo gyventojai. Taip pat atlikto tyrimo duomenys parodė, kad ne visi Mažeikių miesto ir rajono gyventojai žino, kas informacinė visuomenė, kas yra e. valdžia. Taip pat tik nedaugelis naudojami įvairiomis el. paslaugomis.

REKOMENDACIJOS

Žvelgiant į esamą padėtį Lietuvoje, tikslinga formuoti vieningą valstybinę politiką informacinės visuomenės srityje, sukurti efektyvų valstybinio reguliavimo mechanizmą, didesnę dėmesį skirti informacinės visuomenės teisinės aplinkos kūrimui. Didėjantiems informaciniam žmonių poreikiams įgyvendinti skatinti viešojo ir privataus sektorių bendradarbiavimą.

Būtina išryškinti bendriausias informacinės visuomenės kūrimo prielaidas: visuotinį priėjimą prie informacinių technologijų, visą gyvenimą trunkančio švietimo palaikymą. Tikslinga sukurti efektyvų visuomenės informavimo mechanizmą informacinės visuomenės plėtros klausimais.

Mažinant skaitmeninės atskirties lygį, ypatingai tarp miesto ir kaimo gyventojų, naudinga steigti viešojo interneto prieigos taškus kaimiškose vietovėse, organizuoti nemokamus kompiuterinio raštingumo kursus, skatinti gyventojus naudotis el. paslaugomis.

Ypatingą dėmesį skirti visuomenės ugdymui bei švietimui, sudaryti palankias sąlygas visuomenės savišvietai. Įtikinti gyventojus, kad nuolatinis mokymasis gali užtikrinti gerą gyvenimą. Tai ypač aktualu norint tapti aktyviu ir efektyviu informacinės visuomenės dalyviu.

LITERATŪRA

1. Abraitis, V. B., Otas, A. (2001). *Ar greitai gyvensime informacinėje visuomenėje?* [žiūrėta 2007-10-15]. Prieiga per internetą:<<http://ausis.gf.vu.lt/mg/nr/2001/01/1infov.html>>.
2. Aleknavičius, J. (2001). Elektroninės paslaugos apibrėžimas [žiūrėta 2007-05-10]. Prieiga per internetą:< http://www.ivpk.lt/dokumentai/re_el_paslauga.doc>.
3. Atkočaitienė, I. (2008). Vieša interneto prieiga – į kaimą. *Būdas žemaičių*, 7 (1269), p. 8.
4. Bielinis, L. (2005). *Visuomenė, valdžia ir žiniasklaida: prieštarą komunikacinė simbiozė*. Vilnius: Eugrimas.
5. Bieliūnas, M. (2000). *Europos Sąjunga: informacinės visuomenės link*, Nr. 9(18) *Europos komiteto prie LRV informacinis leidinys*, [žiūrėta 2007-06-06]. Prieiga per internetą:<http://www.euro.lt/old/liet_integracija/iz_17.pdf?TopMenuID=1&MenuItemID=5&ItemID=624&LangID=1>.
6. Busy P., E. (2005). *Living in the Information Age*. Canada.
7. Domarkas, V. (2005). *Valdžia informacinėje visuomenėje. Valstybės valdymo bei administravimo institucijų sąveika*. Kaunas.
8. Europos bendrijų komisija (2007). *Europos i2010 e. įtrauktis iniciatyva*, [žiūrėta 2008-01-02]. Prieiga per internetą:<http://ec.europa.eu/information_society/activities/einclusion/docs/i2010_initiative/comm_native_com_2007_0694_f_lt_acte.doc>.
9. *Europos Sąjungos parama Lietuvos informacinei visuomenei: dabartis ir ateitis* (2006). Red. I. Žilionienė. UAB “Interneto Svetainių Dizainas“.
10. Ginevičius, R., Paliulis, N. K., Chlivickas, E., Merkevičius, J. (2006). *XXI amžiaus iššūkiai: organizacijų ir visuomenės pokyčiai*. Vilnius: VGTU leidykla Technika.
11. *Gyventojų skaičius vis mažėja*, [žiūrėta 2008-03-18]. Prieiga per internetą:<http://www.mazeikiai.lt/go.php/lit/Gyventoju_skaicius_vis_mazeja/1798>.
12. Grigas, J. (1998). Informacijos greitkelyje. *Mokslas ir gyvenimas*, 1, p. 16-17.
13. Gudauskas, R., Otas, A. (2007). Pratarė. *Informacijos mokslai* [internete]. [žiūrėta 2007-10-26]. Prieiga per internetą:<http://www.leidykla.eu/fileadmin/Informacijos_mokslai/42-43/pratarne.pdf>.
14. Ikamas, A. (1999). *Europos Sąjungos informacinės visuomenės samprata* [žiūrėta 2007-06-06]. Prieiga per internetą:<<http://www.leidykla.vu.lt/inetleid/inf-mok/10/str3.html>>.
15. *Informacinių technologijų teisė* (2004). Ats. red. D. Sauliūnas. Vilnius: NVO Teisės Institutas.
16. *Informacinių technologijų visuomenė: humanitarinės interpretacijos* (2002). Ats. red. J. A. Krištopaitis, J. Morkūnienė. Vilnius: Lietuvos teisės universiteto Leidybos centras.

17. *Informacinės visuomenės formavimas ir etika internete* (2000). Vyr. red. D. Jurgaitis. Šiaulių universitetas.
18. *Informacinis saugumas vis dar antraeilis dalykas* (2007), [žiūrėta 2008-01-15]. Prieiga per internetą: <<http://www.infobalt.lt/main.php?&s=42&r=677&i=7337>>.
19. Internet World Stats (2008), [žiūrėta 2008-03-31]. Prieiga per internetą: <<http://www.internetworldstats.com/stats3.htm#asia>>.
20. Internet World Stats (2008), [žiūrėta 2008-03-31]. Prieiga per internetą: <<http://www.internetworldstats.com/stats9.htm>>.
21. Internet World Stats (2008), [žiūrėta 2008-03-31]. Prieiga per internetą: <<http://www.internetworldstats.com/stats.htm>>.
22. Yeung, A. K. W., Hall, G. B. (2007). *Spatial Database Systems. Design, Implementation and Project Management*. The Netherlands: Springer.
23. *i2010 – Europos informacinė visuomenė augimui ir užimtumui skatinti* (2007), [žiūrėta 2007-06-06]. Prieiga per internetą: <http://cordis.europa.eu/documents/documentlibrary/2590LT.pdf>.
24. Jaliniauskas, A., Telešius, E. (2001). *Viešasis administravimas*. Kaunas: KTU.
25. Jarockytė, A. (2003). *Informacinė visuomenė Lietuvoje: 1990-2000 m.* Vilnius: Žara.
26. Jastiuginas, S. (2001). *Lietuvos piliečiai komentuoja Informacinės visuomenės kūrimą Lietuvoje*, [žiūrėta 2007-04-10]. Prieiga per internetą: <<http://www.infobalt.lt/konferencija/2001/IV2001/index.php?g=&r=59&i=2115>>.
27. Kardelis, K. (2005). *Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai*. Šiauliai: Lucilijus.
28. Кастеллс, М., Химанен, П. (2002). *Информационное общество и государство благосостояния: Финская модель*. Москва.
29. Kiauleikis V., Janavičiūtė A., Kiauleikis M., Morkevičius N. (2002). *Technologijos informacinės visuomenės plėtrai*, [žiūrėta 2007-05-10]. Prieiga per internetą: <http://www.lrti.lt/veikla/RP_TechIVP.doc>.
30. Konickas, A. (2001). Informacija ar dezinformacija? *Naujoji Romuva, Nr. 4 (537)*, p. 72-78.
31. Kruminienė, K., Šatienė, G. (2007). Informacinės visuomenės formavimosi problemos. *Jaunųjų mokslininkų darbai*, 1 (12), p. 190-193.
32. *Lietuvos e. piliečio kompiuterinio raštingumo pradmenys* (2006), [žiūrėta 2008-01-15]. Prieiga per internetą: <<http://www.elektronika.lt/projects/theme/164/6084/>>.
33. *Lietuvos gyventojų integracija į informacinę visuomenę: gyventojų informavimas, programinės įrangos lokalizavimas, atviro kodo programinės įrangos naudojimas* (2002). Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės. Vilnius: UAB „Baltijos kopija“.
34. Lileikienė, A., Šaparnis, G., Tamošiūnas, T. (2004). *Magistro darbo rengimo metodika*. Šiauliai:

VšĮ Šiaulių universiteto leidykla.

35. LR Seimo 2002-11-12 nutarimas Nr. IX-1187. *Dėl valstybės ilgalaikės raidos strategijos*, [žiūrėta 2007-11-10]. Prieiga per internetą:<http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=193888>.
36. LR Vyriausybės 2000-04-26 nutarimas Nr. 471. *Dėl lietuvių kalbos informacinėje visuomenėje 2000–2006 metų programos patvirtinimo*, [žiūrėta 2007-06-06]. Prieiga per internetą:<http://www.ivpk.lt/teises_aktai/files/21.doc>.
37. LR Vyriausybės 2001-02-28 nutarimas Nr. 229. *Dėl Lietuvos nacionalinės informacinės visuomenės plėtros koncepcijos patvirtinimo*, [žiūrėta 2007-11-10]. Prieiga per internetą:<http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_l?p_id=123561>.
38. LR Vyriausybės 2001-12-22 nutarimas Nr. 1625. *Dėl informacijos technologijų saugos valstybinės strategijos ir jos įgyvendinimo plano patvirtinimo*, [žiūrėta 2007-11-10]. prieiga per internetą:<http://www.ivpk.lt/teises_aktai/files/22.pdf>.
39. LR Vyriausybės 2002-06-20 nutarimas Nr. 984. *Dėl Lietuvos informacinės visuomenės plėtros strateginio plano patvirtinimo*, [žiūrėta 2007-06-06]. Prieiga per internetą:<http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_l?p_id=169933>.
40. LR Vyriausybės 2002-12-31 nutarimas Nr. 2115. *Dėl elektroninės valdžios koncepcijos patvirtinimo*, [žiūrėta 2007-11-10]. Prieiga per internetą: <http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_l?p_id=198184>.
41. LR Vyriausybės 2005-06-08 nutarimas Nr. 182. *Dėl informacinės visuomenės plėtros koordinavimo metodikos patvirtinimo*, [žiūrėta 2007-11-12]. Prieiga per internetą:<http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=257410>.
42. LR Vyriausybės 2005-06-08 nutarimas Nr. 625. *Dėl Lietuvos informacinės visuomenės plėtros strategijos patvirtinimo*, [žiūrėta 2007-11-12]. Prieiga per internetą:<http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=257174>.
43. LR Vyriausybės 2006-06-19 nutarimas Nr. 601. *Dėl elektroninės informacijos saugos valstybės institucijų informacinėse sistemose valstybinės strategijos iki 2008 metų ir jos įgyvendinimo priemonių plano patvirtinimo*, [žiūrėta 2007-11-12]. Prieiga per internetą:<http://www.svdpt.gov.lt/docs/SAUGOS_STRATEGIJA_iki_2008_m.pdf>.
44. LR Vyriausybės 2007-03-19 nutarimas Nr. 319. *Dėl lietuvių kalbos informacinėje visuomenėje 2007–2010 metų programos patvirtinimo*, [žiūrėta 2007-06-12]. Prieiga per internetą:<http://www.lrvk.lt/teises_aktai/files/2007/03/8323.doc>.
45. Matulis, A. (2007). *Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-2009 metų sutrumpintas strateginis veiklos planas. Vadovo įžanginis žodis*, [žiūrėta 2007-04-12]. Prieiga per internetą:<http://www.lrv.lt/14_vyr_dok/min-

- planai/2007_strat_plan_istaigos/IVPK.pdf>.
46. Merkys, G. (2005). *Edukacinių tyrimų metodologija. Paskaitų medžiaga*. Kaunas.
 47. Meškauskaitė, L. (2004). *Žiniasklaidos teisė*. Vilnius: Teisinės Informacijos Centras.
 48. Misevičius, A. (2001). Informacinė visuomenė: dabartis ir perspektyvos. *Mokslas ir gyvenimas*, 2, p. 10-11.
 49. Normantas, E. (2001). *Distancinio švietimo vaidmuo informacinėje visuomenėje*, [žiūrėta 2007-10-11]. Prieiga per internetą:<<http://www3.lrs.lt/owa-bin/owarepl/inter/owa/U0066011.doc>>.
 50. Paliulis, N. (2005). Elektroninė valdžia. *Mokslas ir gyvenimas*, (3), p. 6.
 51. Paliulis, N., Pabedinskaitė, A., Šablinskas, L. (2007). *Elektroninis verslas: raida ir modeliai*. Vilnius: Technika.
 52. Projekto „Viešųjų interneto prieigos taškų tinklo plėtra“ konkurso sąlygų dokumentas 400 viešųjų interneto prieigos taškų steigimui (2006), [žiūrėta 2008-02-29]. Prieiga per internetą:<http://www.vipt.lt/cms/files/vipt/resources/6419_KonkursoSalyguDokumentas.pdf>.
 53. Rytel, T. (2001). *Informacinės visuomenės plėtra Japonijoje: Y. Masudos vizija*. Vilnius: Mokslo aidai.
 54. Šiaulienė, I. (2006). *Informacinės visuomenės plėtros procesų esminės kryptys*, [žiūrėta 2006-12-12]. Prieiga per internetą:< http://www3.lrs.lt/pls/inter/ivpk_print.print?key=247023 >.
 55. TNS Gallup (2005). *Informacinės visuomenės plėtros Lietuvos regionuose tyrimo apžvalga*, [žiūrėta 2007-05-10]. Prieiga per internetą:<<http://www.ivpk.lt/nfiles/78.doc>>.
 56. *TNS Gallup: mažeikiškiai kompiuterių skaičiumi, interneto ir mobilaus ryšio naudojimu lenkia vidutinį Lietuvos gyventoją* (2006), [žiūrėta 2008-01-15]. Prieiga per internetą:< http://www.tns-gallup.lt/bin/TNS_PS_200604_Mazeikiu_r.doc>.
 57. Toffler, A. (2001). *Valdžių kaita*. Vilnius: Tyto alba.
 58. *Trečdaliui valstybės tarnautojų kompiuteris kelia galvos skausmą* (2008), [žiūrėta 2008-03-19]. Prieiga per internetą:< http://www.politika.lt/index.php?cid=9299&new_id=703622>.
 59. Varkalytė, K. (2007). Mažeikiškių skurdas: tyrimai ir realybė. *Santarvė*, 2007-01-11, Nr.4(9094),p.5.
 60. Webster, F. (2006). *Informacinės visuomenės teorijos*. UAB „Poligrafija ir informatika“.

PRIEDAI

ANKETA

INFORMACINĖS VISUOMENĖS FORMAVIMOSI ASPEKTAI

Pasaulyje vyksta dideli pokyčiai. Informacinės technologijos keičia mūsų gyvenimą. Valstybė, siekianti būti lygiaverte išsivysčiusių valstybių partnere ir stipria konkurente, turi užtikrinti, kad visi jos gyventojai, eiliniai žmonės ir visų lygių vadovai taptų aktyviais informacinės visuomenės nariais, mokėtų ir galėtų naudotis informacinių technologijų teikiamomis galimybėmis.

Užpildę šią anketa, padėsite išsiaiškinti informacinių technologijų paplitimą Jūsų gyvenamojoje vietovėje, atskleisti pagrindines informacinės visuomenės plėtros problemas bei numatyti plėtros galimybes.

Labiausiai Jums tinkantį atsakymą apibraukite.

- 1. Jūsų amžius (įrašykite):** 1. iki 25 m.; 4. nuo 46 m. iki 55 m.;
2. nuo 26 m. iki 35 m.; 5. nuo 56 m. iki 65 m.;
3. nuo 36 m. iki 45 m.; 6. nuo 66 m.
- 2. Lytis:** 1. moteris;
2. vyras.
- 3. Išsilavinimas:** 1. pagrindinis; 3. aukštesnysis;
2. vidurinis; 4. aukštasis.
- 4. Užimtumas:** 1. mokausi; 3. mokausi ir dirbu;
2. dirbu; 4. nesimokau ir nedirbu.
- 5. Jūs esate:** 1. moksleivis, -ė; 6. privačios įmonės savininkas, -ė;
2. studentas, -ė; 7. bedarbis, -ė;
3. darbininkas, -ė; 8. pensininkas, -ė;
4. tarnautojas, -a; 9. namų šeimininkas, -ė.
5. įstaigos vadovas, -ė;
- 6. Gyvenamoji vieta:** 1. miestas; 3. kaimas;
2. miestelis; 4. vienkiemis.
- 7. Pragyvenimo šaltinis:** 1. atlyginimas; 4. išlaiko kiti šeimos nariai;
2. pašalpa; 5. atsitiktiniai darbai.
3. pensija;
- 8. Jūsų pajamos per mėnesį:** 1. iki 500 Lt; 4. nuo 1501 Lt iki 2000 Lt;
2. nuo 501 Lt iki 1000 Lt; 5. nuo 2001 Lt.
3. nuo 1001 Lt iki 1500 Lt;
- 9. Kur ieškote Jums reikalingos informacijos? (galima apibraukti kelis atsakymus)**
1. internete; 4. klausiate draugų, pažįstamų;
2. laikraščiuose; 5. gaunate per paskaitas;
3. knygose; 6. kita (įrašykite)... .
- 10. Ar turite namuose kompiuterį?** 1. taip; 3. per brangu įsigyti;
2. ne; 4. nėra poreikio.
- 11. Ar mokate naudotis kompiuteriu?** 1. taip; 3. norėčiau išmokti;
2. ne; 4. nenorėčiau išmokti.
- 12. Ar Jūsų šeimos nariai moka naudotis kompiuteriu?** 1. taip; 3. norėtų išmokti;
2. ne; 4. nenorėtų išmokti.
- 13. Kur išmokote naudotis kompiuteriu?** 1. mokykloje; 4. kursuose;
2. studijų metu; 5. savarankiškai;
3. darbe; 6. nemoku.

- 14. Ar Jūsų mokymosi arba darbo vietoje yra kompiuteris?**
1. taip; 2. ne.
- 15. Ar naudojate kompiuteriu mokymosi arba darbo vietoje?**
1. taip; 2. ne.
- 16. Kaip dažnai Jūs naudojate kompiuteriu?** 1. kasdien; 4. du kartus per mėnesį;
2. du kartus per savaitę; 5. kartą per mėnesį;
3. kartą per savaitę; 6. nesinaudoju.
- 17. Ar norėtumėte lankyti kompiuterinio raštingumo kursus?** 1. taip; 2. ne;
3. moku naudotis kompiuteriu.
- 18. Ar turite prieigą prie interneto namuose?** 1. taip; 3. per brangu;
2. ne; 4. nėra poreikio.
- 19. Ar mokate naudotis internetu?** 1. taip; 3. norėčiau išmokti;
2. ne; 4. nenorėčiau išmokti.
- 20. Kur išmokote naudotis internetu?** 1. mokykloje; 4. kursuose;
2. studijų metu; 5. savarankiškai;
3. darbe; 6. nemoku.
- 21. Ar Jūsų šeimos nariai moka naudotis internetu?** 1. taip; 3. norėtų išmokti;
2. ne; 4. nenorėtų išmokti.
- 22. Ar Jūsų mokymosi arba darbo vietoje yra internetas?**
1. taip; 2. ne.
- 23. Ar naudojate internetu mokymosi arba darbo vietoje?**
1. taip; 2. ne.
- 24. Kaip dažnai Jūs naudojate internetu namuose?** 1. kasdien; 4. du kartus per mėnesį;
2. du kartus per savaitę; 5. kartą per mėnesį;
3. kartą per savaitę 6. nesinaudoju.
- 25. Kaip dažnai Jūs naudojate internetu mokymosi arba darbo vietoje?**
1. kasdien; 4. du kartus per mėnesį;
2. du kartus per savaitę; 5. kartą per mėnesį;
3. kartą per savaitę; 6. nesinaudoju.
- 26. Kokių tikslų naudojate internetu? (galima apibraukti kelis atsakymus)**
1. ieškau informacijos; 5. naudojuosi el. banko paslaugomis;
2. moku mokesčius; 6. naudojuosi el. prekyba;
3. naudojuosi el. paštu; 7. pramogoms;
4. skambinu; 8. nesinaudoju.
- 27. Ar pakankama duomenų apsauga internete?**
1. taip; 2. ne; 3. nežinau.
- 28. Ar vyriausybė reguliuoja elektroninės informacijos saugą?**
1. taip; 2. ne; 3. nežinau.
- 29. Ar esate susidūrę su kompiuteriniais virusais?**
1. taip; 2. ne
- 30. Ar naudojate mobiliu telefonu?**
1. taip; 2. ne.
- 31. Ar žinote, kas yra informacinė visuomenė?**
1. taip; 2. ne.
- 32. Ar žinote, kas yra e. valdžia?**
1. taip; 2. ne.
- 33. Ar naudojate e. valdžios paslaugomis?**
1. taip; 2. ne.
- 34. Ar naudojate viešojo interneto prieigos taškais Jūsų gyvenamojoje vietovėje?**
1. taip; 3. nėra;
2. ne; 4. naudočiausi, jeigu būtų.

- 35. Ar naudojatės savivaldybės teikiamomis el. paslaugomis?**
1. taip; 2. ne.
- 36. Ar Jūsų gyvenamoje vietovėje sparčiai plinta informacinės technologijos?**
1. taip; 2. ne; 3. nežinau.
- 37. Ar vietos valdžia skiria pakankamai dėmesio informacinės visuomenės plėtrai?**
1. taip; 3. nežinau;
2. ne; 4. trūksta tam lėšų.
- 38. Ar stiprų poveikį informacinės visuomenės vystimasis turi gyvenimo lygio kilimui?**
1. taip; 2. ne; 3. nežinau.
- 39. Kas trukdo informacinės visuomenės plėtrai Jūsų gyvenamoje vietovėje?**
1. informacijos trūkumas; 4. ekonominis atsilikimas;
2. žmonių nesidomėjimas informacinėmis technologijomis; 5. vietos valdžios politika;
3. nepakankamas žmonių išsilavinimas; 6. nežinau.
- 40. Kam informacinės visuomenės plėtra Jūsų gyvenamoje vietovėje padarytų teigiamą poveikį?**
1. mokslui; 5. ekonomikai;
2. socialinei apsaugai; 6. kultūrai;
3. žmonių dalyvavimui viešajame gyvenime; 7. kita;
4. saugumui; 8. nežinau.
- 41. Kokį poveikį informacinės visuomenės plėtra daro Jūsų asmeniniam gyvenimui?**
1. teigiamą; 3. jokio poveikio;
2. neigiamą; 4. nežinau.
- 42. Kam informacinės visuomenės plėtra padarytų teigiamą poveikį Jūsų asmeniniame gyvenime?**
1. laisvalaikio praleidimui; 5. išsilavinimui;
2. darbui; 6. kita;
3. bendravimui su žmonėmis; 7. niekam;
4. dalyvavimui politiniame gyvenime; 8. nežinau.
- 43. Kam labiausiai reikalinga informacinės visuomenės plėtra?**
1. visiems žmonėms; 4. kita;
2. valdžiai; 5. nežinau.
3. verslui;

Dėkoju, kad užpildėte anketą.

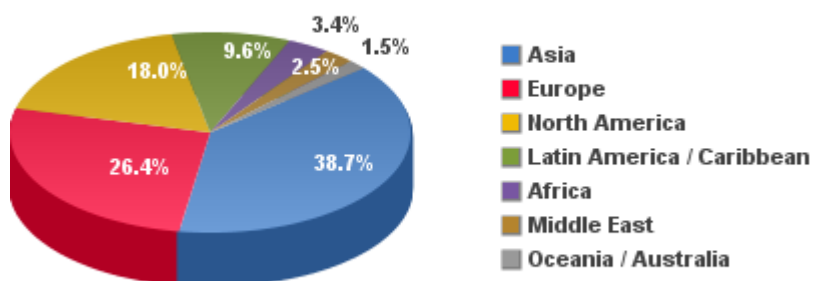
**INFORMACINĖS VISUOMENĖS APIBRĖŽIMAI ĮVAIRIŲ ŠALIŲ INFORMACINĖS
VISUOMENĖS PROGRAMOSE**

ŠALIS	APIBRĖŽIMAS
Portugalijos informacinės visuomenės iniciatyva: < www.missao_si.mct.pt/english/nat_inic.html >.	Informacinė visuomenė pasižymi šiuolaikinių informacijos technologijų naudojimū (taikymū) plėtra demokratinio būdu, naujų ir senų žinių integracija, techninių, organizacinių, socialinių ir ekonominių barjerų apibrėžimu ir panaikinimu. Informacinė visuomenė yra informuota, demokratinė ir atvira visuomenė.
Jungtinės Karalystės informacinė visuomenė: < www.tagish.co.uk/tagish/pubs/is1/society2.htm >.	Informacinė visuomenė yra patirties laisvėjimas, praplečiantis individo pasirinkimą, išlaisvinantis kūrybinę ir iniciatyvinę energiją, skatinantis kultūrinį augimą ir teigiantis darbo ir poilsio laiko lankstumą.
Japonijos pažengusi informacinė infrastruktūra: < www.gloscom.ac.jp/NEWS/MITI-doc.html >.	Naujoji informacinės infrastruktūros visuomenė suteikia bet kuriam žmogui galimybę prieiti prie informacijos ir ją naudoti iš bet kurios pasaulio vietos bei perduoti savo informaciją į bet kurį pasaulio tašką.
Islandijos informacinės visuomenės vizija: < www.strj.is/framt/vision00.html >.	Informacinė visuomenė – tai visuomenė, kurioje informacijos technologijos taikomos ekonomikos pažangai, moksliniams tyrimams, menui ir kitoms kultūros sritims, žmonių priėjimui prie valstybinės/vyriausybės informacijos.
Suomijos informacinė visuomenė: < www.ispo.cec.be/lists/ispo96/1228.html >; < www.sitra.fi/tietoyhteiskunta/english/st51/eng2062b.html >.	Informacinė visuomenė ekstensyviai naudoja informacijos tinklus (informacijos technologijos, techninė įranga, informacinės sistemos, informacijos paslaugos) ir informacijos technologijas (programinė ir techninė įranga, duomenų apdorojimo ir perdavimo metodai, atitinkami įgūdžiai), gamina didelius informacijos produktų ir paslaugų kiekius ir plėtoja įvairaus turinio pramonę. Suomijos informacinės visuomenės projektas yra įdomus tuo, kad jame Suomija skelbia esanti pasaulinio lygio informacijos konkurente informacijos technologijų ir informacijos pramonės sektoriuose- mobilios komunikacijos ir interneto vartojimas vienam gyventojui, bet ir savikritiškai prisipažįsta, kad technologijoms yra skiriamas per didelis dėmesys, o per mažas regionams, taip pat turiniui ir vertybėms.
Europos Sąjungos Aukščiausio lygio ekspertų grupė: < www.ispo.cec.be/hleg/Building.html >.	Informacinė visuomenė yra dabartinė visuomenė, kurioje naudojamos technologijos informacijos ir duomenų saugojimui ir perdavimui, šiuos procesus lydi organizacinės, komercinės, socialinės ir teisinės inovacijos, kurios iš esmės keičia visuomenės gyvenimą.
Local, regional & interregional perspectives on the Information Society in the Central Baltic Sea Region: < www.netsonic.fi/~carrefour/bis/speeches/penttila.html >.	Informacinė visuomenė suprantama kaip gamybos, vartojimo, vyriausybės, viešųjų ir komercinių paslaugų struktūra, o žmonių veikla siejasi su informacijos rinkimu, apdorojimu, saugojimu ir mainais. Informacijos ir komunikacijos technologijų efektyvumas yra informacinės visuomenės pranašumas.

<p>Aukščiausiojo lygio ekspertų apibrėžimas: www.ispo.cec.be/ispo/newsletter/ISPOSEPT97/ISPOSEPT01.html.</p>	<p>Informacinė visuomenė – tai tokia visuomenė, kuri naudoja informacijos technologijas, duomenų kaupimą ir perdavimą mažais kaštais.</p>
<p>Didžiosios Britanijos tyrimai „Informacinės visuomenės plėtra“: www.isi.gov.uk/isi/dotis/whatis.html.</p>	<p>Informacinė visuomenė yra siekinys. Informacinė visuomenė suteikia galimybę prieiti prie didelio kiekio informacijos pagal poreikį, sąveikauja su dideliu duomenų kieki, konvertuoja ir integruoja tris verslo sektorius – informacijos technologijas, telekomunikacijas ir informaciją.</p>
<p>Danijos informacinė visuomenė: www.fsk.dk.</p>	<p>Danija, plėtodama tinklo visuomenę visiems, pagrindinį dėmesį skiria ilgaamžiam mokymuisi, elektroninei komercijai ir skaitmeninei valdžiai.</p>

Šaltinis: pagal ats. red. J. A. Krištopaičio, J. Morkūnienės (2002) pateiktą medžiagą sudarė autorė

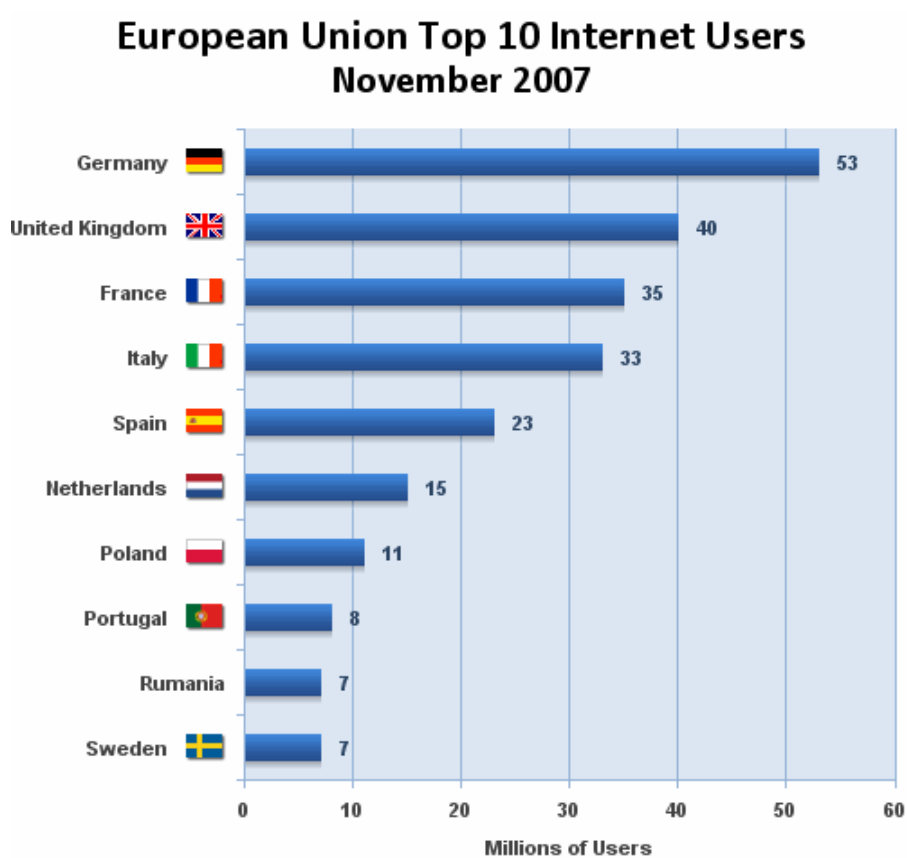
PASAULIO INTERNETO NAUDOTOJAI

World Internet Users
December 2007

Source: www.internetworldstats.com
Copyright © 2008, Miniwatts Marketing Group

Šaltinis: *Internet World Stats* (2008). Prieiga per internetą: <http://www.internetworldstats.com/stats.htm>.

EUROPOS SAJUNGOS ŠALIŲ DEŠIMTUKAS PAGAL NAUDOJIMĄSI INTERNETU

Source: www.internetworldstats.com
Copyright © 2008, Miniwatts Marketing Group

Šaltinis: *Internet World Stats* (2008). Prieiga per internetą: <
<http://www.internetworldstats.com/stats9.htm>>.

INTERNETO NAUDOJIMAS EUROPOS SAJUNGOS ŠALYSE

Interneto naudojimas ES šalyse					
ES	Populiacija (2007)	Interneto naudotojai	Skvarba (% populiacija)	Naudojimas % ES	Augimas (2000-2007)
Austrija	8,199,783	4,650,000	56.7 %	1.7 %	121.4 %
Belgija	10,392,226	5,100,000	49.1 %	1.9 %	155.0 %
Bulgarija	7,322,858	2,200,000	30.0 %	0.8 %	411.6 %
Kipras	788,457	356,000	45.2 %	0.1 %	197.2 %
Čekijos Respublika	10,228,744	5,100,000	49.9 %	1.9 %	410.0 %
Danija	5,468,120	3,762,500	68.8 %	1.4 %	92.9 %
Estija	1,315,912	760,000	57.8 %	0.3 %	107.3 %
Suomija	5,238,460	3,286,000	62.7 %	1.2 %	70.5 %
Prancūzija	63,718,187	34,851,835	54.7 %	12.8 %	310.0 %
Vokietija	82,400,996	53,240,115	64.6 %	19.5 %	121.8 %
Graikija	10,706,290	3,800,000	35.5 %	1.4 %	280.0 %
Olandija	9,956,108	3,500,000	35.2 %	1.3 %	389.5 %
Airija	4,109,086	2,060,000	50.1 %	0.8 %	162.8 %
Italija	58,147,733	33,143,152	57.0 %	12.1 %	151.1 %
Latvija	2,259,810	1,070,800	47.4 %	0.4 %	613.9 %
Lietuva	3,575,439	1,221,700	34.2 %	0.4 %	443.0 %
Liuksemburgas	480,222	339,000	70.6 %	0.1 %	239.0 %
Malta	401,880	127,200	31.7 %	0.0 %	218.0 %
Nyderlandai	16,570,613	14,544,400	87.8 %	5.3 %	272.9 %
Lenkija	38,518,241	11,400,000	29.6 %	4.2 %	307.1 %
Portugalija	10,642,836	7,782,760	73.1 %	2.8 %	211.3 %
Rumunija	22,276,056	7,000,000	31.4 %	2.6 %	775.0 %
Slovakija	5,447,502	2,500,000	45.9 %	0.9 %	284.6 %
Slovėnija	2,009,245	1,250,000	62.2 %	0.5 %	316.9 %
Ispanija	40,448,191	22,843,915	56.5 %	8.4 %	324.0 %
Švedija	9,031,088	6,981,200	77.3 %	2.6 %	72.5 %
Jungtinė Karalystė	60,776,238	40,362,842	66.4 %	14.8 %	162.1 %
Europos Sąjunga	490,430,321	273,234,619	55.7 %	100.0 %	189.5 %

Šaltinis: *Internet World Stats*. Prieiga per internetą: <<http://www.internetworldstats.com/stats9.htm>>.

Asmenys, kurie naudojami kompiuteriu ir internetu

Visi asmenys atitinkamos amžiaus grupės = 100, procentais

	Visi 16–74 metų amžiaus asmenys	iš jų pagal amžiaus grupes, metų					
		16–24	25–34	35–44	45–54	55–64	65–74
Asmenys, kurie naudojami kompiuteriu							
2004 m. I ketvirtis	37,0	82,5	44,3	36,5	26,3	11,2	3,1
2005 m. I ketvirtis	41,5	80,6	54,8	44,1	32,9	12,1	2,4
2006 m. I ketvirtis	46,7	88,1	63,0	50,3	36,9	14,8	3,6
2007 m. I ketvirtis	51,8	91,1	70,9	59,0	41,3	18,6	4,5
Asmenys, kurie naudojami internetu							
2004 m. I ketvirtis	29,2	71,9	34,5	26,2	18,0	8,0	2,1
2005 m. I ketvirtis	34,3	73,7	44,9	32,7	25,6	8,8	1,9
2006 m. I ketvirtis	42,0	84,2	56,9	42,8	31,2	12,3	2,9
2007 m. I ketvirtis	48,7	89,8	67,0	53,6	37,8	16,1	3,7

Interneto naudojimo tikslai

Visi 16–74 metų amžiaus asmenys = 100, procentais

	2004 m. I ketvirtis	2005 m. I ketvirtis	2006 m. I ketvirtis	2007 m. I ketvirtis
Asmenys, kurie naudojami internetu šiais tikslais:				
ryšiams	24,6	27,1	33,8	40,8
informacijos paieškai ir tiesioginėms (<i>online</i>) paslaugoms	26,9	31,7	40,8	47,3
švietimui, mokymuisi	19,6	21,9	27,1	23,6
klausėsi radijo, žiūrėjo TV programas	8,3	10,9	16,9	19,5
Žaidė, siuntė žaidimus ar muzikos įrašus	15,3	17,5	24,4	26,9
Skaitė, siuntė laikraščius, žurnalus	21,0	24,2	30,3	31,7
naudojosi internetinės bankininkystės paslaugomis	6,7	10,3	14,7	21,0
naudojo informaciją iš valstybės institucijų tinklalapių	8,9	11,3	12,6	17,6
ieškojo informacijos, susijusios su sveikatos priežiūra	5,1	8,5	15,4	19,2

Naudojimasis elektronine prekyba asmeniniais tikslais

	Visi 16–74 metų amžiaus asmenys	iš jų pagal amžiaus grupes, metų					
		16–24	25–34	35–44	45–54	55–64	65–74
Visi atitinkamos amžiaus grupės asmenys, kurie naudojami internetu = 100, procentais							
Asmenys, kurie pirko ar užsakė prekes ir paslaugas internetu							
2004 m. I ketvirtis	2,2	2,3	2,2	1,5	3,0	-	/
2005 m. I ketvirtis	3,7	4,0	4,6	3,4	2,1	3,1	-
2006 m. I ketvirtis	5,4	5,0	8,1	4,9	3,2	2,0	0,6
2007 m. I ketvirtis	7,2	6,5	11,8	6,4	4,4	1,9	1,3
Visi atitinkamos amžiaus grupės asmenys = 100, procentais							
Asmenys, kurie pirko ar užsakė prekes ir paslaugas internetu							
2004 m. I ketvirtis	0,7	1,7	0,8	0,4	0,6	-	/
2005 m. I ketvirtis	1,4	3,3	2,4	1,2	0,6	0,3	-
2006 m. I ketvirtis	2,5	4,6	5,1	2,3	1,1	0,3	0,0
2007 m. I ketvirtis	3,7	6,1	8,3	3,6	1,8	0,3	0,1

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

Prieiga per internetą: <http://www.stat.gov.lt/uploads/docs/IT_NU_20070810.doc>.